

**Millî Korunma 1951 yılı bilânçosunun gönderildiğine dair
Başvekâlet tezkeresi ve Divanı Muhasebat Encümeni
mazbatası (3/54)**

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 32 - 40/1173

25 . XII . 1954

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

1951 yılı Millî Korunma bilânçosu ve buna ait Umumi Murakabe Heyeti raporiyle ilgili vekâletler mütalâalarının, 3780 sayılı Kanununun 4945 sayılı Kanunla muaddel 51 nci maddesi gereğince ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

3780 sayılı Millî Korunma Kanununun 51 nci maddesi gereğince heyetimiz tarafından 1951 yılı Millî Korunma bilânçosu ile kâr ve zarar hesapları üzerinde yapılan tetkik ve murakabe neticesinde hazırlanan rapor saygı ile sunulur.

I - Genel durum

3780 sayılı Millî Korunma Kanunu ahkâmı dairesinde görülecek işler için bu kanunun 43 nci maddesi gereğince Hükümet emrine Hazine tarafından 100 milyon liraya kadar bir sermaye tahsis edilmiş bulunmakta idi.

Bundan evvelki senelere ait raporlarımızda da bu vesile ile arz edilmiş olduğu veçhile, bahis konusu sermayenin 14 600 000 lirası 4604 sayılı Kanunla kurulan Türkiye Zirai Donatım Kurumuna, 10 müyon lirası 4911 sayılı Kanunla kurulan Devlet Kâğıt ve Basım Genel Müdürlüğüne ve 9 844 567,01 lirası da 5433 sayılı Kanunla kurulan Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne devredilmiş ve bu suretle 1951 yılında Millî Korunma mevzuatına göre tahsis edilebilecek sermaye 65 555 432,99 liraya tenezzül etmiş bulunmaktadır.

Tetkik mevzuumuzu teşkil eden 1951 yılı Millî Korunma umumi bilânçosuna göre :

a) Mütaaddit Koordinasyon kararlariyle muhtelif tahsis mahalleri emrine Millî Korunma umumi sermayesinden tahsis edilen paraların yıl sonunda 45 028 489,10 lirası mütedavil, 12 432 755,79 lirası teşkilât ve idare masrafları karşılığı, 7 721 000 lirası ihraz ve 420 786,52 lirası da sabit sermaye olmak üzere ceman 65 603 031,41 liradan ibaret bulunduğu,

(Tahsis edilebilecek Millî Korunma sermayesi ile tahsis edilen sermaye arasında görülen 47 598,42 liralık fazlalık hakkında gereken izahat bu hesapların tahlili vesilesiyle verilecektir.)

b) Bu tahsislere müsteniden Ziraat Bankasından çekilen paraların yıl sonu yekûnunun 65 133 863,97 lira olduğu,

c) Bu 65 133 863,97 liralık ödemelerin 39 355 432,99 liralık kısmının Hazine kefaletini haiz bonoların reeskontu suretiyle Merkez Bankasından temin edildiği ve geri kalan 25 778 430,98 liralık kısmının da Ziraat Bankası menabiinden sağlandığı,

- d) Aynı zamanda Millî Korunma Kanununun 27 nci maddesi gereğince tefrik olunan fazla kârlar fonlarından 995 000 lira ve Millî Korunma kârlarından da 1 253 106,99 lira tahsis edildiği,
- e) 1951 yılı sonuna kadar tahsis mahallerince Ziraat Bankasından çekilmiş olan paraların 25 401 223,98 liralık kısmına ait hesap ve evrakı müsbitenin mezkûr yıla ait umumi bilânço-nun tanzimi tarihine kadar Millî Korunma Muhasebe Bürosuna verilememiş ve ikraz tahsislerinin de iade edilmemiş bulunduğu,
- f) Millî Korunma topluluğunun 1951 yılı sonunda :

Lira	K.	
66 316 600	39	Alacaklar
30 587 993	29	Stokları
13 987 056	48	Sabit kıymetleri «net»
25 401 223	98	Tahsis mahallerinden hesabı alınmamış matlubatı
67 590 542	32	Mütaakıp yıllarda aid oldukları hesaplara intikal edecek çeşitli mebalığı
50 254 892	12	Borçları
3 123 230	91	Karşılıkları
8 764 919	13	Sabit kıymet amortismanları
52 732 955	49	Mütaakıp yıllarda aid oldukları hesaplardan mahsubu yapılacak paralar
30 437 965	40	Muhtelif yıllar kâr bakiyeleri bulunduğu görülmektedir.

Temenni ve teklifler

Millî Korunma topluluğunun 1951 yılı faaliyetine dair tanzim olunan bilânço kâr ve zarar hesabıyla, namlarına mütedavil sermaye tahsis edilmiş bulunan teşekkül ve müesseselerin işletme faaliyetlerine mütaallik Heyetimizce hazırlanmış olan raporda yer alan müşahede, temenni ve tekliflerden bir kısmı geçmiş yıllar raporlarımızda yer almış olduğundan aşağıda sadece bu teşekkül ve müesseselerin hali hazır durumlarıyla alakalı hususata temas edilmiştir. Petrol Ofise ait 1950 yılı bilânço ve kâr ve zarar hesabı reddedilmiş olduğundan, Sayıştay Komisyonu temennisine uyularak mezkûr yıla ait muamelâta raporda tek ar yer verilmiştir.

I - Ticaret Ofisi :

1. Sermaye hesabı bakiyesi olarak kalan 1453,92 liranın Ofisce tasfiyeye tâbi tutulduğu müşahede edilmiştir. Mezkûr sermaye bakiyesinin Millî Korunma Kanunu ahkâmı dairesinde kapatılabilmesi için ayrıca bir koordinasyon heyeti kararına iktiran etmesi lâzımgelmektedir.

2. Hukukan tasfiye haline girmiş bulunan Ticaret Ofisinin 500 000 lira ile İstanbul Yaş Meyva ve Sebze Tarım ve Satış Kooperatifleri Birliği delâletiyle tanzim satışları faaliyetine devam etmesi uygun görülmemektedir. Diğer sahalardaki faaliyetleri gibi bunun da sona erdirilmesi ve hesapların bir an evvel neticeye bağlanmasının lüzumlu olacağı mütalâa edilmektedir.

3. Ekonomi ve Ticaret Vekâletince verilen emre uyularak Tasfiye Memurluğu tarafından 8284,69 lira kıymetinde 17 aded yazı ve 4 aded hesap makinasının Ofis hesaplarından tenzil edilerek vekâlet hesabına alınması keyfiyeti, Ofise muhassas Millî Korunma sermayesinden bir kısmının diğer bir tahsis mahallinde kullanılması mahiyetinde olacaktır. Mezkûr muamelenin Millî Korunma mevzuatı dairesinde yürütülmesi zaruretine işaret etmek isteriz.

II - Petrol Ofisi :

1. Ofisin 1950 yılı hesap ve muamelâtına dair Heyetimizce tanzim olunan raporun muhasebeye mütaallik bölümünde:

«Muvakkat hesaplardaki erkamın tasfiyesine ve bu hesaplarda duran inşaat, deniz nakil vasıtaları ve demirbaş mütaallik paraların aid oldukları hesaplara intikaline çeşitli malzeme akar yakıt ve madenî yağ stoklarıyla ilgili gümrük muafiyetleri hesaplarının tasfiyelerine kadar Ofisin

1950 yılı bilânçosu ile netice hesaplarının kabulü cihetine gidilmiyerek reddedilmesinin zaruri olduğu belirtilmiş bulunmakta idi.»

Ofisin 1951 yılı hesap ve muamelâtına dair incelemelerimizde, 1950 yılı raporumuzda, mevzu olarak ele alınan ve tasfiyeleri zaruri görülen hesabatın tasfiye edildiği görülmüştür.

2. Muhasebe kayıtlarıyla mutabık olduğu görülen Ofisin 1951 yılı bilânçosu ile kâr ve zarar hesabının tasdiki ve bu vesile ile 1950 yılı hesaplarının da ibrası yüksek tasviyelerinize saygı ile arz olunur.

3. Temenni ve tekliflerimizin sonunda ekli listede ve raporumuzun metninde yer alan mevzular hakkında bunların ehemmiyet derecelerine göre ilgili makamlarca gerekli tetkik, teftiş ve tahkikin yapılması temenniye şayan görülmektedir.

III - Türk Tütün Limitet Şirketi:

1. Limitet Şirketinin eski yıllarda yaptığı müdahale mubayaalarından Şirket nezdinde kalan 22 253 kilodan ibaret bir istokun uygun bedelle Şirket tarafından mubayaa edilmesi veya Tekel Genel Müdürlüğüne devri yerinde olacaktır.

2. İşletme için evvelce satın alınan alât ve edevatın birikmiş amortismanlarının tenzilinden sonra kalacak bedelleri üzerinden Şirketçe satın alınmaları veya Tekel Genel Müdürlüğüne mal edilmeleri uygun görülmektedir.

IV - Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi:

Yerli ürünlerin mevcut istoklarının bir an evvel elden çıkarılması zaruretine bir defa daha işaret etmek isteriz.

V - Ziraat Bankası tohumluk hesabı:

K/708 sayılı Kararla muhtaç çiftçilere ödünç olarak verilen tohumluk yardımının 31 . XII . 1948 tarihine kadar aynı veya nakdi, geri alınmasına dair âmir hükmü ihtiva etmesine rağmen mezkûr hesabın bakiye devretmekte olduğu görülmüştür. Yurduñ zirai inkişafı göz önüne alınarak bu hesap bakiyesinin mütaakıp yıl zarfında tasfiyesi temenniye değer görülmektedir.

VI - İstanbul Mahrukat Ofisi:

1. Bir fırın binasıyla bir kısım meşkûk matlubatından başka bir varlığı olmayı ve faaliyeti de tamamen zararlar neticelenmiş bulunan Mahrukat Ofisinin millî korunma tahsisinden olan borçlu cari hesabına her yıl yüz kûsur bin lira faiz tahakkuk ettirilmektedir. Zararı önleme gayesiyle millî korunma kredilerine mâtuf reeskonta tâbi tutulan Hazine bonolarının Ofisin borçlu cari hesapları nispetindeki bir kısmının faizden muaf tutularak Ofisin borçlu cari hesaplarına (Yerli Ürünlerde olduğu gibi) faiz yürütülmemesi hususunda bir karar ittihaz edilmesi faydalı olacaktır.

2. Fırın binasının bir an evvel Millî Emlâk Genel Müdürlüğüne intikal ettirilmesi ve on iki bin lira civarında olan yıllık tasfiye masraflarının önlenmesini teminen de yıllarca devamı muhtemel görülen meşkûk matlubat dâvalarının Hazineye devredilerek tasfiyeye son verilmesinin uygun olacağı mütalâa edilmektedir.

VII - İzmir İncir ve Üzüm Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (Devlet Yağları)

1. Dâvalı ve ihtilâflı alacaklılar hesabında yer alan 130 160,60 liralık hesapların hassasiyetle takibedilmesi, Çuko Birliğin boreunu teşkil eden 97 910,36 liranın tahsili hususunda bugüne kadar müspet bir netice alınmadığından mevzuun Ekonomi ve Ticaret Vekâletince ele alınması uygun olacaktır.

Geçen seneki raporumuzla reddedilmiş bulunan 1950 yılı Petrol Ofisinin hesaplarını da ihtiva eden 1951 yılı Millî Korunma umumi bilânçosuyla kâr ve zarar hesabının tasdiki saygı ile yüksek tasviyelerine arz olunur.

Liste

1/3. 1951 yılında 1950 yılında olduğu gibi Ofis teşkilâtında insicamlı bir çalışma tarzı temin edilememiş ve Ofisin iştigal mevzuu ile alâkalı olarak görülen birçok işlere mütaallik talimatnameler de henüz hazırlanmamıştır.

4. Ofisin ahenksiz çalışan muhtelif servisleri arasındaki insicamın temini gayesiyle teşkilâtın reorganizasyona tâbi tutulması zarureti bulunmaktadır.

5. Ofisin deruhde ettiği işleri, malî imkânları nispetinde selâmetle yürütebilmesi için her yıl göstereceği faaliyete mütaallik bir iş programı ve bütçe tanzim etmesi icabetmektedir.

6. Personelin her ne kadar takviyesine gidildiği müşahede edilmekte ise de servislere tahsis olunan kadronun iş hacmine göre ayarlanamamış olduğu ve personelin de keyfiyet bakımından takviyesi cihetine gidilmemiş bulunduğu görülmüştür.

7. İhdas edilen ihtisas mevki kadroları için 3659 sayılı Kanunu gereğince Umumi Murakabe Heyetinin mütalâası alındıktan sonra kadroların Heyeti Vekile kararına iktiran etmesi lâzımgelirken K/860 sayılı Koordinasyon Kararıyla alınan kadrolarda bu lüzum yerine getirilmemiştir.

8. Ofisin yurttan en fazla akaryakıt istibadecek hacimde ve depoları ve teşkilâtı bulunan ve taazzuv etmiş bir müessese olması dolayısıyla bugünkü muvakkatlik vasfından kurtaracak bir hüviyetin kendisine verilmesi icabetmektedir.

9. Ofis işlerinde görülen inkişafa muvazi olarak Ofis muhasebesinin teşkilâtlandırılması, diğer servislerle olan münasebatta ahengin sağlanması zaruri bulunmaktadır. Muhasebe kayıtlarında malzeme mübayaa hesaplarının tesisi lâzımgelmektedir. Envanter sayımlarının usul ve teamüle uygun bir şekilde yapılması ve muafiyet farklarının bilanço tanziminden evvel behemehal tasfiyeleri lüzumlu bulunmaktadır.

10. Sarfiyatın, bütçedeki tahsisat ile mukayyedolarak yapılması ve ihtiyaç halinde ek tahsisat istenmesi zaruri bulunmaktadır.

11. Ofis, sarnıçlı kamyonlarla yaptığı nakliyattan bir kısmının 1951 yılında zararla kapatmıştır. Ofis işlerinin günden güne artmakta olması dolayısıyla Ofise verilen vazifelerin aksatılması kayıt ve şartıyla nakliye işlerinin acentaların kendi vasıtalarıyla yapmalarının teşviki buna imkân hâsıl olmadığı takdirde Ofisin mevcut nakil vasıtalarını daha ekonomik şartlarla kullanması suretiyle hareket etmesi yerinde olacaktır.

12. Adedi 200 ü tecavüz eden acentalarla müstakil bâyilikler vasıtasıyla yapılan akar yakıt ve madenî yağı satış işlerinde Ofisin acentalarla olan münasebatında muhatap adedinin asgari hadde indirilmesi dolayısıyla malî külfetlerin de bu nispette azaltılması ve kontrol imkânlarının kolaylaştırılması bakımlarından mevcut acenta ve müstakil bâyilikler yerine bunlardan birçoğunu bünyesinde tophyacak bölgelerin tâyin ve tesbiti suretiyle başacentalıklar ihdası ve bunlara malî ve satış durumlarına göre krediler açılması, varil, kap, pompa gibi demirbaşların tahsislerinin de sağlam şartlara bağlanması temenniye şayan görülmektedir.

13. Bâzi acenta hesaplarında Ofişçe açılan kredi limitlerinin alınan teminat mektupları tutarlarının fevkinde olduğu, acentalara verilen bâzi demirbaşlar için teminat alınmadığı, kredi karşılığı olarak ipotek edilen gayrimenkullerin bir kısmının sigortasız olduğu bir kısım kıymet takdir raporlarının mevcudolmadığı, bâzi kredi açılan acentaların karlarına ait gayrimenkul ipoteklerinde keyfiyetin sulh mahkemesi kararına bağlanmamış olduğu, vâdeli teminat mektuplarından bir kısmının vâdeleri hitamında tedbirsizlik yüzünden yenilenmemiş olduklarından hükümsüz duruma düştükleri, yine bâzi alacak senetlerinin vâdeleri hitamında tahsil edilememiş olmalarına rağmen protesto edilmedikleri anlaşılmaktadır.

14. Ofis Memurları ve Hizmetlileri İstihlâk ve Yardımlaşma Kooperatifinin statüsünde akar yakıt ticareti yapabileceğine dair bir hüküm bulunmamasına rağmen Ankara acenteliği ile buna bağlı 10 kadar satış yerinden maada İstanbul'da Taksim ve Eyüp'te, İzmit'te, Köseköyü'ndeki satış yerlerini işletmektedir. Bu durum Ticaret Kanununun 121 nci maddesine aykırıdır.

15. İtalya'dan mubayaa edilen varillere ait akreditif şartlarının değiştirilmesi suretiyle Ofis zarara uğramıştır.

16. Mubayaa edilen 288 aded akümülatörlü el fenerlerinin mubayaa safahatı usule uygun görülememiştir.

17. 5026 sayılı ve 22 . II . 1947 günlü Kanunda Ofis Umum Müdürlüğüne temsil ödeneği verileceğine dair bir kayıt bulunmamasına rağmen Umum Müdüre 1950 yılından beri temsil ödeneği verilmiş olması mevzuata uygun görülememektedir.

18. Ofis Umum Müdür Muavinliğine vekâlet eden Ekonomi ve Ticaret Vekâleti Zatişleri Müdürüne günde 15 lira yevmiye verilmiştir. Bu husus 3656 sayılı Kanununun 18 ve 22 nci maddelerine aykırı bulunmaktadır.

19. İskenderun tesislerine ait muhakeme safahatının lehte sona ermekte bulunduğu bir sırada bu işin yeniden bir avukata verildiği anlaşılmaktadır.

20. Norveç'ten satın alınan geminin hangi sebep ve mülâhaza ile mubayaa cihetine gidildiği anlaşılamamaktadır.

21. İstanbul'da Fransız Başkonsolosluğundan mubayaa edilen dubalara ait döviz ve gümrük muameleleri henüz ikmal edilmemiştir.

22. Ofisin İskenderun, İzmit, İzmir ve Çubuklu tesislerinde birçok zimmet ve ihtilâsın vukuu-na sebebiyet verildiği görülmüştür.

23. İdaredeki sistemsizlik ve kontrolsüzlük yüzünden Siird gazhanesinde 237 küsur bin liralık bir suiistimale sebebiyet verilmiştir.

24. Ofis idare binası tedariki hususunda müessesenin menfaatleri göz önünde bulundurularak mülkiyeti kendisine ait bir idare binası temini uygun olacaktır.

25. 1951 yılında Amerika'dan iyi tetkik edilmeden satın alınan 500 ton levha teneke iyi evsaf-ta olmadığı ve sert olması dolayısıyla de imalâta fazla fire verdiği anlaşılmıştır.

II - Bilânçonun tetkik ve tahlili

Raporumuzun sonuna eklenmiş bulunan Millî Korunma camiasının 31 . XII . 1951 tarihi itibarıyla tanzim edilmiş bulunan bilânçosunun yekûnu 269 486 447,87 liradır.

	Lira	K.
A) Aktif :		
I - Tahsis edilen sermaye	65 603 031	41
II - Sermaye tahsisinden borçlular	23 153 116	99
III - Diğer tahsislerden borçlular	2 248 106	99
IV - Muhtelif borçlu hesaplar	66 316 600	39
V - Mutavassıt hesaplar	67 590 542	32
VI - Stoklar	30 587 993	29
VII - Sabit kıymetler	13 987 056	48
Yekûn	269 486 447	87

I - Tahsis edilen sermaye (65 603 031,41 lira)

Raporumuzun genel durum bahsinde de açıklanmış olduğu veçhile 1951 yılında 65 555 482,99 liradan ibaret bulunan Millî Korunma umami sermayesinden bu yıl sonuna kadar yapılan tahsislerin yekûnu 65 603 031,41 liraya ulaşmıştır.

Sermayeye nazaran tahsis edilen sermayede 47 598,42 liralık bir fazlalık görülmektedir.

Bu durumun, Adalet Vekâleti namına geçmiş seneler zarfında tahsis edilip henüz sarf edilmemiş bulunan bir kısım teşkilât ve idare masrafları karşılıklarının 1952 yılında iptali suretiyle tashihi ci-hetine gidildiği görülmüştür.

Ayrıca, 25 . VII . 1951 tarih ve K/835 sayılı Koordinasyon Kararı ile de 1951 - 1952 mahsul yılında Millî Korunma Kanununun 26 ncı maddesine müsteniden müstahsıldan fındık satın alınması ve bu maksatla da mezkûr kanunun 43 ncü maddesinde yazılı Millî Korunma sermayesinden 30 milyon liranın Ticaret Vekâleti emrine verilmesi uygun görülmüştür. Yukarda da arz edilmiş olduğu veçhile Millî Korunma sermayesinin tahsis edilebilecek, serbest, kısmın bulunmaması dolayısıyla bahsi geçen karara müsteniden her hangi bir muamele yapılamamıştır.

II - Sermaye tahsisinden borçlular : (23 153 116,99 lira)

Bu hesabın sureti terekübü aşağıdaki gibidir :

Vekâletin adı	Mütedavil sermaye		Teşkilât ve idare mas-rafları karşılığı		İkrazat		Yekûn	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Ticaret Vekâleti	437 655	49	824	08	—	—	438 479	57
Ekonomi Vekâleti	—	—	—	—	6 000 000	—	6 000 000	—
Tarım Vekâleti	—	—	—	—	1 700 000	—	1 700 000	—
Ulaştırma Vekâleti	14 998 546	08	—	—	—	—	14 998 546	08
Muammer Âlemdar	—	—	—	—	16 091	34	16 091	34
Yekûn	15 436 201	57	824	08	7 716 091	34	23 153 116	99

Bu tabloda yer alan mebalîğ hakkında gereken izahat aşağıya dercedilmiştir.

1. Mütedavil sermaye : (15 436 201,57 lira)

a) Ticaret Vekâleti :

Bu vekâlet emrine 1951 yılı sonuna kadar tahsis edilmiş olan mütedavil sermayelerin Millî Ko-runma bilânçosunun tanziminde henüz hesabı verilmemiş 437 655,49 liralık kısmını ifade eden bu borç bakıyesinin aid olduğu mahaller itibariyle dağılışı şöyledir :

	Lira	K.
Toprak Mahsulleri Ofisi	319 219	22
Petrol Ofisi	114 137	49
Ticaret Ofisi	3 887	29
Mahrukat Ofisi	411	49
Yekûn	437 655	49

Petrol, Ticaret ve Mahrukat ofislerinin borcu olarak görülen paralar bu müesseselerin yıl sonu kasa mevcutlarıdır. Bu paralar, diğer tahsis mahallerinde olduğu gibi, Millî Korunma Muhasebe Bü-rosunca hesabı verilmemiş mebalîğ telâkki edildiğinden mezkûr müesseseler hesaplarından düşülmüş bulunmaktadır.

Bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da belirtilmiş olduğu veçhile Toprak Mahsulleri Ofisi nezdindeki müdahale hesapları bakıyesi 319 219,22 liradır. Bu hesabın Ofişçe fuzulen tahakkuk et-tirilen bir kısım umumi masraf hisseleri dolayısıyla takriben 300 000 lira fazlasıyla altı yüz küsur bin liraya yükselmesi icabetmektedir.

Bu durumun, bundan evvelki yıllara ait raporlarımızın tetkiki vesilesiyle T. B. M. Meclisi Sayıştay Komisyonunda Ofis temsilcileri tarafından da teyidedilmiş ve komisyonca da hesapların tashihi ile bir an evvel Millî Korunma Muhasebe Bürosuna gönderilmeleri ve faaliyeti 1943 yılında sona ermiş bulunan müdahale işlerine ait bu borç bakiyesinin de Ziraat Bankası Merkez Müdürlüğü nezdindeki fazla kârlar fonları hesabına yatırılması karar altına alınmış olduğundan bu lâzimenin Ofişçe yerine getirilmesi lüzumunu bir defa daha tekrarlamayı faydalı görmekteyiz.

b) Ulaştırma Vekâleti:

Vekâletin borcu olarak görülen 14 998 546,08 lira 26 . III . 1951 tarih K/818 sayılı Koordinasyon Kararı ile evvelâ Ticaret Ofisi tarafından Devlet Demiryolları ve Limanları Genel Müdürlüğü hesabına satın alınan 14 998 546,08 liralık vagon bedellerine karşılık olarak mezkûr Genel Müdürlüğe verilen bonolar tutarının bu kere Ticaret Ofisi sermayesinden tenzili ile aynı miktarda bir meblâğın Millî Korunma umumi sermayesinden Ulaştırma Vekâleti namına Devlet Demiryolları ve Limanları Genel Müdürlüğü hesabına tahsis edildiği görülmüştür.

Bilâhara yayınlanan 1 . X . 1952 tarih ve K/871 sayılı Koordinasyon Kararı ile de Ulaştırma Vekâletinin uhdesinde görülen 14 998 546,08 liralık kredinin 5 milyon liralık kısmı iptal edilerek yeni kurulan Et ve Balık Kurumuna sermaye olarak tahsis edilmiş bulunmaktadır.

2. İkrazat: (7 716 091,34) lira)

İkrazdan borçlu tahsis mahallerinin 1951 yılı sonu borç bakiyesini gösteren bu meblâğın sureti terekübü aşağıdaki gibidir:

	Lira	K.
Ekonomi Vekâleti:		
Sünerbank - Kaputbezi ve pamuk ipliği	2 000 000	
Sünerbank - Çimento	3 000 000	
Etiban - Krom	1 000 000	
Tarım Vekâleti:		
Zirai Donatım Kurumu	1 700 000	
Şahıslar :		
Muammer Alemdar	16 091	34
	<hr/>	<hr/>
	7 716 091	34
	<hr/>	<hr/>

a) Kaputbezi ve pamuk ipliğinin satış ve tevzii işlerinin düzenlenmesi için muhtelif Koordinasyon kararlariyle Ekonomi Vekâleti adına Sünerbank emrine verilmiş bulunan mütedavil sermayeler K/444 sayılı Koordinasyon Karariyle tahsis tarihlerinden itibaren ikraza kalbedilerek 4 000 000 liraya iblâğ edilmiş ve bilâhara intişar eden K/716 sayılı Koordinasyon Karariyle de mezkûr meblâğ 2 milyon liraya indirilmiş bulunmaktadır.

b) Sünerbank tarafından Çimento Sanaîinin tevzi ve inkişafında kullanılmak üzere 28 . IV . 1951 tarih K/822 sayılı Koordinasyon Kararı ile evvelce K/716 sayılı Kararla adı geçen banka emrine tahsis olunan 3 000 000 liralık mütedavil sermayenin ikraz şeklinde kullanılması kararlaştırılmıştır.

c) Bilûmum krom işletmeleri istihsalâtının memleket dışında satışının bir elden tanzim ve idare etmek maksadiyle 1942 yılında K/283 sayılı Koordinasyon Karariyle Ekonomi Vekâleti hesabına Etibank emrine tahsis edilmiş olan 1 milyon liralık mütedavil sermaye K/535 sayılı Koordinasyon Karariyle ikraza kalbedilmiş ve 14 . III . 1947 tarih ve K/692 sayılı Kararla da krom müstahsılları kredisine tahsis edilmek üzere Etibank'a verilmiştir.

d) K/783 sayılı Koordinasyon Kararı ile tamirhaneler satınalmak üzere Zirai Donatım Kurumu emrine tahsis olunan 1 700 000 liralık mütedavil sermayenin 7 . III . 1951 tarih K/816 sayılı Kararla ikraz şeklinde kullanılması uygun görülmüştür.

e) Muammer Alemdar'a ait Hasankale'de bulunan un fabrikasının bir kısmı tesisatının ikmali ile işletilmesi için fabrikanın yarı hissesi Hazine namına birinci derecede ve birinci sırada ipotek edilmek suretiyle 1940 yılında K/47 sayılı Koordinasyon Kararıyla fabrika sahibi Muammer Alemdar'a 15 000 ve 1941 yılında K/86 sayılı Kararla 6 000 lira ki, ceman 21 000 lira kredi açılmış K/338 sayılı kararla da her iki borç birleştirilerek altışar ay fâsıla ile ve ilk taksit vâdesi 1942 yılında gelmek üzere on müsvi taksitle ödenmesi tesbit edilmiştir.

1943 yılında ilk taksit olarak 5 403,95 liranın haczen tahsil edildiği ve bu şekilde yapılan takip ve diğer masrafların ilâvesiyle kira 21 495,29 liraya yükselmiş bulunan borcun 16 091,34 liraya indiği görülmüştür.

T. C. Ziraat Bankasında mevcut Muammer Alemdar'a ait hesaba cari dosyasının tetkikinde de;

Alacağın tahsili zımmında yapılan mahkeme ve takip masrafları ve inzınam eden faizler ile borç bakiyesinin 1951 yılı sonunda yirmi küsur bin liraya yükseldiği görülmektedir.

Muammer Alemdar'dan mezkûr alacak, Ziraat Bankasının Ticari Krediler Şubesi tarafından takibedilmektedir. Borç bakiyesine inzınam eden masraf ve faizlerin bu şube tarafından Millî Korunma Muhasebe Bürosuna bildirilmemiş olması dolayısıyla, bu hesabın Millî Korunma hesaplarında son durumu görülememektedir.

Badema mezkûr hesabın yıl içinde görmüş olduğu harekâtın Millî Korunma Muhasebe Bürosuna bildirilmesi zaruretine işaret etmek isteriz.

Diğer taraftan, Ziraat Bankasının Pasinler'deki ajansı ile mahallî mal müdürlüğünün müşte-reken borcun icra yolu ile tahsili hususunda girişilen muamelenin de henüz bir neticeye bağlanamamış olduğu anlaşılmıştır.

III - Diğer tahsislerden borçlular (2 248 106,99 lira)

Bu hesabın müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
a) Fazla kârlar fonlarından yapılan tahsislerden borçlular	995 000	00
1. Tekel Genel Müdürlüğü	795 000	
2. Bursa Koza Birliği	200 000	
b) Kârlardan yapılan tahsislerden borçlular	1 253 106	99
Sümerbank - Çimento	1 253 106	99
	<hr/> <hr/>	
	2 248 106	99

a) Fazla kârlar fonlarından yapılan tahsislerden borçlular:

1. Tekel Genel Müdürlüğünün borcu olarak görülen 795 000 lira, K/797 sayılı Koordinasyon Kararı ile 1949 yılı ekici tütünleri için açılacak tütün piyasasında Devlet nam ve hesabına destekleyici mahiyette mubayaatta bulunmak üzere Tekel İdaresine pamuk hesabındaki fazla kârlar fonlarından tahsis olunan meblâğdır.

Mezkûr tütün mubayaalarına dair Tekel İdaresince hesap gönderilmiş olduğu halde, borçlu hesabın 1951 yılı sonunda kapanmamış olması keyfiyeti, destekleme mubayaaları tütünlerinin henüz tamamen elden çıkarılmamış olması dolayısıyla bunlara ilgili hesapların müttavassıt hesaplara alınmış olmasından ileri gelmektedir.

2. Bursa Koza Birliğinin borcu olarak görülen 200 000 lira 22 . VI . 1951 tarih K/833 sayılı kararla açılacak koza piyasasına iştirak etmek gayesiyle Bursa Koza Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine % 3 faiz mukabili mütedavil sermaye olarak verilen meblâğdır.

b) Sümerbank'ın borcu olarak görülen 1 253 106,99 lira 28 . IV . 1951 tarih K/822 sayılı kararla Zeytinburnu Çimento Fabrikasının işletilmesinden tahassul eden ve İşletmeler Vekâleti emrinde T. C. Ziraat Bankası nezdinde bloke bir hesapta bekletilmekte olan kârların ikraz şeklinde çimento sanayiinin tevsî ve inkişafında kullanılmak üzere Sümerbank'a verilmiş olmasından ileri gelmektedir.

IV - Muhtelif borçlu hesaplar: 66 316 600,39 lira:

1951 yılı sonu itibariyle muhtelif şahıs ve müesseselerin millî korunma camiasına olan borçlarını gösteren bu hesabın sermaye tahsis mahallerine göre dağılışı aşağıdaki gibidir:

Lira	K.	
39 581 077	34	Petrol Ofisi
17 140 291	00	Ticaret Ofisi
3 078 124	49	Türk Tütün Limited Şirketi
2 197 401	31	Yerli Ürünler T. A. Ş.
1 413 598	28	Fazla kârlar fonları
835 542	87	Tekel Genel Müdürlüğü
738 595	94	Mahrukat Ofisi
394 242	31	Ziraat Bankası pamuk hesabı
315 771	77	Sümerbank ithal çimentoları hesabı
265 569	54	Devlet yağları
240 237	72	Ziraat Bankası tohumluk hesabı
88 346	07	Zeytinburnu Çimento Fab.
21 257	24	Yalvaç Deri Fabrikası
5 725	91	Dağıtma Ofisi
818	60	Millî Korunma muhasebe bürosu
<hr/>	<hr/>	
66 316 600	39	Yekûn
<hr/>	<hr/>	

Bu paraları borçların mahiyetine göre aşağıda gösterildiği üzere üç grupta toplamak mümkündür.

	Lira	K.
1. Borçlu bankalar	7 876 579	87
2. Borçlu şahıslar	27 673 591	07
3. Diğer borçlu hesaplar	30 766 429	45
	<hr/>	<hr/>
Yekûn	66 316 600	39

1. Millî Korunma camiasının muhtelif bankalar nezdindeki nakit mevcudunu göstermekte olan 7 876 579,87 liranın sermaye tahsis mahallerine göre dağılışı aşağıdaki gibidir.

Lira	K.	
2 094 280	07	Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketinin 1942 yılı kârı olup, Ticaret Vekâleti namına Ziraat Bankasına yatırılan para.
1 762 910	24	Ticaret Ofisinin muhtelif bankalar nezdindeki alacakları.
1 375 193	87	Millî Korunma Kanununun 27 nci maddesi gereğince birikmiş olan fazla kârlar fonları olup Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına yatırılan paraların yıl sonu bakiyesi.
767 705	66	Petrol Ofisinin muhtelif bankalar nezdindeki alacaklı cari hesaplarının yıl sonu bakiyeleri.
394 242	31	Ziraat Bankası nezdindeki müdahale pamukları hesabının matlup bakiyesi.
170 267	68	Millî Korunma sermayesiyle ithal olunan çimentoların satışından tahassül eden kârdan mütevellit Sümerbankın borcu.
1 139 935	39	Türk Tütün Limitet Şirketinin Ziraat Bankasındaki alacaklı cari hesabının yıl sonu bakiyesi.
112 373	00	Devlet yağlarının T. C. Ziraat Bankasındaki cari hesabının yıl sonu bakiyesi.
38 404	41	Kok kârı olup Etibank tarafından Ziraat Bankasına yatırılan meblâğ.
21 257	24	Yalvaç Deri Fabrikasının işletilmesinden tahassul eden kâr olup Ziraat Bankasında yatırılan para.
7 876 579	87	Yekûn.

İthal çimentolarının satışından elde edilip Sümerbank nezdinde bulunan 170 267,68 liralık Millî Korunma kârının Ziraat Bankasında faizli bir hesaba nakledilmesi zaruretini geçen sene olduğu gibi bu sene de belirtmek isteriz.

2. Muhtelif şahısların Millî Korunma müesseselerine olan borçlarını gösteren 27 673 591,07 liranın sermaye tahsis mahallerine göre dağılışı aşağıdaki gibidir.

Lira	K.	
20 038 353	11	Petrol Ofisinin muhtelif şahıs ve müesseselerden alacaklarıyla çeşitli matlubatı
5 107 119	42	Ticaret Ofisinin muhtelif şahıs ve müesseselerden alacağı
1 938 189	10	Millî Korunmanın tütün satışlarından mütevellit Türk Tütün Limitet Şirketinden alacağı
263 048	61	İstanbul Mahrukat Ofisinin muhtelif şahıslardan alacağı
203 097	43	Ziraat Bankası nezdindeki tohumluk hesabının zürradan alacağı
103 111	24	Y. Ürünlerin Almanya'daki Brinkmen Firmasından alacağı
14 946	25	Tariş Devlet Yağlarının İzmir Defterdarlığından alacağı
5 725	91	Dağıtma Ofisinin muhtelif şahıs ve müesseselerden alacağı
27 673 591	07	Yekûn

3. Yatırılan depozitolar, açtırılan akreditiflerden alacak senetlerinden, avanslardan tohumluk tevziatından ve diğer borçlu hesaplardan doğma 30 766 429,45 liralık Millî Korunma alacağının, aidolduğu müesseseler itibariyle dağılışı aşağıda gösterilmiştir.

Lira	K.	
18 775 018	57	Petrol Ofisinin alacak senetlerinden, akreditiflerden, avanslardan ve depozitoların mütevellit alacakları.
10 270 261	34	Ticaret Ofisinin bâyilerden, depozitoların, akreditiflerden, borçlu müesseselerden ve diğer borçlu hesaplardan doğma alacakları.
835 542	87	Tekel Genel Müdürlüğünün 1948 - 1950 yılları kârlarından Millî Korunmaya olan borcu
475 547	33	Mahrukat Ofisine ait Balat'taki fırın binası bedeli ile sair matlubatı
185 504	09	Erken tahliyeden Muamele Vergisinden navlun ücretlerinden mütevellit ithal çimentoları hesabının alacağı
138 250	29	Tariş Devlet Yağlarının muhtelif alacakları
88 346	07	Zeytinburnu Çimento Fabrikasının işletilmesinden mütevellit alacak bakıyeleri
37 140	29	Tevzi edilen tohumlukların Ziraat Bankasındaki yıl sonu bakıyesi
818	60	Millî Korunma Muhasebe Bürosunun Millî Korunmaya borcu
30 766 429	45	Yekûn

V - Mutavassıt hesaplar : 67 590 542,32 lira :

Bu hesapta yer alan paraları aşağıda gösterildiği üzere iki gurupta mütalâa etmek mümkündür.

1. İnşaat hesapları adı altında yer almakta olan ve yekûnu 837 518,43 liraya ulaştığı görülen bu paralar, Petrol Ofisinin merkez ve şubelerinde 1951 yılı nihayetinde sityasyonları çıkarılmadığından ilgili hesaplara henüz nakil edilmemiş bulunan inşaatın bedellerine aittir.

2. Muhtelif hesaplar namı altında görülmekte olan 66 753 023,89 liranın müfredatı da aşağıda gösterilmiştir.

Lira	K.	
60 613 038	13	Gümrük ve Tekel İdaresince müdahale mübayaatı tütünler için 28. II. 1951 yılı itibariyle tanzim olunan bilânço aktifinin müdahalelerin hitamında mahsubu yapılmak üzere mutavassıt hesaplara alınmasından
5 674 491	61	Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketinin 1946 - 1951 yılı zararları
313 800	08	Petrol Ofisinin muhtelif mutavassıt hesapları
151 694	07	Tohumluk hesabının 1951 yılı sonu zararı
66 753 023	89	Yekûn

Mutavassıt hesaplarda yer alan paralardan üzerinde durulması icabedenler hakkında raporumuzda müesseselerin işletme faaliyetleri bahsinde temas edilmiştir.

VI - Stoklar : 30 587 993,29 lira

Millî Korunma Kanunu hükümlerine müsteniden kurulan müesseselerin ve Millî Korunma umumi sermayesinden namlarına mütedavil sermaye tahsis edilmiş olan mahallerin 1951 yılı sonu iti-

bariyle emtia mevcudunu göstermekte olan, yukarda miktarı yazılı paramın aidolduğu sermaye tahsis mahallerine göre müfredatı aşağıya dercedilmiştir.

Lira	K.	
17 509 598	92	Petrol Ofisi
1 659 030	62	Ticaret Ofisi
11 265 663	85	Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi
34 145	45	Türk Tütün Limitet Şirketi
119 554	45	Zeytinburnu Çimento Fabrikası
30 587 993	29	Yekûn

Milli Korunma camiasının 1951 yılı stok mevcudunun değerini göstermekte olan 30 587 993,29 liranın emtia nevelerine göre müfredatını, aşağıda kayıtlı olduğu üzere, iki grupta toplamak mümkündür.

	Lira	K.
1. Ticari emtia	30 587 424	81
2. Hammadde ve malzeme	568	48
Yekûn	30 587 993	29

Raporumuzun işletme faaliyetleri bahsinde millî korunma topluluğunun yıl sonu, ticari emtia ile hammadde işletme malzemesi stokları hakkında gerekli izahat verilmiş olduğundan burada ayrıca bu mevzular üzerinde durulmamıştır.

Tasfiyesi senelerden beri sürüncemede kalan Zeytinburnu Çimento Fabrikasının işletilmesine ait 119 554,45 liralık çeşitli malzeme stokunun bir an evvel tasfiye edilerek neticenin Millî Korunma Muhasebesine intikal ettirilmesi zaruretine işaret etmek isteriz.

VII - Sabit kıymetler : 13 987 056,48 lira :

Bu hesapta kayıtlı bulunan 13 987 056,48 lira, Millî Korunma umumi sermayesinden namlarına mütedavil ve sabit sermaye ile teşkilât ve idare masrafları tahsis olunan mahallerin 1951 yılı nihayetine kadar satınalmış oldukları sabit kıymetlerin net bedellerini teşkil etmektedir.

Bu sabit kıymetlerin neveleri, iktisap bedelleri ve 1951 yılı nihayetine kadar tefrik olunan amortisman payları ile net bedelleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Sabit kıymetin nev'i	İktisap bedeli		Amortisman		Net bedeli	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Arazi ve binalar	3 534 501	26	301 566	65	3 232 934	61
Sabit makine ve tesisat	8 558 041	79	2 464 540	61	6 093 501	18
Alât ve edevat	61 587	51	28 523	68	23 063	83
Büro demirbaşları	566 194	76	359 034	62	207 160	14
Diğer demirbaşlar	4 339 769	74	2 108 807	10	2 230 962	64
Nakil vasıtaları	5 701 880	55	3 502 446	47	2 199 434	08
Yekûn	22 751 975	61	8 764 919	13	13 987 056	48

Yukardaki tabloda müfredatı yazılı sabit kıymetlerin yıl sonunda buldukları teşekkül, müessesese ve vekâletler itibariyle iktisap bedelleri üzerinden dağılışı aşağıdaki gibidir.

Lira	K.	
21 809 979	73	Petrol Ofisi
418 841	43	Millî Savunma Vekâleti (Deniz nakil vasıtaları)
181 887	22	Ekonomi ve Ticaret Vekâleti
133 125	76	Adalet Vekâleti
86 582	35	Ticaret Ofisi
51 587	51	Türk Tütün Limitet Şirketi
35 146	35	Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi
15 134	30	Dışişleri Vekâleti
10 054	03	Başvekâlet Koordinasyon Bürosu
5 985	06	Millî Korunma Muhasebe Bürosu
2 512	—	Maliye Vekâleti
590	—	İçişleri Vekâleti
549	87	Mahrukât Ofisi
22 751 975	61	Yekûn

Millî Korunma sermayesinden teşkilât ve idare masrafları tahsisleriyle muhtelif vekâletler namı ve hesabına satınalınmış bilânçoda sabit kıymetler meyânında yer alan demirbaşların tahsis mahalleriyle iktisap bedelleri ve 1951 yılı sonuna kadar tefrik edilen amortismanları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tahsis mahalleri	Demirbaşın			
	İktisap bedeli		Amortisman	
	Lira	K.	Lira	K.
Koordinasyon Bürosu	9 748	83	10 063	34
Fiyat Murakabe ve İlaş	47 611	52	34 204	77
İlaş Müsteşarlığı	68 015	11	66 310	07
Ekmeğin kart usuliyile tevzii	1 169	05	914	46
Halk Dağıtma Birlikleri	593	50	495	
Millî Korunma kontrolörlükleri	6 655	50	4 168	50
İhtikârı Tetkik Komisyonu	57 842	54	46 989	36
Kâğıt ve matbuayı düzenleme	305	20	304	64
Millî Korunma muhakemeleri	133 125	76	101 754	29
Ticari Kredileri Tanzim Komitesi	2 512		1 552	20
Millî Korunma Muhasebe Bürosu	5 985	06	5 121	41
Belediyeler kadro	590		531	
Ticari ve malî anlaşmalar	15 134	30	10 924	93
Yekûn	349 288	37	283 333	97

Koordinasyon Bürosuna ait demirbaşların iktisap bedelleri 9 748,83 liradan ibaret bulunduğu halde 1951 yılı sonuna kadar bu demirbaş bedelleri üzerinden, Millî Korunma Muhasebe Bürosu tarafından, tefrik olunan amortismanların yekûnu 10 063,34 liraya baliğ olmuştur.

İktisap bedelinden fazla tefrik edilmiş olduğu görülen amortismanların mütaakıp yılda izalesi cihetine gidilmesine işaret etmek isteriz.

Geçmiş yıllar raporlarımızda da belirtilmiş olduğu veçhile, (Adliye Vekâleti hariç) demirbaşlar için şimdiye kadar yıl sonu sayım zabıtları tanzim edilerek Millî Korunma Muhasebe Bürosuna gönderilmemiş ve halen de bu teşkilâtın kâffesi ilga edilmiş bulunmaktadır.

Kısmen vekâletlerin muhtelif dairelerine ve mühim bir kısmı da il, ilce ve bucaklar ile belediye teşkilâtına dağılmış olan ve yıllardan beri kullanıldıkları anlaşılan bu demirbaşlardan itfa müddetlerini ikmal etmiş olanlarının amortismanlarıyla karşılaştırılarak kayıtlarının terkin ve vekâletlerde mevcudolanların da tesbit edilerek itfa paylarının mahsubundan sonra ya buldukları vekâlete satılması veyahut da Maliye Vekâletine aynen teslim edilmesi suretiyle tasfiye edilmeleri yolundaki heyetimiz temennisi, Millî Korunma 1948 ve mütaakıp yıllar hesaplarının tetkiki vesilesiyle, Büyük Millet Meclisi Sayıştay Komisyonunca da uygun görüldüğünden mezkûr muamelelerin bir an evvel intacı zarûretine işaret etmek isteriz.

Amortismanlar : 8 764 919,13 lira.

1951 yılı sonuna kadar Millî Korunma topluluğuna ait sabit kıymetlerin iktisap bedelleri üzerinden ayrılmış olan amortismanlar 8 764 919,13 liraya baliğ olmuştur.

Bunların müfredatı hakkında gereken izahat sabit kıymetler hesabı vesilesiyle arz edilmiş bulunmaktadır.

B) Pasif :

1951 yılına ait Millî Korunma Umumi Bilânçosunun pasifi aşağıya çıkarılmıştır :

	Lira	K.
VIII - Sermaye	65 555 432	99
IX - Fazla kârlar fonları ile kârlardan yapılan tahsisler karşılığı	2 248 106	99
X - Sermaye tahsisinden alacaklılar	65 133 863	97
XI - Muhtelif alacaklı hesaplar	50 254 892	12
XII - Mutavassıt hesaplar	52 732 955	49
XIII - Karşılıklar	3 123 230	91
XIV - Kâr	30 437 965	40
Yekûn	269 486 447	87

VIII - Sermaye 65 555 432,99 lira.

Millî Korunma Kanununun tatbikatı için tahsis edilebilecek sermaye ile 1951 yılı sonuna kadar fiilen tahsis edilmiş olan sermaye miktarı hakkında gereken izahat raporumuzun genel durumunda verilmiş olduğu cihetle bu konu üzerinde burada ayrıca durulmasına lüzum görülmemiştir.

IX - Fazla kârlar fonlarıyla kârlardan yapılan tahsisler

2 248 106,99 lira :

Bu hesapta yazılı bulunan paralar hakkında gereken izahat raporumuzun aktifinde diğer tahsislerden borçlular hesabına verilmiştir.

X - Sermaye tahsisinden alacaklılar : 65 133 863,97 lira :

Millî Korunma umumî sermayesinden sabit ve mütedavil sermaye, teşkilât ve idare masrafları karşılığı ve ikraz suretiyle tahsis olunan 65 603 031,41 liradan muhtelif tahsis mahallerinin fiilen

kullanmış oldukları paraların 1951 yılı nihayetindeki bakiyesini gösteren 65 133 863,97 liranın temin edilmiş olduğu yerler itibariyle müfredatı aşağıdaki gibidir :

Lira	K.	
39 355 432	99	Maliye Vekâletinin kefaletini haiz bonoların reeskontu suretiyle
25 778 430	98	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasıncı açılan kredilerle
65 133 863	97	Yekûn

Millî Korunma umumi sermayesinden muhtelif sarf mahalleri emrine tahsis olunan kredilerle bu kredilerden fiilen kullanılan paralar ve bu paralara Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasıncı 1951 yılı için tahakkuk ettirilen faizler vekâletler itibariyle aşağıdaki tabloda gösterilmiştir :

Sarf mahalleri	Açılan kredi		Kredinin kullanılan kısmı		Kullanılan kısmın faizi	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Başvekâlet	701 260	82	687 587	35	39 171	76
Ekonomi ve Ticaret Vekâleti	23 274 944	10	23 687 443	36	1 081 460	05
İşletmeler Vekâleti	6 000 000	—	6 000 000	—	360 000	—
Millî Savunma Vekâleti	4 188 235	40	420 843	00	25 250	58
Ulaştırma Vekâleti	15 002 012	60	15 002 012	60	690 552	02
Adalet Vekâleti	3 675 276	49	3 553 734	51	213 224	11
Maliye Vekâleti	44 657	33	3 979 379	75	208 381	85
Tarım Vekâleti	3 000 000	—	2 091 931	79	102 000	—
Dışişleri Vekâleti	113 038	74	108 272	63	6 496	38
İçişleri Vekâleti	397 961	78	397 658	98	23 859	54
Gümrük ve Tekel Vekâleti	9 205 644	15	9 205 000	—	559 970	83
Yekûn.	65 603 031	41	65 133 863	97	3 310 367	13

Yukardaki tabloda, Ekonomi ve Ticaret Vekâleti namına açılmış olan kredide görülen depasmanın sebebi, Mahrukat Ofisiyle Dağıtma Ofisine muhtelif Koordinasyon Heyeti kararlarıyla mütedavil sermaye olarak tahsis olunan paraların faizleri senelerden beri yıl sonunda kredilerin kullanılan kısımları meyanına ithal edilmiş olmalarından ileri gelmiştir.

Maliye Vekâletinin borcu olarak görülen 3 979 379,75 lira da sabit sermaye, teşkilât ve idare masrafları tahsislerine mütaallik faizlerin bu vekâlet adına açılan borçlu bir hesaba kaydedilenleri göstermektedir.

XI - Muhtelif alacaklı hesaplar : 50 254 892,12 lira :

Bu hesapta yazılı paralar, Millî Korunma topluluğunun 1951 yılı sonundaki borçlarını ifade etmektedir.

Bu paraları aşağıda gösterildiği üzere üç grupta toplamak mümkündür.

	Lira	K.
1. Alacaklı bankalar	14 532 409	75
2. Alacaklı şahıslar	28 561 104	33
3. Diğer alacaklı hesaplar	7 161 378	04
Yekûn	50 254 892	12

1. Bankaların alacağı olarak görülmekte olan 14 532 409,75 liranın müfredatı aşağıdaki gibidir.

Lira	K.	
10 227 341	90	Petrol Ofisinin muhtelif bankalara olan borcu,
4 257 253	48	Yerli Ürünlerin Ziraat Bankasına borcu,
47 598	42	Millî Korunmanın Ziraat Bankasına borcu,
215	95	Ticaret Ofisinin Ziraat Bankasına olan borcu.
<hr/>		
14 532 409	75	Yekûn
<hr/>		

2. Muhtelif şahıs ve müesseselerin Millî Korunmadan alacağını göstermekte olan 28 561 104,33 liranın müfredatı şöyledir :

Lira	K.	
26 353 381	09	Petrol Ofisinin muhtelif şahıs ve müesseselere olan borcu
2 094 290	07	Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketinin 1939 - 1942 yıllarında Ticaret Vekâleti ile müştereken müdahale suretiyle satınalmış oldukları tütünlerden mütehassıl kârdan vekâletin hissesi
52 215	80	Ticaret Ofisinin muhtelif şahıslara olan borçları
38 026	49	Yerli Ürünlerin muhtelif borçları
23 190	88	Tariş Devlet yağlarının muhtelif borçları
<hr/>		
28 561 104	33	Yekûn
<hr/>		

3. Bilâncoda diğer alacaklı hesaplar namı altında 7 171 378,04 lira olarak yer alan paraların müesseselere göre dağılışı aşağıya dercedilmiştir :

Lira	K.	
4 746 746	94	Petrol Ofisinin depozitolardan, icra tevkifatından, vergilerden ve saireden mütevellit borçları
2 223 316	20	Ticaret Ofisinin bâyilere ve diğer alacaklı hesaplara olan borçlarıyla vergilerden doğma borçları.
91 088	53	İzmir Tarım Satış Kooperatifleri Birliğince Millî Korunma nam ve hesabına müdahale yolu ile yapılan üzüm ve incir mübayaa satışlarından mütehassıl zarardan Millî Korunmanın birliğe olan borcu
53 954	67	Yerli ürünler Türk Anonim Şirketinin muhtelif borçları
28 300	—	Zeytinburnu Çimento Fabrikasının muhtelif borçları
10 789	86	İstanbul Mahrukât Ofisinin muhtelif şahıslara borçları
3 995	15	Tariş Devlet yağlarının muhtelif şahıslara olan borçları
2 637	48	Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin fuzulen yatırdığı demirbaş bedellerinden alacağı
549	21	Adalet Vekâletinin mahsup fazlasından mütevellit Millî Korunma alacağı
<hr/>		
7 161 378	04	Yekûn
<hr/>		

1951 yılında tütün kârlarının tütün zararlarıyla mahsubedilmiş olması dolayısıyla 2 094 290,07 liranın mütaakıp yılda borçlular hesabındaki kontrpartisi ile kapatılması icabetmektedir.

XII - Mutavassıt hesaplar 52 732 955,49 lira.

Bu hesapta yer alan ve yekûnu 52 732 955,49 liraya baliğ olan bu paraların sureti terkibi aşâğıdaki gibidir.

Lira	K.	
52 243 581	00	Tekel Genel Müdürlüğünce, müdahale mubayaatı tütünleri için 28 . II . 1951 tarihi itibariyle tanzim olunan bilânço pasifinin, müdahalenin sonunda mahsup yapılmak üzere mutavassıt hesaplara alınmasından
210 725	79	Petrol Ofisinin muhtelif mutavassıt hesapları
97 862	08	Tariş Devlet Yağlarının 1951 yılı müspet fiyat farkı
86 195	32	Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketinin 1947 yılı kârı
94 591	30	Türk Tütün Limitet Şirketinin 1949 ve 1950 yılları kârları
52 732 955	49	Yekûn

Mutavassıt hesaplarda yer alan paralar hakkında gereken izahat raporumuzun işletmeler bahsinde verilmiştir.

XIII - Karşılıklar : 3 123 230,91 lira :

Bu paraların müfredatı aşâğıdaki gibidir :

	Lira	K.
1. Fazla kârlar fonları	1 375 193	87
2. Kok kârı	38 404	41
3. Pamuk kârı	395 233	38
4. Diğer karşılıklar	1 314 399	25
Yekûn	3 123 230	91

1. Fazla kârlar fonları namı altında yer alan 1 375 193,87 lira Millî Korunma Kanununun 27 nei maddesi gereğince tahassul eden müspet fiyat farklarının 1951 yılı sonundaki bakiyesini teşkil etmektedir.

Bu bakiye aşâğıda müfredatı yazılı giriş ve çıkışların muhassalasından meydana gelmiştir.

a) Girişler :

	Lira	K.
1950 yılından müdevver fon hesabı bakiyesi	557 840	61
Pamuk kârları olup fon hesabına naklolunan	719 115	71
Fon hesabına 1951 yılı için tahakkuk ettirilen faiz	22 870	36
Evvelece Ticaret Ofisinde teraküm eden fonlar olup 1951 yılında bu hesaba intikal eden paralar	447 399	88
Faiz ve Gelir Vergisinden istirdat	15 446	04
Yekûn	1 762 672	63
b) Çıkışlar :		
Bursa Koza Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine verilen kredi	200 000	—
Fonlardan ödenen paraların 1951 yılı faizi	187 478	76
Yekûn	387 478	76

	Lira	K.
1951 yılına devrolunan fazla kârlar fonları bakiyesi	1 375 193	87
Yekûn	1 762 672	63

2. Kok kârı olarak yeralan 38 404,41 lira geçmiş yıllara ait raporlarımızda da açıklanmış olduğu ve hile, 5 sayılı Koordinasyon kararıyla kömür stoku yapmak üzere, Millî Korunma sermayesinden Etibank emrine verilen mütedavil sermayenin işletilmesinden elde edilen kârdır. Bu meblâğ, kok hesaplarının 1941 yılından beri bugüne kadar henüz katı bir neticeye bağlanmamış olması dolayısıyla muvakkaten Ziraat Bankası Merkez Müdürlüğünde açtırılan faizsiz bir hesapta bekletilmektedir.

Bahis mevzuu kok satışlarına dair katı hesapların bir an evvel tanzim edilerek Millî Korunma Muhasebe Bürosuna gönderilmesi zaruretine bir defa daha işaret etmek isteriz.

3. Bu hesapta pamuk kârı olarak yer alan 395 233,38 lira da Ziraat Bankasına Millî Korunma namına müdahale suretiyle mübayaa olunan pamukların satışından tahassul eden kâr bakiyesidir.

4. 1 314 399,25 liradan ibaret bulunan diğer karşılıkların 848 773,21 lirası Petrol Ofisinin dahil sigorta karşılıklarını, 140 521,43 lirası Devlet yağlarının ihtilâflı ve meşkûk alacaklar karşılıklarını, 143 504,09 lirası Sümerbank ithal çimentoları hesabının ihtilâflı alacaklar karşılıklarını ve geri kalan 179 600,52 lira da Zeytinburnu Çimento Fabrikasının muhtemel zarar karşılıklarını teşkil etmektedir.

XIV - Kâr : 30 437 965,40 lira :

1951 yılı nihayetinde 30 437 965,40 liraya yükselmiş olan Millî Korunma topluluğuna ait umumî kârların sureti tertibi aşağıdaki gibidir :

	Lira	K.	Lira	K.
1942 - 1951 yılı kârları			97 212 151	77
1940 - 1941 yılı zararları	826 115	84		
4604 sayılı Kanunla Zirai Donatım Kurumuna devrolunan kâr	98 733	80		
5433 sayılı Kanun gereğince D. Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne devrolunan kârlar	64 596 229	74		
Yekûn	64 521 097	38		
K/822 sayılı Kararla Sümerbank'a ikraz edilen Zeytinburnu Çimento Fabrikasının kârı	1 253 106	99		
Yekûn	66 774 186	37	66 774 186	37
1951 yılı sonu kâr bakiyesi			30 437 965	40

Tetkik mevzuumuzu teşkil eden 1951 yılı faaliyetinden tahassul eden 4 069 613,70 liralık kâr hakkında gereken izahat kâr ve zarar hesabının tablîli vesilesiyle aşağıda arz edilmiş bulunmaktadır :

III - Kâr ve zarar hesabının incelenmesi

Millî Korunma camiasının 1951 yılı sonu itibariyle hazırlanmış bulunan umumi kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır :

Zimmet	Lira	K.	Matlup	Lira	K.
Ticaret işletmeleri ve masraf ve zararları ile sair çıkışlar	10 782 657	02	Ticari işletmeler gelirleri ile sair girişler	15 744 305	28
Teşkilât ve idare masrafları	892 034	56			
	11 674 691	58			
Kâr bakıyesi	4 069 613	70			
Yekûn	15 744 305	28	Yekûn	15 744 305	28

Bu tablonun tetkikinde, Millî Korunma topluluğunun 1951 yılı içinde 15 744 305,28 lira muhtelif gelirleri ile sair çıkışları olduğu ve aynı yıl zarfında 11 674 691,58 lira masrafları ile sair çıkışları olduğu ve binnetice bu yıl faaliyetinin 4 069 613,70 liralık sâfi bir kârla kapandığı anlaşılmaktadır.

A) Zimmet :

a) Ticari işletmelerin masraf ve zararları ile sair çıkışlar namı altında görülen 10 782 657,02 liranın 10 577 389,66 lirası masraf ve zararları ve 205 267,36 lirası da sair çıkışları ifade etmektedir.

Ticari işletmeleri masraf ve zararları hakkında gereken izahat raporumuzun işleme faaliyetleri bahsinde verilmiştir.

Sair çıkışlar namı altında görülen paralar da neticeleri fon hesabına intikal ettirilmesi icabeden meblâğ olup kâr ve zarar hesabından mutavassıt hesaplara nakillerini teminen kaydedilen mebalîğ-den ileri gelmektedir.

b) Teşkilât ve idare masrafları olarak görülen 892 034,56 liranın müfredatı şöyledir:

	Lira	K.
Faizler	825 799	21
Maaş ve ücretler	33 937	59
Amortismanlar	31 073	98
Müteferrik masraflar	1 223	78
Yekûn	892 034	56

Yekûnu 892 034,56 liradan ibaret bulunan teşkilât ve idare masraflarının aid oldukları sarf mahalleri itibariyle müfredatı şöyledir :

Ticaret Vekâleti :

	Lira	K.
İşe Müsteşarlığı	28 084	08
Subaşı ve yardımcı teşkilâtı	372	
Millî Korunma Muh. Bürosu	23 716	78
Açık maaşlar	6 553	31
Maliye Vekâleti :		
Maliyeden tahsil olunacak faiz	825 632	64
Ticaret krediler tanzim komitesi	296	20
Adalet Vekâleti	13 492	77
Dışişleri Vekâleti	1 513	27
İçişleri Vekâleti :	59	
Koordinasyon Bürosu	314	51
Yekûn	892 034	56

Bu sarf mahallerinden 1951 yılında yalnız Millî Korunma Muhasebesi faaliyette bulunmuştur.

33 937,59 lira maaş ve ücretleri ile 1 223,78 lira müteferrik masraflar Millî Korunma umumi sermayesinden namlarına teşkilât ve idare masrafları karşılığı olarak tahsis edilen paraların kullanılan kısmına ait sarf mahallerince 1951 yılı bilânçosunun tanzimine kadar, Millî Korunma Muhasebesine gönderilmiş bulunan evrakı sarfiye tutarını ifade etmektedir.

825 799,21 lira faizler, teşkilât ve idare masrafları karşılıkları ile sabit sermayeye 1951 yılı sonu itibariyle tahakkuk ettirilen faizleri ve 31 073,98 lira amortismanlarda teşkilât ve idare masrafları tahsisatından satın alınmış bulunan demirbaş eşya'a ait amortismanlar ile Millî Savunma Vekâletine tahsis edilmiş bulunan sabit sermaye ile satın alınan deniz nakil vasıtaları için tefrik edilmiş bulunan amortisman paylarını göstermektedir.

B) Matlup :

Ticari işletmeler gelirleri ile sair çıkışlar namı altında görülen 15 744 305,28 liranın müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Emtia satış gelirleri	13 097 949	75
Faiz ve komisyonlar	321 855	31
Sair gelirler	1 707 552	71
Yekûn	15 127 357	77
Sair çıkışlar	616 947	57
Yekûn	15 744 305	28

Gelirler hakkında gereken izahat raporumuzun işletme faaliyetleri bahsinde verilmiştir :

Kâr : (4 069 613,70 lira)

Bu meblâğ Millî Korunma camiasının 1951 yılı faaliyeti neticesinde hâsıl olan gelir ve giderler yekûnları arasındaki müspet farkı teşkil etmektedir.

IV - İşletme faaliyetleri

A - Ticaret Ofisi

a) Kuruluş :

Bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da açıklandığı üzere, Millî Korunma Kanununun maddel 6 ncı maddesine müsteniden koordinasyon heyetinin 14 . II . 1941 tarih ve 104 sayılı Kararıyla tesis edilmiş olan Ticaret Ofisinin 1 . VII . 1950 tarihinden itibaren yürürlüğe giren K/810 sayılı Koordinasyon Kararıyla tasfiye haline girmiştir. Tasfiye memurlarıyla bunlara verilecek ücretin de Maliye, Ekonomi ve Ticaret vekâletleri tarafından tâyin edilmesi kararlaştırılmıştır.

Bu karar gereğince Maliye Vekâletini temsilen İstanbul Defterdarından Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin temsilen de Ticaret Ofisi Umum Müdüründen müteşekkil tasfiye memurluğu 1 . VII . 1950 tarihinden itibaren faaliyete geçmiş bulunmaktadır.

Kuruluş kararnamesine göre özel kişiliği ve hususi hukuk hükümlerine göre idare hakkı ve sermayesiyle mahdut sorumluluğu tanınan malî ve idari muhtariyeti haiz bir müessesese olan Ticaret Ofisi, Ekonomi ve Ticaret Vekâletine bağlı bulunmakta, Kazanç, Taahhüt vergileriyle artırma, eksiltme ihale ve Muhasebe Umumiye kanunlarının hükümleri dışında mütalâa olunmakta idi.

b) Malî kaynaklar :

Millî Korunma Kanunu hükümleri dairesinde işgal mevzuları kuruluş kararnamesinde kayıt ve tasrih edilmiş bulunan Ticaret Ofisi, emrine mezkûr kanunun 43 ncü maddesinde bahsedilen sermayeden bidayeten 5 milyon liralık bir tahsis yapılmış ve bu paranın kifayetsizliğine binaen evvelâ 14 milyon liraya ve bilâhara da 17 milyon liraya iblâğ edilen Ofis sermayesi 31 . XII . 1946 tarihinde yürürlüğe giren K/672 sayılı Kararla 16 milyon liraya indirilmiş bulunmakta idi.

Bundan başka, bahis mevzuu 16 milyon lira sermayeye ilâveten Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin göstereceği bankalardan yapılmak şartıyla Ofise 5 milyon liraya kadar istikraz akdi hususunda yetki de verilmiş olup ayrıca Ofisin muhtelif bankalardan emtia mukabili avans almaya ve akreditif açtırmaya da yetkili bulunmakta idi.

26 . III . 1951 tarihinde yayınlanan K/818 sayılı Koordinasyon Kararıyla Millî Korunma fonundan Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü namına 14 998 546,08 liralık kredi açılmıştır. Ticaret Ofisince Devlet Demiryolları nam ve hesabına mubayaa ve mezkûr işletmeye teslim edilmiş bulunan vagon bedelleri mukabili olarak Ofise verilmiş olan hazine kefaletini haiz bonolar Ofis kredisinden düşülerek Devlet Demiryolları zimmetine intikal ettirilmiştir.

Muhassas sermayenin bu transferi neticesinde ofis sermayesi 1 001 453,92 liraya inmiş ve bunun bir milyon lirası 2 . I . 1952 tarih ve K/850 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla Petrol Ofisine tahsis edilerek ofis sermayesi 1 453,92 liraya inmiş ve mezkûr hesap bakiyesi de idari bir kararla 31 . III . 1952 tarihinde tamamen kapatılmış bulunmaktadır. Mezkûr sermaye bakiyesinin Millî Korunma Kanunu ahkâmı dairesinde kapatılabilmesi hususunda ayrıca bir koordinasyon kararına iktiran etmesi icabetmektedir.

Diğer taraftan 25 . VIII . 1951 tarih ve K/840 sayılı Koordinasyon Kararıyla tasfiye halindeki ofisin tahakkuk etmiş ve edecek olan ve tasarrufu Ekonomi ve Ticaret Vekâletine ait bulunan bilmum kârlarının bu vekâletçe findık mubayaasına tahsisi uygun görülmüş bulunmaktadır.

Bu karara müsteniden ofis kârlarının 7 milyon liralık kısmı findık mubayaasında kullanılmak üzere vekâlet emrine açılan bir hesaba 29 . IX . 1951 tarihinde devredilmiştir.

c) İdari bünye ve kadro :

1 . VII . 1950 tarihinde yürürlüğe giren K/810 sayılı Kararla ofisin tasfiye edilerek kaldırılmasına karar verilmesi üzerine bu tarihten itibaren 88 kişilik bir kadro ile çalışmaya başlayan tasfiye memurluğu iş hacmine göre gün geçtikçe bu kadro adedini tenkise başlamış ve tetkikatımız tarihi olan Eylül 1952 de memur adedi 9 kişiye inmiş bulunmaktadır.

Tasfiye halinde bulunan Ticaret Ofisi 1951 yılında 256 423,33 liralık idare masrafı ihtiyar etmiştir. Bu meblâğın 103 220 liralık kısmı, bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da bu konu münasebetiyle açıklanmış olduğu veçhile tasfiye dolayısıyla açıkta kalan ofis memurlarına verilen tazminat-

ları ve 150 bin liraya yakın kısmı maaş, ücret, yeymiye, açık maaşı, rasyonel çalışma primi ve yol masrafları gibi çeşitli personel giderlerini ve geri kalanı da kira, tenvir, teshin, sigorta, kırtasiye ve matbaa gibi çeşitli masrafları teşkil etmektedir.

26. II. 1947 tarih ve K/689 sayılı Koordinasyon Kararıyla Ticaret Ofisine verilen kadroların bir kısmı K/810 sayılı Kararla kaldırılmış olduğundan bu kadrolarda vazifeli memurlardan Milli Korunma Kanununun 6 ne maddesinin 11 ne fıkrası gereğince maaşlı memuriyet hakları mahfuz tutulan memurların Nisan 1951 tarihinden itibaren açık maaş ve sair giderlerini karşılamak üzere K/819 sayılı Kararla Ekonomi ve Ticaret Vekâleti emrine 10 000 lira tahsis edilmiş bulunmaktadır.

Diğer taraftan K/814 sayılı Karar gereğince de, Ekonomi ve Ticaret ve Maliye vekâletleri tarafından tâyin edilen iki tasfiye memurundan beherine de kadro maaşından maada 150 lira aylık ücret verilmektedir.

d) İşletme faaliyetleri :

Ofis, geçen sene olduğu gibi bu sene de faaliyetini mevcut emtia stoklarının elden çıkarılmasına ihtilâflı alacakların kanuni yollardan takip ve tahsiline, borçlu ve alacaklı hesaplarda kayıtlı bulunan paraların takip ve tasfiyesine hasretmiş bulunmaktadır.

Tasfiye halinde bulunan Ticaret Ofisi nezdindeki mevcut emtianın 1951 yılı zarfında görmüş olduğu harekâtı gösterir bir tablo aşağıya dercedilmiştir.

Emtiyanın cinci	1950 yılın-	1951	Em-	Yekûn	1951	Emtia	Yekûn	1952
	dan devir	de girenler	tia faz-		satışları	nok-		yılına devir
	Lira K.	Lira K.	laları	Lira K.	Lira K.	sanları	Lira K.	Lira K.
Yerli emtia Ü.	421.297,98	535.859,21	80,47	957.237,66	956.441,82	792,99	957.234,81	2,85
Çuval ve kanaviçe ve jüt	1.777.881,72	—	12,68	1.777.894,40	1.219.502,96	—	1.219.502,96	558.391,44
Madenî eşya ve alât	2.331.588,20	—	9,69	2.331.597,89	1.255.222,97	—	1.255.222,97	1.076.374,92
Mensucat ve iplik	476.700,26	—	0,31	476.700,57	452.498,62	201,95	452.700,57	24.000,—
Nakil vasıtaları ve yedekleri	3.840,84	—	—	3.840,84	3.586,10	—	3.586,10	254,74
Nebati maddeler	1.146,64	—	—	1.146,64	—	1.142,95	1.142,95	3,69
Nezdimizdeki emanet emtia	—	307,10	—	307,10	307,10	—	307,10	—
Müteferrik emtia	12,82	—	2,75	15,57	12,59	—	12,59	2,98
Yekûn	5.012.468,46	536.166,31	105,90	5.548.740,67	3.887.572,16	2.137,89	3.889.710,05	1.659.030,62

Bu tabloya nazaran; Ofisin bir evvelki yılda 5 012 468,46 lira kıymetinde muhtelif cins yerli ve yabancı emtia mevcudu bulunduğu, yerli emtiada fındıklar için evvelce ihtiyar olunup muvakkat hesaplarda bekletilmekte olan 535 859,21 lira nakliye, tahmil, tahliye ve saire gibi çeşitli masrafların emtia hesabına nakli ve Ofis nezdindeki emanet emtia hesabına giriş kaydedilen 307,10 lira ve ambarlarda fazla zuhur eden 105,90 lira kıymetindeki emtia ile muhtelif emtia yekûnu 5 548 740,67 liraya yükselmiştir.

1951 yılı zarfında çeşitli emtia mevcudunun 3 887 572,16 liralık kısmı satılmış istoklarda 2 137,84 lira noksanlık zuhur etmiş ve 1952 yılına 1 659 030,62 lira kıymetinde emtiyanın devredilmiş olduğu görülmüştür.

Tetkikatımızın yapıldığı Eylül 1952 de de mezkûr emtia stokunun tamamen tasfiye edildiği müşahede edilmiştir.

Yukarıda, 1951 yılı zarfında, yapıldığı bildirilen satışların maliyet ve satış tutarı itibarıyla em-

tia nevelerine göre müfredatını ve bu satışlar neticesinde hâsıl olan kârlar ile zararları gösterir tablo aşağıya derecedilmiştir.

Emtianın cinsi	Satılan emtianın maliyeti		Satış tutarı		Kâr		Zarar	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Yerli emtia	956 441	82	911 080	43	—	—	45 361	39
Çuval, kanaviçe ve jüt ma.	1 219 502	01	1 304 730	96	85 234	67	5	72
Madenî eşya ve alât	1 255 222	97	1 675 750	10	420 527	43	—	—
Mensucet ve iplik	452 498	62	284 324	59	10 599	—	178 773	03
Nakil vasıtaları ve yedek.	3 586	10	1 032	—	—	—	2 554	10
Nezdimizdeki emanet emtia	307	10	307	10	—	—	—	—
Müteferrik emtia	12	59	59	35	46	76	—	—
Yekûn	3 887 571	21	4 177 284	53	516 407	56	226 694	24

Bu tablonun tetkikinde; maliyet değeri 3 887 571,21 lira olan çeşitli emtianın 4 177 284,53 liraya satıldığı ve bu satışlar neticesinde 516 407,56 lira kâr ve 226 694,24 lira da zarar hâsıl olduğu anlaşılmaktadır.

Bu zararlardan yerli emtiada görülen 45 361,39 liranın 37 149,09 lirası pamuk deşesi ve 8 212,30 lirası Antebfıstıklarının satışı anındaki piyasa fiyatlarının maliyetlerine nazaran bir hayli düşük olmasından ileri gelmiştir.

Mensucet ve iplikte görülen 178 773,03 lira zarar 1947 ve 1948 yıllarında ithal olunan bir kısım pamuklu mensucet maliyet fiyatlarının yüksek oluşundan ve nakil vasıtaları ve yedeklerinde görülen 2 554,10 lira zarar da, elden çıkarılan bâzı yüksek maliyetli oto yedek aksamı satışlarından meydana gelmiştir.

Ticaret Ofisinin muhtelif faaliyetleri meyana İstanbul'da yaş meyva ve sebze tanzim işlerinin iştigal mevzuuna alınması ve bu işlerin İstanbul Yaş Meyva ve Sebze Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine gördürülmesi ve bu maksatla da Birlik emrine 500 000 liranın verilmesi Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin 29 . I . 1949 tarih ve 44/6-4955 sayılı yazılılarıyla Ofise tebliğ edilmiştir.

İstanbul Yaş Meyva ve Sebze Tarım Satış Kooperatifleri Birliği marifetiyle yaptırılan müdahale satışlarına dair hesaplar mezkûr işin el'an devam etmekte olması hasebiyle yıl sonunda kesinleşmediği ve dolayısıyla de Ofisin netice hesaplarına intikal ettirilmeyerek muvakkat hesaplara alındığı görülmüştür.

Bu konu münasebetiyle geçen seneki raporumuzda da arz edilmiş olduğu cevhile, Ticaret Ofisinin hukukan tasfiyeye tâbi tutulmuş olmasına binaen yukarda bahsi geçen faaliyetin el'an Ofis nam ve hesabına devam etmesi yerinde görülememekte ve bunun da Ofisin diğer sahalarındaki faaliyetleri gibi sona erdirilmesi ve hesaplarının da bir an evvel bir neticeye bağlanması lüzumlu mütalâa edilmektedir.

Ticaret Vekâletince, sayet, Yaş Meyva ve Sebze Tarım Satış Kooperatifleri Birliği nezdindeki tanzim satışları faaliyetine devam ettirilmesi lüzumlu görüldüğü takdirde, Ofis menabiinden mezkûr kooperatif emrine verilen beş yüz bin lira sermayenin bir Koordinasyon kararıyla Ticaret Ofisi kârlarından tefrik edilerek bu mevzua tahsisinin daha uygun olacağı mütalâa olunmaktadır.

e) Muhasebe ve muamelât :

1. VII . 1950 tarihinden itibaren tasfiyeye intikal etmiş bulunan Ticaret Ofisinin 31 . XII . 1951 tarihi itibariyle tanzim olunan tasfiye bilânçosuyle kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır :

Tasfiye halinde Ticaret Ofisinin 31 . 12 . 1951 bilânçosu

Aktif	Lira	K.	Pasif	Lira	K.
Sermaye taahhüt hesabı	1 001 453	92	Sermaye	1 001 453	92
Demirbaş eşya ve tesisat :			Alacaklı hesaplar :		
Alış kıymeti	86 582	35	Bankalar	215	95
Birikmiş amortisman	50 424	59	Bâyiler	326 824	17
	36 157	76	Müşteriler	2 896	73
			Cari hesaplar	222 860	24
Kasa	3 887	29	Muhtelif alacaklar	1 722 950	86
Emtia	1 659 030	62			
Borçlu hesaplar :			Kâr ve zarar hesapları :		
Bankalar	1 762 910	24	1941	250 493	40
Müşteriler	1 247 019	61	1942	1 696 720	11
Akreditiler	214	04	1943	6 803 304	39
Bâyiler	3 793 775	79	1944	3 010 904	82
Cari hesaplar	527 915	52	1945	3 172 988	97
Muhtelif borçlular	2 808 455	80	1946	872 272	86
			1947	672 678	27
Tahsis edilen kârlar	7 000 000	00	1948	1 446 636	21
1949 kâr ve zarar bakıyesi	376 802	11			
1950 » » »	40 979	52			
	20 258 602	22			
Kâr, zarar hesabı bakıyesi	945 598	68			
	21 204 200	90			
Nâzım hesaplar	1 195 401	07	Nâzım hesaplar	1 195 401	07
Yekûn	22 399 601	97	Yekûn	22 399 601	97

S. Sayısı : 95

25

Tasfiye halinde Ticaret Ofisinin 31 . XII . 1951 kâr ve zarar hesabı

Zimmet	Lira	K.	Matlup	Lira	K.
Amortismanlar	7 289	70	Emtia satış farkları	516 407	56
İdare masrafları	256 423	33	Faizler	51 359	58
Emtia masrafları	40 956	28	Muhtelif gelirler	32 612	48
Satış masrafları	2 491	48	Sigorta farkları	2 334	09
				602 713	71
Muhtelif zararlar	1 014 457	36	Zarar	945 598	68
Emtia satış farkları	226 694	24			
Yekûn	1 548 312	39	Yekûn	1 548 312	39

Yukarda yer alan bilânçodaki postların, tetkikatımızın yapıldığı Eylül 1952 nihayetindeki durumları hakkında aşağıda kısaca malûmat verilmiştir.

A) Aktif :

a) Amortismanları tenzil edildikten sonra 36 157,76 lira olarak görülen demirbaş eşya ve tesisatın bir kısmı satılarak (tetkikatımız tarihi olan Ağustos 1952 de) bakiyesi yirmi bin liraya inmiş bulunmaktadır.

Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin işariyle yazı ve hesap makinalarına olan ihtiyacından bahsedilerek Ofisin tasfiye halinde bulunması dolayısıyla ihtiyaçtan fazla olan yazı, hesap ve cetvel makinalarının sair suretle elden çıkarılmıyarak vekâlete devrinin uygun görüldüğü bildirilmiştir.

Devredilecek mezkûr demirbaşların, Millî Korunma Muhasebe Bürosuna bildirilmesi ve Ofis hesaplarından tenzili ile vekâletin Millî Korunma demirbaşları meyanına ithal edilmesine dair gereken muamelenin yapılması da aynı yazı ile tasfiye memurluğuna tebliğ edilmiş bulunmaktadır.

Ofis Tasfiye Memurluğu tarafından vekâlete sevk edilen ve 8 284,69 lira kıymetinde bulunan 17 aded yazı ve 4 aded de hesap makinasının yukarda bahsi geçen emirdeki esaslara göre, Millî Korunma Muhasebe Bürosunca Ofis hesaplarından tenzil edilerek vekâlet hesabına alınması keyfiyeti, Ofise muhassas Millî Korunma sermayesinden bir kısmının diğer bir tahsis mahallinde kullanılması mahiyetinde olacağından uygun görülmemektedir.

b) 1 659 030,62 liralık emtia stoku (tetkikatımız tarihi olan Ağustos 1952) tamamen elden çıkarılmıştır.

c) Müşteriler hesabında görülen 1 247 019,61 liranın 1 173 844,46 lirası Devlet Demiryollarına satılan vagonlardan mütevellit alacağın faizlerini ve geri kalanı da muhtelif müşterilerin borçlarını teşkil etmektedir.

Demiryollarına ait borcun el'an ödenmediği ve müteferrik alacakların da mühim bir kısmının tasfiyesi cihetine gidildiği görülmüştür.

d) 3 793 775,79 liradan ibaret bulunan bayiler borcunun 7 730 190,94 lirası, K/758 sayılı Karar gereğince Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği elinde bulunan 1947 mahsulü fındıkların Ticaret Vekâletince tesbit edilen maliyet fiyatları üzerinden ve kâr ve zararları Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine aid olmak üzere Ticaret Ofisi tarafından devralınarak memleket içinde veya dışında satılmaları neticesinde hâsıl olan borcun 1951 yılı sonu bakiyesidir. Ofis alacaklarının en belli başlısını teşkil eden bu paranın tasfiye dolayısıyla bir an evvel Ofise iadesi hususuna işaret etmek isteriz.

Geri kalan bayi borçlarının mühim bir kısmının da tasfiyesi cihetine gidildiği müşahede edilmiştir.

e) 527 915,52 liradan ibaret olan cari hesapların beş yüz bin liralık kısmı; evvelece de arz edilmiş olduğu ve hile, Yaş, Meyva ve Sebze Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine verilen meblâğdır.

Ofisin tasfiye halinde bulunması dolayısıyla bu hesabın da kapatılması hususunda gereken teşebbüse geçilmesi lüzumunu bir defa daha belirtmek isteriz. Geri kalan cari hesapların tasfiyeleri cihtine gidildiği de ayrıca müşahede edilmiştir.

f) 2 808 455,80 liradan ibaret bulunan muhtelif borçluların 1 839 935,59 lirası ithal olunan çuval, kanaviçelerin depozito olarak yatırılan Gümrük Resmidir. Çuvalların Mayıs 1953 tarihine kadar yurt dışına ihraçında mezkûr depozitoların istirdadı kabil bulunmaktadır.

Çuval maliyetlerine intikal ettirilmiş ve müşterilerden tahsil edilmiş bulunan paraların karşılığı olarak depozitonun gümrükten istirdadına kadar, borçlu ve alacaklı hesaplarda yer verilmiş bulunmaktadır.

860 608,80 lirası Macaristan'a işlenmek üzere sevk edilen pamuklardan imal edilen ve Türkiye'ye gelirken yolda zayi olan ve takipte bulunan pamuklu mensucat bedellerini teşkil etmektedir. Mezkûr emtianın âkibeti 1944 yılından bugüne kadar tesbit edilmemiş ve bu duruma binaen Sigorta Şirketi tarafından tazmin imkânları da azalmış olduğundan bu paralara zarar nazariyle bakılması icabetmektedir.

Geride kalan borçların birçoğunun da tasfiyeleri cihtine gidilmekte olduğu müşahede edilmiştir.

g) Tahsis edilen ve kâr ünvanı altında görülen 7 000 000 lira da raporumuzun bidayetinde de bahsedilmiş olduğu veçhile K/840 sayılı karar gereğince fındık destekleme mübayaasında kullanılmak üzere ofis kârlarından ödenen meblâğı göstermektedir.

B) Pasif :

a) 1 001 453,92 lira sermaye hesabının bir milyon lirası raporumuzun bidayetinde de bahsedilmiş olduğu veçhile, 1952 yılında Petrol Ofisine tahsis edilmiştir.

b) Bâyiler hesabında görülen 326 824,17 liranın 290 666,87 liralık kısmını, Demiryolları hesabına getirilen vagonların nakliyesinden mütevellit ihtilâflı borç bakiyesini ve geri kalanı da çeşitli ofis borçlarını teşkil ettiği ve bunların tasfiyeleri üzerinde durulduğu da görülmüştür.

c) 222 860,24 lira alacaklı cari hesapların 155 643,42 lirası tetkikatımız tarihinde (Ağustos 1952) ödenmiş ve mütebakisi de tasfiye edilmektedir.

d) 1 722 950,86 lira muhtelif alacaklıların 1 524 976,69 lirası borçlu hesaplar vesilesiyle arz edilmiş bulunan çuval, kanaveçe depozitolarının kontrpartisini teşkil etmektedir.

Geride kalan alacakların yüz elli bin liraya yakın kısmı tahakkuku henüz katılaşmamış çeşitli emtia maliyetleri ile ilgili mebalîğ olup tasfiye edilmek üzere bulunmaktadır.

Bunlardan maada alacaklı hesaplarda tevzi edilmemiş bir kısım memurin temettü ikramiyeleri bulunmaktadır.

Netice olarak yukardaki izahattan da anlaşıldığı veçhile el'an Ofisin halledilmemiş halli melhuz birçok zimmet ve matlubatı bulunmaktadır.

Bu hesapların neticelendirilmeleri hususunda tasfiye memurluğunca her ne kadar gayret sarf edilmekte olduğu görülmekte ise de bunların tama men tasfiye edilebilmeleri zamana mütevakıf bulunmaktadır.

Bugüne kadar Ofis tarafından açılan alacak dâvalarından birçoğu (bunların en mühimmini teşkil eden sabun âmilleri dâvaları) Ofis aleyhine neticelenmiş bulunmaktadır.

Bu durum karşısında Ofisin tasfiye işlerinin bir müddet daha devam etmesi gerekeceğine göre masrafların mümkün mertebe azaltılması bakımından kadronun asgari hadde indirilmesinin yerinde olacağı kanaatindeyiz.

e) Kâr ve zarar hesabının incelenmesinde; tasfiye halinde bulunan Ticaret Ofisinin 1951 yılında :

Mevcut demirbaş ve tesisleri üzerinden tefrik olunan 7 289,70 lira amortismanları raporumuzun bidayetinde de açıklandığı üzere, 256 423,33 lira idare masrafları 40 956,28 lira emtia bakım ve muhafaza masrafları 2 491,48 lira emtia satış masrafları, 1 014 457,36 lira muhtelif zararları 226 694,24 lira emtia satış farkları (zararları) ki, ceman 1 548 312,39 liralık çeşitli gider ve zararları olmuştur

Buna mukabil satılan çeşitli emtia üzerinden 516 407,56 lira emtia satış farkları (kârları) elde edilmiş, 51 359,58 liralık faiz alınmış, ve demirbaş satışlarından hâsıl olan lehte farklar ile istirdat olunan gümrük depozitoları gibi paralardan 32 612,48 lira muhtelif gelirler elde edilmiş ve sigorta farkları (risturnları) 2 334,09 lira temin edilmiş ve ceman 602 713,71 lira çeşitli gelirler sağlanmış ve 1951 yılı kâr ve zarar hesabı 945 598,68 liralık bir zararla kapanmış bulunmaktadır.

Muhtelif zararlar namı altında görülen 1 014 457,36 liranın 328 533,53 lirası açılan dâvalar neticesinde tahsiline imkân hâsıl olmadığı anlaşılan paraları ve 569 673,78 lirası Macaristan'dan sevk edilerek harb dolayısıyla yolda akibeti meçhul olan mensucat bedelini teşkil edip tasfiye heyetinin aldığı kararlar üzerine zarar kaydolunmaları göstermektedir.

Geri kalan 117 250,05 lira da; ilgili maliyet hesaplarının kapanmış olmaları dolayısıyla maliyetlere intikal ettirilmelerine imkân hâsıl olmayan masrafları, kur farklarını navlun bedellerini, tazminine imkân görülemeyen noksanları ve Macaristan'dan sevk edilip harb dolayısıyla yolda kalan mensucatin sigorta primleri ile bugüne kadar kapanamayan çeşitli masraf ve küsurat farkı hesaplarını teşkil etmektedir.

Bu paralar da Tasfiye Heyetinin almış olduğu kararlara müsteniden zarar kaydedilmiş bulunmaktadır.

Emtia satış zararları hakkında gereken izahat, raporumuzun bu konu ile ilgili bahsinde, verilmiş olduğundan burada tekrar edilmemiştir.

Ofisin 800 lira aylık kira mukabili idare merkezi olarak işgal etmekte olduğu 17 odadan 8 inin 5 Ekim 1951 tarihinden itibaren Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin işarı üzerine mezkûr vekâletin İstanbul'daki Sanayi Başmüfettişliği uhdesine verildiği anlaşılmıştır.

Başmüfettişlikçe işgal olunan odalara isabet eden kiranın ofis tarafından talebi üzerine vekâletten alınan 29 . VIII . 1952 tarih ve 6/6410 - 49978 sayılı yazıda, vekâletin 1952 yılı bütçesine mevcut binalara ait kiralardan başka bir ödenek konmadığı ve bu sebeple Sanayi Başmüfettişliğinin işgal etmiş olduğu 8 oda için 1952 yılı zarfında bir kira verilmesine imkân olmadığı cevaben bildirilmiştir.

Sanayi Başmüfettişliğinin işgal etmekte olduğu odalara ait kiranın ofis tarafından ödenmesi mevzuata uygun görülemediğinden bu hususta vekâletçe gereken ödeneğin temin edilmesi lüzumuna işaret etmek isteriz.

B) Petrol Ofisi

a) Toplu bakış :

Millî Korunma Kanununun 6 ncı maddesine müsteniden Koordinasyon Heyetinin 18 . II . 1941 tarih ve 103 sayılı Kararıyla kurulan ve Petrol Limited Şirketini kendi bünyesine almış bulunan Petrol Ofisi, tüzel kişiliği haiz, hususi hukuk hükümlerine göre idare edilen ve mesuliyeti sermayesiyle mahdud bulunan Ekonomi ve Ticaret Vekâletine bağlı malî ve idari muhtariyeti haiz bir müessesedir.

Bu müessese Eksiltme, İhale ve Muhasebei Umumiye kanunlarının da dışında bulunmaktadır.

b) İştigal sahası :

1. Halk ve Millî Savunma ihtiyaçları için lâzım olan her türlü petrol ve müstaklarını satın almak ve satmak, memleket haricinden satın aldığı petrol ve müstaklarını ithal etmek, memleketin muhtelif mahallerinde petrol ve müstakları stokları vücuda getirmekten,

2. Memleket dâhilinde bütün petrol ve müstakları fiyatlarının tesbiti ve tevziatının tanzimi, memleket dâhilinde vücuda getirilecek bilûmum petrol ve müstakları stoklarının sevkiyatı işleriyle meşgul olmaktan,

3. Petrol ve müstaklarının iddihar ve nakline mahsus tank, her türlü kab ve nakil vasıtalarını inşa, mübayaa, icar ve isticar etmek ve bunları icabında satmaktan,

4. Lüzumunda ve imkân nispetinde tasfiyehaneler tesis, iştırâ ve isticar etmek ve bunları işletmek ve bu maksatla ham petrol satınalmaktan,

5. Muhtelif ihtiyaçlara göre petrol ve müstaklarının terkiibini değiştirmek ve bunlara icabeden diğer maddeleri karıştırmak ve bu maksatla lüzumlu tesisat ve teşkilâtı vücuda getirmekten ibarettir.

c) Malî kaynaklar :

Millî Korunma Kanununun 43 ncu maddesinde bahis mevzuu Millî Korunma kredisinden bida-yette Ofise sermaye olarak 5 milyon lira verilmiş ise de; bilâhara bu meblâĝ K/395 sayılı Koordi-nasyon kararıyla 2,5 milyon liraya indirilmiş bulunmaktadır.

20 . VIII . 1948 tarihinde yürürlüğe giren K/756 sayılı Koordinasyon kararıyla de Ofisin millî savunma ihtiyaçlarını zamanında karşılaması için 51 bin tonluk akar yakıt ve madeni yaĝ mu-bayaa ve ithali zmnında Ofis sermayesine ilâveten millî savunma umumi sermayesinden 9 milyon liraya kadar bir kredi tahsis edilmiştir.

Bu maksatla :

Maliye, Tarrn, Ekonomi ve Ticaret vekâletlerine müstereken yapılacak tetkik sonunda, Millî Korunma sermayesinden tahsis edilip henüz kullanılmıyan paraların istirdadı suretiyle temin olu-nan kredinin ancak 5 milyon liralık kısmı tedarik edilerek Ofis emrine verilmiştir.

Bu 5 milyon liralık kredinin 1 234 500 lirası zirai kombinalar mevduatından temin edilmiştir.

Kombinalar dairesi bütün varlıklariyle birlikte Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne devredilmiş olduĝundan bu tahsisat mezkûr teşekkül tarafından istirdadedilmiş ve bu itibarla bahis mevzuu kredi miktarı 3 765 500 liraya inmiş bulunmaktadır.

2 . I . 1952 tarihinde yayınlanmış bulunan K/850 sayılı Kararla mülga Millî Korunma teşki-lâtının idare masraflarından kullanılmamış olan 229 000,— lira ile tohumluk tevziatı tahsisinden bakiye kalan 700 000,— lira ve tasfiye halindeki Ticaret Ofisi sermayesinden de bir milyon lira ki ceman 1 929 000 liralık kredinin daha Ofise tahsis edilmiş olduĝu görülmüştür.

Bu vaziyete nazaran; Petrol Ofisi, 1952 sonunda, Millî Korunma sermayesinden :

2 500 000	lirası	muhasas sermaye
3 765 500	»	Millî Savunma stoku için kredi
1 929 000	»	kredi olmak üzere ceman

8 194 500 liralık bir krediden istifade etmektedir.

Bu sermayeden maada Ofisin kuruluşuna dair 103 sayılı kararın 15 nci maddesine göre; Ofis Ticaret Vekâletinin tasvibiyle veya vekâletçe gösterilecek bankalardan yapılmak kaydıyla 5 milyon liraya kadar istikraz akdine salâhiyetlidir.

Ofisin muamelâtına mütaallik banka ve kredi işleri Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin direktif-leri dairesinde yapılmaktadır. Bankalar tarafından bu suretle Ofise verilen ticari krediler, bahsi geçen istikraz akdi haddinin dışında addedilmektedir.

d) İdari bünye :

Merkezi Ankara'da bulunan ve Umum Müdürlük halinde idare edilmekte olan Petrol Ofisinin, geçen sene olduĝu gibi 1951 yılında da İstanbul, İzmit, İzmir ve Iskenderun'da birer şubesi bu-lunmaktadır.

Raporumuzun teşkilât bahsinde de aşıklarığı üzere; Ofise ait yurdun muhtelif bölgelerinde tâli depolarla askerî hava meydanları ikmal depoları ve memleketin muhtelif yerlerine dağılmış 160 kadar acentası ve 53 aded de müstakil bâyilikleri vardır.

Ofis, idari ve kazai makamlar nezdinde Umum Müdürlüğü temsil etmektedir. Ofis işlerinin ted-viri hususunda ve müesseseye taallük eden bilûnum mevzularda Ofise gereken emir ve talimat Ekonomi ve Ticaret Vekâleti tarafından verilmektedir.

İdari, malî ve teknik hususata mütaallik işler merkezde kurulmuş olan Umum Müdürlük İdare Komitesi tarafından tasvibedildikten sonra tatbik mevkiine geçmektedir.

Ofisin tesisat ve malzeme şubesinin 1952 yılında organize edilmesi ve forma elemanlarla kısmen takviyesi eihetine gidilmiş olması memnurlukla görülmüş ise de bu servisin teknik elemanlarla daha ziyade takviyesi gerekmektedir.

e) Teşkilât ve kadro :

1. Teşkilât :

Yurdun muhtelif bölgelerinde Petrol Ofisi tarafından tesis edilmiş olan ana ve tâli depolarla askerî hava meydanları ikmal depolarının buldukları mahalleri ve bunlarda mevcut yerüstü ve yeraltı tankları aded ve istiap hacimlerini, tetkikatımızın yapıldığı Aralık sonu itibariyle gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

Ofis malı yeraltı ve yerüstü tankların 31. XII. 1952 tarihindeki durumu :

Tankların bulunduğu yer	Yerüstü beherinin		Yeraltı beherinin		Yekûn	
	aded	hacmı M ³	aded	hacmı M ³	Umumi aded	Umumi hacmı M ³
Adana	4	195	—	—	4	780
Afyon	4	166	—	—	—	—
»	1	66	—	—	—	—
»	—	—	1	50	6	780
Balıkesir	4	322	—	—	—	—
»	1	1 034	—	—	5	2 362
Bandırma	—	—	2	70	—	—
»	—	—	2	35	—	—
»	—	—	4	60	8	450
V. Köprü	—	—	1	35	1	35
Seyhan	4	208	—	—	4	832
Çubuklu	5	500	—	—	—	—(1)
»	3	750	—	—	—	—
»	2	400	—	—	—	—
»	5	80	—	—	15	5 950
Diyarbakır	—	—	16	50	16	800
Erzincan	—	—	6	35	6	210
Eskişehir	3	160	—	—	—	480
Gazimîr	—	—	3	35	3	105
Güvercin	1	380	—	—	—	—
»	2	270	—	—	3	920
İskenderun	1	440	—	—	—	—
»	2	880	—	—	—	—
»	1	3 420	—	—	—	—
»	2	4 800	—	—	—	—
»	4	3 700	—	—	13	52 520
»	3	7 500	—	—	—	—
İzmir	4	5 000	—	—	—	—
»	2	4 800	—	—	—	—
»	2	780	—	—	—	—
»	6	180	—	—	14	32 240

(1) DDD ve belediyeden kiraladığımız 11 692 M³ tanklar dâhil değildir.

Tankların bulunduğu yer	Yerüstü beherinin		Yeraltı beherinin		Yekûn	
	aded	hacmı M ³	aded	hacmı M ³	Umumi aded	Umumi hacmı M ³
İzmit	11	1 020	—	—	—	—
»	2	7 100	—	—	—	—
»	6	7 500	—	—	—	—
»	1	340	—	—	21	71 260
»	1	500	—	—	—	—
Kuruçeşme	—	—	5	54	5	270
Malatya	1	15	—	—	1	15
Hacıbayram	3	150	—	—	3	450
Yeşilköy	—	—	3	270	—	—
»	—	—	1	70	4	880
Söke	—	—	3	50	3	150
Frengülüs	—	—	6	50	6	300
Yekûn	91	168 939	53	3 250	144	171 489

Teşkilât bahsine son vermeden Ofisin merkez idare binası mevzuuna da kısaca bir temas etmeyi faydalı görmekteyiz. Son yıllar zarfında işlerin bir hayli genişlemiş olması dolayısıyla idare binasının kifayetsizliği yüzünden Ofişçe bu binadan başka binaların kiralanması cihetine gidildiği anlaşılmıştır.

İdare binaları için yıllık 50 bin liraya yakın kira ödenmekte olan Ofisin merkez teşkilâtını bir araya toplıyacak, bir idare binası inşasına gitmesi lüzumunu bir defa daha tavsiyeye şayan görmekteyiz.

2. Kadro :

Bundan evvelki yıllarda K/677 ve K/607 sayılı Koordinasyon kararıyle Petrol Ofisine verilmiş olan 404 aded memur kadrosunun 1951 yılında da aynen muhafaza edildiği görülmüştür.

Bu kadronun ait olduğu bölümler itibarıyla müfredatı ile 1951 yılı zarfında fiili kadroda görülen harekâtı ve bu kadronun nazari kadro ile mukayesesini gösterir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

	1951 yılı nazari kadrosu	1951 yılı bidayetindeki fiili kadro		1951 yılında girenler çıkanlar		1951 sonu fiili kadrosu	Nazari kadro ile fiili kadrosundaki fark
		bidayetindeki fiili kadro	1951 yılında girenler	1951 yılında çıkanlar			
Büro memurları							
Barem içi	107	93	17	10	100	7	
Barem dışı	51	50	1	7	44	7	
İşletme ve depolar memurları							
Barem içi	30	26	11	8	29	1	
Barem dışı	216	207	8	10	205	11	
Yekûn	404	376	37	35	378	26	

Bu tabloya nazaran; Petrol Ofisinde 1951 yılında 404 aded memur kadrosunun bulunduğu ve bu kadroda yıl bidayetinde 376 memur istihdam etmekte olduğu görülmektedir.

1951 yılı zarfında Ofise 37 memur yeniden intisabetmiş, 35 memur vazifesinden ayrılmış ve bu suretle yıl sonunda memur adedi 378 e çıkmış ve nazari kadroda da 26 memur yeri münhal kalmış bulunmaktadır.

Gegen seneki raporumuzda da belirtilmiş olduğu veğhile, Millî Korunma Kanununun 6 nci maddesi gereğince; Ofis teşkilâtında istihdam olunacak memurlara ait kadroların Koordinasyon Heyeti kararına iktiran etmesi icabetmektedir.

Müessesenin bu kanunu müeyyideyi nazari itibara almayarak yevmiyeli memur istihdamı cihetine gittiği ve tetkik mevzuumuzu teşkil eden 1951 yılında yevmiyeli memur adedinin 150 ye kadar da ulaşacağı müşahede edilmiştir.

Ofis teşkilâtında Hukuk Müşavirliği, Müfettişlik ve taşra şube müdür muavinliği, fen heyeti mühendisleri gibi salâhiyetli ve sorumlu makamlara Ofisçe tâyin olunan zevatın barem veya ihtisas dereceleri bu yerlere mütihaz kadroların çok dununda bulunmaları dolayısıyla bunların yüksek yevmiye ile istihdam edilmeleri cihetine gidildiği ve bu suretle esas kadro bir tarafa bırakılarak yevmiye usulünün asli vazifelere kadar teşmil edildiği görülmüştür.

Bu durum kadronun tanzim, tevsi ve takviyesinin riayet edilmesi icabeden mevzuatı ihlâl ettiği gibi memurlar arasında da bir adaletsizlik yaratmıştır.

Tetkikatımızın yapıldığı 1952 yılında Ofisde yeni baştan ayarlanan teşkilâta göre 30 . IV . 1952 tarih ve K/860 sayılı Koordinasyon kararıyle eski kadroya nazaran 436 fazlasıyla 840 kişilik bir kadro alınmıştır.

Bu kadro ile Ofis personelinin her ne kadar takviyesine gidildiği görülmekte ise de servislere tahsis olunan kadronun iş hacmine göre ayarlanamamış olması ve bâzı servisler pesonelinin kemiyet ve keyfiyet bakımından da takviyesi cihetine gidilmemiş bulunan kadroların tevsiinden beklenen neticeyi sağlyamamıştır.

Petrol Ofisi memur ve hizmetlilerinin tâbi bulunduğu 3659 sayılı Barem Kanununun 9 ncu maddesinde; müesseselerde ihdas olunacak ihtisas mevkii kadroları için 3460 sayılı Kanunla kurulmuş olan Başvekâlet Umumi Murakabe Heyetinin mütalâası alındıktan sonra bu kadroların Heyeti Vekile kararına iktiran etmesinin icabedeceği belirtilmektedir.

Koordinasyon Heyeti kararına arz olunan Petrol Ofisi memurlarında yer alan ihtisas mevkileri için Umumi Murakabe Heyetinin mütalâasının alınması gerekirken 30 . IV . 1952 tarih K/860 numaralı Kararda bunun yerine getirilmediği anlaşılmıştır.

f) İş programı ve bütçe :

1. İş programı :

Petrol Ofisinin yıllık faaliyeti hakkında bir iş programı tanzim etmiyerek sadece Ekonoomi ve Ticaret Vekâletinin tasdikine sunduğu bir masraf bütçesi hazırlanmakta olduğu bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda açıklanmış bulunmakta idi.

Ofis, 1951 yılı oortalarına doğru, ihzari mahiyette olmak üzere bir iş programı hazırlayabilmiştir. Bu programda ana depo maliyet fiyatı üzerinden 92 612 187 lira değerinde 287 594 ton çeşitli akar yakıt ile madenî yağın ithali derpiş edilmiş ve mezkûr yıl zarfında doğrudan doğruya hariçten 272 115 ton akar yakıt ile madenî yağ getirtilmiş ve memleket dâhilinde çalışmakta olan cenebi şirketler ithalâtından da transfer suretiyle alınan 37 353 ton petrol müstaklariyle birlikte alımlar yekûnununun 309 468 tona ulaştığı ve tutarının da 100 627 125 liraya balığ olduğu görülmüştür.

Bu alımlara mukabil iş programında 89 151 365 liraya satışı düşünölen 263 850 ton akar yakıt ile madenî yağa mukabil mezkûr yıl içinde 96 417 107 liralık 273 939 ton emtia satılmış ve bu satışlardan elde edileceği tahmin olunan 6 167 625 lira satış kârına karşılık da 7 920 438 liralık kâr temin edildiği anlaşılmıştır.

Bu programa nazaran gerek ithalâтта ve gerekse satışlarda görölen bu artışların başlıca sebebi gündün güne memleketin artmakta olan akar yakıt ile madenî yağ ihtiyaçlarından ileri gelmiştir.

2. Bütçe :

Petrol Ofisinin 1951 yılı umumi idare masrafları tahminî bütçesi, geçen seneye nazaran, 604 400 lira fazlasıyla 3 643 340 liradır.

Bu meblâğın aidolduğu masraf neveleri itibariyle müfredatını ve yapılan fiilî masrafları gösterir bir tablo aşağıya dercedilmiştir.

	1951		1951		Fark	
	Tahmini	K.	Fiilî	K.	Lira	K.
	Lira		Lira			
I - Personel masrafları						
a) Alınan kadronun tutarı	1 429 440		1 035 411	37	394 028	63
b) Kanunlarla kabul edilen masraflar	463 000		721 015	82	258 015	82
c) Yolluk ve muhtelif masraflar	176 500		94 246	69	82 253	31
d) Gayrimelhuz masraf karşılığı	2 400		2 400	—	—	
II - İdari masraflar	500 000		1 313 313	49	813 313	49
III - Vergi ve resimler	802 000		239 716	59	562 283	41
IV - Kiralar ve sabit kıymetler, tamir ve bakım masrafları	270 000		312 255	17	42 255	17
Yekûn	3 643 340		3 718 359	13	75 019	13
Bütçe harici sarfiyat (yevmiyeli memurlara ödenen paralar)			287 283	81	287 283	81
Umumi yekûn	3 643 340		4 005 642	94	362 302	94

Masraf bölümleri arasında lehte ve aleyhte görülen farkların başlıca sebebi; bütçede derpiş olunan tahsisatın tahminindeki isabetsizlikten ileri gelmektedir.

Badema bütçelerin hakikate daha yakın bir şekilde tanzim edilmesine işaret etmek isteriz.

Aynı zamanda yukardaki tabloda yevmiyeli memurlara bütçe harici olarak 287 283,81 liranın ödendiği görülmektedir.

Raporumuzun teşkilât ve kadro bölümünde de belirtildiği veçhile Ofis kadrosunun Millî Korunma Kanunu gereğince Koordinasyon Heyeti kararına iktiran etmesi ve Ofis bünyesinde cılıştırılacak memurların da bu kadroda istihdam edilmeleri icabederken bu lâzimenin yerine getirilmemesi ve Ofis Teşkilâtında 100 e yakın yevmiyeli memur kullanılması ve bunlara 1951 yılında bütçe harici olarak 287 283,81 lira verilmesi keyfiyeti mevzuatla telifi kabil görülememiştir.

Ofis idarecileri tarafından bu şekil muamele tarzına meydan verilmemesini ehemmiyetle belirtmek isteriz.

Tetkikatımızın yapıldığı 1952 yılında Ofisin 1952 yılına ait bütçe ile iş programı tanzim etmiyerek Ofiste alınacak ve satılacak emtia ve malzemeyi ve kurulacak tesisler ile yürütülecek birçok ana dâvaların şahsi görüşlere göre idare edildiği anlaşılmaktadır. Kadro, bütçe ve iş programlarının sene başından evvel tanzim edilmesi ve vekâletin tasdikinden geçirilmesi ve sene içinde yapılması zaruri görülen değişikliklerin de yine aynı usule uyularak vekâletin tasdikinden geçirilmesi ehemmiyetle temenniye değer görülmektedir.

Yurtta mevcut akar yakıt tesislerinin en modern ve hacim itibariyle de en fazlasına malik olan ve memleketin sivil akar yakıt ihtiyacının üçte birini ve millî savunma ihtiyaçlarının da tamamını karşılamakta bulunan ve yıllık akar yakıt ve malzeme mubayaa tutarları yüz milyonu aşan memleket çapındaki bu millî müessesenin programsız, istikametsiz ve bütçesiz idare edilmesine son verilmesi ve Ofis işlerinin bir istikrar kesbetmesi bakımından müessesenin bağlı bulunduğu Ekonomi ve Ticaret Vekâletince âcil tedbir ve müdahalelere tevessül edilmesi zaruretini ehemmiyetle belirtmek isteriz.

g) İşletme faaliyetleri :

1. Mubayaalar :

Geçmiş yıllarda olduğu gibi 1951 yılında da Ofis petrol müştaklarını dış memleketlerden ithal ederek halk, muhtelif, devlet daire ve millî savunma ihtiyaçları olan akar yakıt ile madeni yağları temin etmiş bulunmaktadır.

Geçen seneden devren gelen ve 1951 yılı zarfında mubayaa olunan, satılan ve mütaakıp yıla devredilen akar yakıt ile madeni yağları miktar ve kıymet itibariyle gösterir tablo aşağıya dercedilmiştir.

Petrol Ofisi Umum Müdürlüğü 1951 yılı akar yakıt stok hareket cetveli

(G İ R İ Ş L E R)

Cinsi	1950 den devir		1950 emanetleri (—)		1951 mubayaaları C.I.F.		Transferler		1951 emtia masrafları	Yekûn	
	Kg.	Lira	Kg.	Lira	Kg.	Lira	Kg.	Lira	Lira	Kg.	Lira
Oto benzini	14.336.435	3.611.591,22	1.950.987	839.532,72	78.015.958	10.286.320,68	17.818.403	2.340.608,09	35.987.161,17	108.219.809	51.386.148,44
Benzol	119.228	51.308,57			1.321.560	568.720,14				1.440.788	620.028,71
Gaz	10.060.969	1.692.313,05	11.278	1.884,39	39.429.841	4.330.706,57	7.622.743	815.881,66	6.280.128,75	57.102.275	13.117.145,64
Motorin	12.992.288	1.388.085,78	3.195.604	487.329,65	53.671.257	5.556.211,14	10.593.855	1.075.602,35	6.504.807,29	74.061.796	14.037.376,91
Yekûn	37.508.920	6.743.298,62	5.441.031	1.328.746,76	172.438.616	20.741.958,53	36.035.001	4.232.092,10	48.772.097,21	240.824.668	79.160.699,70
Tayyare benzini	12.675.260	2.651.164,27	5.441.037	1.357.081,29	19.802.625	4.576.340,28	1.318.263	321.974,35	3.804.778,12	28.355.111	9.997.175,73
Mazot, D. Oil	6.002.221	358.999,83			59.935.154	3.883.923,60			2.020.524,33	65.937.375	6.263.447,76
Yekûn	18.677.481	3.010.164,10	5.441.037	1.357.081,29	79.737.779	8.460.263,88	1.318.263	321.974,35	5.825.302,45	94.292.486	16.260.623,49
Madenî yağ	9.597.646	6.192.169,06	40.542	25.357,91	19.938.990	8.139.629,23			4.133.807,84	29.496.094	18.440.248,22
Umumi yekûn	65.784.047	15.945.631,78	10.639.448	2.711.185,96	272.115.385	37.341.851,64	37.353.264	4.554.066,45	58.731.207,50	364.613.248	113.861.571,41

(Ç I K I Ş L A R)

Cinsi	1951 satışları		Kârlar (—)	Transferler		Fire Tes.		Güm. Teslimat		1952 ye devir		1951 emanet (—)		Yekûn	
	Kg.	Lira	Lira	Kg.	Lira	Kg.	Lira	Kg.	Lira	Kg.	Lira	Kg.	Lira	Kg.	Lira
Oto benzini	88.260.285	47.536.243,99	2.168.854,46	3.052.441	402.931,48	39.474	16.987,24	13.588.051	6.114.622,95	7.345.234	1.491.657,12	4.065.676	2.007.439,88	108.219.809	51.386.148,44
Benzol	1.145.841	493.101,22								294.947	126.927,49			1.440.788	620.028,71
Gaz	38.257.280	11.383.767,81	1.069.153,96	1.797.515	196.499,26	23.175	3.872,08	8.889.373	1.607.465,32	8.575.756	1.115.167,31	540.824	120.472,18	57.102.275	13.117.145,64
Motorin	55.103.325	12.904.637,76	1.285.402,35	7.846.233	814.776,46	26.846	4.094,02	7.011.405	1.158.985,25	4.855.817	602.559,26	781.830	162.273,49	74.061.796	14.037.376,91
Yekûn	182.766.731	72.317.750,78	4.523.410,77	12.696.189	1.414.207,20	89.495	24.953,34	29.488.829	8.881.073,52	21.171.754	3.336.311,18	5.388.330	2.290.185,55	240.824.668	79.160.699,70
Tayyare benzini	16.375.229	7.423.601,60	534.041,80	7.758.677	1.812.426,35	518.281	144.894,50			8.273.160	2.312.906,22	4.570.236	1.162.611,14	28.355.111	9.997.175,73
Mazot, D. Oil	56.965.055	5.445.362,69	(—)112.534,99			(—)638.381	(—)50.199,92			9.610.701	755.750,—			65.937.375	6.263.447,76
Yekûn	73.340.284	12.868.964,29	421.506,81	7.758.677	1.812.426,35	120.100	94.694,58			17.883.861	3.068.656,22	4.570.236	1.162.611,14	94.292.486	16.260.623,49
Madenî yağ	17.832.846	11.230.392,85	250.266,78							11.723.852	7.497.478,69	60.604	37.356,54	29.496.094	18.440.248,22
Umumi yekûn	273.939.861	96.417.107,92	5.195.184,36	20.454.866	3.226.633,55	(—) 30.605	119.647,92	29.488.829	8.881.073,52	50.779.467	13.902.446,09	10.019.170	3.490.153,23	364.613.248	113.861.571,41

Bu tabloya göre; Ofisin 1950 yılından 15 945 631,78 lira kıymetinde 65 784 047 kilo sikletinde muhtelif eins akar yakıt ile madenî yağları bulunmaktadır. Bu istokunun 2 711 185,96 lira tutarındaki 10 639 448 kiloluk kısmı ciheti askeriyeğe satılıp da henüz teslim edilmemiş bulunan ofis nezdindeki emanet emtiayı teşkil etmektedir.

Ofis 1951 yılında C. İ. F. kıymet üzerinden 37 341 851,64 lira tutarında 272 115 385 kilo muhtelif eins akar yakıt ile madenî yağ satınalmış, bunlar için depo, gümrük nakliye ve saire gibi masraf olarak 58 731 207,50 lira emtia masrafı ihtiyar etmiş ve memleket dâhilinde çalışmakta olan petrol şirketlerinden transfer suretiyle C. İ. F. bedeli üzerinden 4 554 066,45 lira kıymetinde 37 353 264 kilo transfer suretiyle devren akar yakıt almıştır.

Aynı yıl zarfında 96 417 107,92 liralık 273 930 861 kilo akar yakıt ile madenî yağ satmış bu satışlar neticesinde 5 195 184,36 lira kâr temin etmiş C. İ. F. bedel üzerinden 3 226 633 lira tutarında 20 454 866 kilo akar yakıt transfer suretiyle 8 881 073,52 lira değerinde 29 488 829 kilo çeşitli akar yakıtı da gümrüklü ana depo maliyet tutarı üzerinden petrol şirketine devretmiş bulunmaktadır.

Bu hareket neticesinde Ofis depolarında benzin, gaz ve motorinde 24 953,34 lira kıymetinde 89 495 kilo fire zuhur etmiş ayrıca tayyare benzininde 144 894,50 lira değerinde 518 281 kilo fire tesbit edilmiş ve mazot ile ve dizelolilde de 50 199,92 liralık 638 381 kiló bir fazlalık görülmüştür.

Tayyare benzinlerinde geçmiş seneler fire vasa tilerinin fevkinde görülen noksanlığın sebebi anlaşılamamıştır.

Ofis teşkilâtında fireler mevzuu üzerinde hassasiyetle durulması lüzumuna işaret etmek isteriz.

Ofis depolarında 1951 yılı sonunda 13 902 446,09 lira kıymetinde 50 779 467 kilo akar yakıt ile madenî yağ bulunduğu görülmüş ve bu istokun 3 490 153,23 liralık 10 019 170 kiloluk kısmın da ciheti askeriyeğe satılıp henüz teslim edilmemiş emtiadan ibaret olduğu anlaşılmıştır.

Satılıp da yıl sonunda henüz teslim edilmemiş bulunan emtianın Ofis kayıtlarında emtia hesabında gösterilmeyerek Ofisin istokları meyanında yer yerilmiş olması keyfiyeti tip bilânço bakımından yerinde görülememiştir.

Badema emanet emtianın ayrı bir hesapta mütalâa edilmesi zaruretine işaret etmek isteriz.

Ofisin yukarda bahsi geçen akar yakıt ile madenî yağ alımlarından maada yapmakta olduğu ticaretin mütemmim bir cüzünü teşkil eden lev ha, teneke ve muhtelif kablur ile çeşitli malzeme alımları da olduğu görülmüştür.

Ofisin muhasebe kayıtlarına nazaran geçen seneden 1951 yılına 3 385 969,47 liralık bir malzeme stokunun devren geldiği ve 1952 yılına da 3 607 152,83 liralık bir stokun devredildiği görülmektedir.

1951 yılı zarfında Ofis teşkilâtınca satınalınan ve yekûnu takriben 7 - 8 milyon liraya ulaştığı anlaşılan mubayaaların Ofiste malzeme mubayaa hesabı tutulmamış olması dolayısıyla muhasebe kayıtlarından tesbiti mümkün olamamıştır.

Badema muhasebe kayıtlarında malzeme mubayaa hesabının tesisi lüzumuna işaret etmek isteriz.

2. Satışlar :

1951 yılında da memleket dâhilinde Ofis tarafından sivil halka yapılan akar yakıt satışları Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı tarafından tesbit olunan fiyatlar ve madenî yağ satışları da serbest piyasa fiyatı üzerinden yapılmıştır.

Bunlardan maada Ofisin Millî Savunma Vekâleti ile bâzı devaire de satışları olmuştur.

Millî Savunma ihtiyaçları Ofis tarafından kârsız olarak maliyet fiyatları üzerinden karşılanmaktadır. Bâzı devlet dairelerine karşı Ofisçe girişilen taahhütlerde vekâletçe tesbit olunan fiyatlarda yer alan kâr nispetinin bir kısmından sarfınazar edilmek suretiyle münakasalara iştirak edildiği anlaşılmıştır.

1951 yılı zarfında yapılan akar yakıt ile madenî yağ satışlarının nev'ini, miktarını ve kıymet itibarıyla müfredatını ve bu satışlardan elde edilen kârı ve Ofisin, umumi masraf hissesi akar yakıt

maliyetlerinde yer alan masraf hisselerinin dununda olması dolayısıyla, lehte tecelli eden masraf tasarruflarını gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

Cinsi	Satılan			Kâr			Masraf tasarrufu		Kâr ve masraf tasarrufu yekûnu	
	Kg.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	
Oto benzini	88 260 285	47 536 243	99	1 239 584	—	2 034 176	07	3 273 760	07	
Benzol	1 145 841	493 101	22	—	—	—	—	—	—	
Gaz	38 257 280	11 383 767	81	573 043	05	1 041 130	71	1 614 173	76	
Motorin	55 103 325	12 904 637	76	615 059	29	1 326 275	28	1 941 334	57	
Tyy. Benzini	16 375 229	7 423 601	60	106 313	48	701 611	56	807 925	04	
Mazot D Oil	56 965 055	5 445 362	69	54 517	08	148 856	98	94 339	90	
Madenî yağ	17 832 846	11 230 392	85	375 635	07	—	—	375 635	07	
Muhtelif	—	—	—	1 549	37	—	—	1 549	37	
Yekûn	273 939 861	96 417 107	92	2 965 701	34	4 954 336	64	7 920 037	93	

Bu tablonun tetkikinde; Ofis, 1951 yılında kıymet itibariyle geçen seneki satışlara göre takriben % 50 fazlasıyla 96 417 107,92 lira değerinde 273 939 861 kilo çeşitli akar yakıt ile madenî yağ satmıştır.

Bu satışlar neticesinde; 2 965 701,34 liralık kârın sağlandığı ve aynı zamanda bu satışların maliyet unsurları meyanında yer alan umumi masraf hisselerinden, Ofisce yapılan masrafların daha az oluşu dolayısıyla, 4 954 336,64 lira masraf tasarrufunun temin edildiği ve bu suretle gelirler yekûnunun 7 920 037,98 liraya ulaştığı ve elde edilen 59 919,23 lira müteferrik gelirler ve 87 758,92 lira da faizler ile birlikte umumi gelirler yekûnunun 8 067 716,13 liraya yükseldiği ve bu meblâğdan 75 124,82 liralık muhtelif zararların tenzilinden de Ofisin 1951 yılı faaliyeti kârının 7 992 591,31 liraya indiği anlaşılmıştır. Ancak bu kâr üzerinden 2 797 406,95 lira gelir vergisi ödenecektir.

Aynı tabloda görülen 148 856,98 lira menfi masraf farkının bir kısım mazot ve dizelöl maliyetlerinde yer alan umumi masraf hissesinin hakiki masrafları dununda olması dolayısıyla, husule gelen aleyhteki farkından mütevellittir.

Mazot ve dizelöl maliyetleri Ofisce tesbit edilmekte olduğuna göre bu gibi farkların tahaddüsüne sebebiyet vermemek ve Ofisi zarara sokmamak gayesiyle maliyetlere hakiki masraflara daha yakın nispette masraf hissesinin intikali lüzumuna işaret etmek isteriz.

Muhtelif zararların mühim bir kısmı da yanlış tesbit edilen tayyare benzinlerinin maliyet unsurları farklarından ileri gelmiştir. Yukarda bahsi geçen akar yakıt ile madenî yağ satışlarının 90 bin tonluk kısmını Millî Savunma Vekâletinin mubayaaları teşkil etmektedir.

Millî Savunma Vekâletinin akar yakıt ile madenî yağ ihtiyaçlarının günden güne arz etmekte olduğu ehemmiyet ve şümülü göz önünde bulundurularak bu ihtiyaçların karşılanması hususunda muhtelif mahallerde kurulacak depo ve tesislerin gereken müddet zarfında bulundurulacak stokların tahmil edeceği malî külfet nazarı itibara alınarak Ofisin mezkûr Vekâletle daha uzun vâdeli anlaşmalara girişmesinin işlerin selâmeti bakımından yerinde olacağı kanaatindeyiz.

3. Çeşitli işletmeler :

a) Teneke fabrikaları.

Petrol Ofisinin İstanbul, İzmir, İzmit ve İskenderun Şubelerinde Petrol ticaretinin mütemmim bir cüz'ünü teşkil eden birer teneke fabrikası bulunmaktadır.

En ziyade teneke ambalajlı akar yakıt yurdun Doğu bölgesinde istihlâk etmektedir. Ve bu bölgenin ihtiyaçları da Ofisin İskenderun ile Çubuklu depoları tarafından temin edilmektedir.

İskenderun deposunda mevcut teneke fabrikası tesislerinin eski ve kapasite itibariyle de gayri-kâfi bulunması dolayısıyla son yıllar zarfındaki vâkı talepleri karşılayamamaktadır.

Diğer taraftan iki üniteden müteşekkil İzmir'deki teneke fabrikasının bir ünitesine dahi İzmir bölgesi devamlı olarak iş temin edememektedir.

Bu durum muvacehesinde, 1952 yılı sonlarına doğru, İzmir'de muattal bir halde duran teneke fabrikaları ünitelerinden birinin İskenderun'a nakli ile bunun en kısa bir zamanda işletilmesinin Ofisece karara bağlanması memnuniyetle müşahede edilmiştir.

b) Kara nakil vasıtaları :

Ofisin görmekte olduğu madeni yağ ve akar yakıt ticaretinin yardımcı bir unsurunu teşkil eden kara nakil vasıtalarını iki grupta mütalâa etmek mümkündür.

Bunlardan kamyonlar; şehir dâhili ve şehir harici akar yakıt ile madeni yağların tevzi işlerinde kullanılmakta ve sarnıçlı vagonlardan da şehirlerarası yapılan akar yakıt nakliyatında istifade edilmektedir.

1951 yılı nihayetine kadar Ofis Teşkilâtında 4 091 967,69 lira kıymetinde muhtelif cins kara nakil vasıtaları bulunmaktadır.

Bu meblâğın 2 433 508,65 liralık kısmı sarnıçlı ve sarnıçsız kamyonlar, hizmet arabaları ve sey-yar vinçler gibi çeşitli nakil vasıtalarını ve 1 658 459,04 liralık kısmı da, 1951 yılı sonunda, Ofisin elinde mevcut bulunan 87 adet sarnıçlı vagonları teşkil etmektedir.

Bu vagonlardan maada Ofisin, 1950 yılı sonlarına doğru Almanya'ya sipariş ettiği ve 1952 yılında teslim aldığı 50 adet daha sarnıçlı vagonu bulunmaktadır.

Heyetimizce yapılan incelemeler neticesinde : 1951 yılında Ofis Teşkilâtında mevcut bulunan kamyonların işletme hesaplarından bir çoğunun zararlı ve bir kısmının da cüzi bir kârla kapandığı görülmüştür.

Bugüne kadar Ofis tarafından mevcut kamyonlara 2,5 milyon liraya yakın bir sermayenin yatırılmış olduğu anlaşılmakta, Ofis işlerinin günden güne artmakta olması dolayısıyla bu meblâğın daha da artacağı tahmin edilmektedir.

Mezkûr işletmenin rantabl çalışabilmesi için :

1. 103 sayılı Koordinasyon Heyeti kararıyla Petrol Ofisine verilen vazifelerin aksatılmaması kayıt ve şartıyla acentaların kendi vasıtalarıyla nakliyatı yapmalarının teşvikini,

2. Buna imkân hâsıl olmadığı takdirde; Ofisin mevcut nakil vasıtalarına daimî surette iş temin edilmesini, mübrem ihtiyaç hâsıl olmadıkça yeniden kamyon mubayaası cihetine gidilmiyerek mevcutlarla iktifa olunmasını, vesaitin bakım ve revizyonuna âzami dikkat sarf edilmesi suretiyle işletme masraflarının mümkün mertebe azaltılması konuları üzerinde hassasiyetle durulmasını, temenniye şayan görmekteyiz.

c) Deniz nakil vasıtaları :

Petrol Ofisin iştigal mevzuunu teşkil eden akar yakıt ile madenî yağ ticaretinin sevk ve tevzi işlerini kolaylaştırmak maksadıyla deniz nakil vasıtaları mubayaası cihetine gidildiği de bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda belirtilmiş bulunmakta idi.

1951 yılı sonunda Ofise ait deniz nakil vasıtalarının kıymeti 1 188 352,79 liradan ibarettir.

Bu vasıtaların, 810 019,33 liralık kısmı İstanbul Şubesine ve 370 306,57 liralık kısmı da İzmit Şubesine bağlı bulunmaktadır.

İstanbul Şubesine bağlı bulunan vasıtalar; altı adet duba ile tadilât sonunda dökme akar yakıt nakledebilecek şekle sokulmuş olan bir harb malzeme çıkarma gemisi ve boğazın her iki sahilleri arasında akar yakıt nakliyatında kullanılmaya elverişli diğer bâzı ufak teknelerden ibarettir.

1951 yılında, deniz nakil vasıtalarından dubaların işletme hesapları kârla ve diğerlerinin de başbaş kapandıkları görülmüştür.

Bir harb malzeme çıkarma gemisi olan Petrol III, 1951 yılı sonlarına doğru İşletmeye girmiş olması dolayısıyla bu geminin rantabl çalışıp çalışmadığı hakkında gereken izahat mütâakıp yıl raporumuzda arz edilecektir.

İzmit Şubesine bağlı bulunanlar ise; Petrol I ve Petrol II namlarıyla anılan ve birçok tadiller görmüş olan iki aded harb malzeme çıkarma gemilerinden ibaret bulunmaktadır.

Bu gemilerin işletme hesapları, geçmiş yıllarda olduğu gibi, 1951 yılında da zararlar neticelenmiştir.

Bu gemiler için, 1951 yılında ihtiyar olunan masraflar ve bunların işletilmesi neticesinde elde edilen gelirleri gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

Petrol I ve Petrol II gemilerinin 1951 yılı hesap vaziyeti

Geminin ismi	Aylıklar	Sair personel masraf.	Muhtelif masraf.	İşletme masrafları			Yekûn	Gelirler	Bakiye	
				Bak. Tam. İhr. v. s.	Sigorta				Zimmet	Matlup
Petrol I.	36 825,74	625,—	1 536,91	55 815,74	845,68	95 649,07	63 378,03	32 271,04	—,—	
Petrol II.	34 831,—	1 684,20	2 503,49	51 146,64	1 022,13	91 187,46	50 664,60	40 522,86	—,—	
Yekûn	71 656,74	2 309,20	4 040,40	106 962,38	1 867,81	186 836,53	114 042,63	72 793,90	—,—	

Bu tablonun tetkikinde : 1951 yılında Petrol I ve Petrol II gemilerinin 186 836,53 liralık muhtelif giderleri olmuş ve aynı müddet zarfında bu gemilerin gördüğü işlerden 114 042,63 liralık gelir sağlanmış ve faaliyetin 72 793,90 liralık bir zararlar kapandığı müşahade edilmiştir.

Bundan evvelki yıllarda olduğu gibi 1951 yılında da bu zararların meydana gelmesine başlıca sebep; mezkûr gemilerin Karadeniz ve Akdeniz gibi açık denizlerde sefer yapmaya elverişli olmadıkları sadece Marmara bölgesi dâhilinde nakliyat yapabilecek gemiler tipinde bulunmaları dolayısıyla, Ofis tarafından bunlara kâfi derecede iş sağlanamamış olmasından ileri gelmektedir.

Tetkikatımızın yapıldığı 1952 yılında, 1947 yılında satın alınarak yapılan birçok tadil ve ilâvelerle bu gemilerin kıymetleri 369 656,57 liraya ve 93 354,09 lira değerindeki çeşitli demirbaşlarla da toplamı 463 010,66 liraya baliğ olmaktadır.

1951 yılı sonuna kadar bu gemiler üzerinden 185 288,92 lira amortisman payları tefrik edilmiş yukarıda arz edildiği veçhile, bu gemilerin rantabl çalıştırılmamış olmaları dolayısıyla 1949 - 1952 Mayıs sonuna kadar her iki geminin işletilmesinden 467 624,81 lira zarar hâsil olmuştur.

Bu durum muvacehesinde, incelemelerde bulunan Ofis, mezkûr gemilerin rantabl çalıştırılmasına imkân hâsıl olamayacağı neticesine vararak bunları elden çıkarmaya karar vermiş ve talepler arasında en yüksek fiyatı veren 235 000 lira bedel mukabilinde gemileri satmıştır.

h) Muhasebe :

Petrol Ofisinin 1951 yılı bilânço yekûnu, geçen yıla nazaran 14 867 244,94 liralık bir artış kaydederek 74 699 291,36 liraya yükselmiş ve bilânçonun kısaltılmış bir şekli aşağıya dercedilmiştir.

Aktif	Lira		K.		Pasif	Lira		K.	
Muhassas sermaye	2 500 000	00			Sermaye	2 500 000	00		
Kasa ve bankalar	881 843	15			Karşılıklar	848 773	21		
Borçlular	38 813 371	68			Alacaklar	38 271 039	43		
Petrol müştakları	14 121 029	14			Emanet paralar	4 941 471	40		
Levha teneke	385 497	66			Sair pasifler	210 725	79		
Malzeme, demirbaş ve kap.	3 221 655	17			Geçmiş yıllar kârları	22 732 097	17		
Sabit kıymetler	13 843 159	10			Cari sene kârı	5 195 184	36		
Sair aktifler	932 735	46							
	Yekûn	74 699 291	36			Yekûn	74 699 291	36	
Nâzım hesaplar	4 787 575	41			Nâzım hesaplar	4 787 575	41		
	Umumi yekûn	79 486 866	77			Umumi yekûn	79 486 866	77	

Bu bilânçonun tetkikinde :

a) Aktif

1. Kasa ve bankalar namı altında yer alan 881 843,15 liranın 114 137,49 lirası Ofis teşkilâtının yıl sonu kasa mevcutlarını, 767 705,66 lirası da muhtelif bankalardaki mevduat hesaplarını göstermektedir.

Aynı zamanda müessesenin bankalarda on küsur milyon liralık borçlu cari hesapları bulunduğu göre alacaklı hesapta mümkün olduğu kadar az para bulundurulması Ofis menfaatine daha uygundur.

2. 38 813 371,68 liradan ibaret bulunan borçlu hesapların müfredatı şöyledir :

Lira	K.	
3 315 015	84	Acentalar
16 223 110	82	Müşteriler
500 226	45	Şirketler
3 049 659	85	Akreditifler
3 255 383	78	Depozitodan borçlular
5 477 058	00	Muhtelif
6 992 916	94	Akar yakıt fiyat ve istikrar hesabı
38 813 371	68	Yekûn

Geçen sene olduğu gibi, 1951 yılında da Ofis acentalar için biri akar yakıt teslimatından ve diğeri de nakit muamelelerden mütevellid olmak üzere iki hesap tutmuş bulunmaktadır.

Bu hesaplar yıl sonunda tevhid edilerek bilâncoda borçlu veya alacaklı acentalar namı altında görülen mebalığı teşkil ettiği görülmüştür.

1951 yılı sonuna kadar merkezde tutulmakta olan acentalar hesapları, 1952 bidayetinden itibaren şubelere devredilmiştir.

Bu şekilde şubeler devamlı surette hareket halinde bulunan acentalar hesaplarını günü gününe takibetmek imkânını da elde etmiş olacaktırlar.

Şimdiye kadar muntazam bir şekilde yürütülemediği olan acenta hesaplarının bundan sonra daha sihatle takibedileceğini ümid ederiz.

Bundan evvelki yıllarda olduğu gibi bu sene de acentalar hesaplarının yıl sonu itibarıyla mutabakat temin edilmediği anlaşılmıştır. Bu lâzimenin yerine getirilmesi zaruretini bir defa daha tekrarlamayı faydalı görmekteyiz.

Müşterilerin borcu olarak görülen 16 223 110,82 lira Millî Savunma Bakanlığı, Devlet Karayolları, Denizyolları ve bazı resmî müesseseler ile birçok şirket ve şahıslar gibi müşterilerin emtia teslimatından borçlarını göstermektedir.

Yıl sonunda, bilânçonun sıhhati bakımından, müşterilerin borçlu hesaplarında mutabakat temin edilmesi icab ederken Ofişçe bu hususun da yerine getirilmediği görülmüştür.

Badema bu lâzimenin yerine getirilmesi zaruretine işaret etmek isteriz.

Petrol şirketlerinin yıl sonu borç bakıyelerini göstermekte olan 500 226,45 lira, memleket dâhilinde çalışan petrol şirketlerine karşılıklı olarak verilen emtiadan mütevellit alacağı teşkil etmektedir.

Akreditifler namı altında görülen 3 049 659,85 lira açılan birçok akreditiflerin yatırılan kısımları ile gelen bazı siparişlerin henüz tasfiye edilmemiş bulunan akreditif hesaplarının bakıyelerini teşkil etmektedir.

Mezkûr akreditif hesapları, bakıyelerinin bir an evvel kapatılması lüzumuna işaret etmek isteriz.

Depozitodan borçlu olarak görülen 3 255 383,78 lira Ofis teşkilâtınca vergi olarak gümrüğe yatırılan depozitoların 1951 yılı sonu yekûnunu ifade etmektedir.

Muhtelif borçlular namı altında görülen 5 477 058,— lira iş ve mubayaa avansları, depozitolar, teminatlar, tahsil olunacak senetler ve şubelere devredilecek gümrük mütaakıp vesikaları gibi paralardan terekkebilmektedir.

Fiyat istikrar hesap adı altında yer alan 6 992 916,94 lira; 19 . VI . 1948 tarih ve K/744 sayılı Koordinasyon Kararıyla akar yakıt satış fiyatlarını mümkün mertebe aynı seviyede tutmak gayesiyle ihdas olunan «Akar yakıt fiyat istikrar hesabı»nın Ofis nezdindeki 1951 yılı sonu bakiyesini teşkil etmektedir.

Akar yakıt fiyat istikrar hesabı 1950 yılı sonunda, 886 758,56 liralık bir matlup bakiyesi arz etmekte idi. 1951 yılında bu hesaba 327 340,24 liralık giriş ve 8 207 015,74 liralık da çıkış kaydedilmiş, neticede 7 879 675,50 liralık menfi bir fark tahassul etmiştir. Bu meblâğdan 1950 yılından müdevver müspet farkın tenziline de hesabın 1951 yılı sonu borçlu bakiyesi olan 6 992 916,94 liranın meydana geldiği anlaşılmıştır.

1951 yılı sonunda bu hesaptan 7 milyon liraya yakın bir alacağı bulunan Ofis, mezkûr hesabın evvele müspet bakiye kaydettiği sıralarda, talimatnamesi gereğince, Ziraat Bankasına yatırılmış olan paralardan 1950 yılının Temmuz ayında alacağına mahsuben 2 milyon lira çekmiştir. Geri kalan açık bakiyesinin kapatılabilmesi hususunda da 1952 yılında yeniden ayarlanan akar yakıt fiyatlarına ton başına 7,5 lira açığı kapatmak için karşılık konduğu görülmüştür.

3. 14 121 029,14 lira petrol müstakları, 385 497,66 lira levha teneke ve 3 221 655,17 liradan ibaret bulunan malzeme demirbaş ve kablaların yıl sonu stoku hakkında gereken izahat da raporumuzun ilgili bahsinde verilmiştir.

4. Sabit kıymetlerin mubayaa bedelleri üzerinden müfredatı aşağıdaki gibidir.

	Lira	K.	Lira	K.
İntifa hakkı Ofise ait sabit kıymetler			474 323	84
Tasarruf hakkı » » » »			21 335 655	89
Arsalar	312 111	19		
Binalar	2 748 066	23		
Tanklar	4 616 283	33		
Tesisat	3 207 953	83		
Makinalar	733 804	63		
Kara nakil vasıtaları	4 091 967	69		
Deniz » »	1 188 352	79		
Kablar	1 121 080	14		
Demirbaşlar	2 182 945	27		
Acentalar nezdindeki demirbaşlar	1 133 090	79		
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Yekûn			21 809 979	73
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
1951 yılı sonuna kadar birikmiş amortismanlar ve intifa hakkı imha payları			7 966 820	63
			<hr/>	<hr/>
			Yekûn 13 843 159	10
			<hr/>	<hr/>

Ofisin öz kaynaklarından yarısına yakın bir kısmı sabit kıymetlere yatırılmış bulunmaktadır. 1950 yılı bilânçosunda da arz edildiği veçhile 1951 yılı sonunda stok, malzeme ve demirbaşlardan bir kısmının fiilî sayımlarının yapılmıyarak envanterlerinin defter kayıtlarına göre tanzim edildiği anlaşılmaktadır. Hesapların sıhhati bakımından fiilî sayımlarının behemehal yapılması zaruretini belirtmek isteriz.

5. Sair aktiflerde görülen 932 735,46 liranın 95 217,03 liralık kısmı çeşitli muvakkat hesapları ve 837 518,43 liralık kısmı da yıl sonunda henüz tamamlanıp aid oldukları hesaplara intikal etmemiş bulunan muhtelif inşaat hesaplarını ifade etmektedir.

Tetkikatımızın yapıldığı 1952 yılı sonlarında henüz tasfiye edilmedikleri görülen bir kısım muvakkat hesapların bir an evvel tasfiyeleri lüzumuna işaret etmek isteriz.

b) Pasif :

1. Ofis sermayesine dair gereken izahat raporumuzun toplu bakış kısmında verilmiştir.

2. Karşılıklar namı altında görülen 848 773,21 lira geçen seneki raporumuzda da zikredilmiş olduğu veçhile, Ofisin iştigal mevzuu ile ilgili işler için ödenmekte olan sigorta primlerinden tasarruf etmek ve yapılacak tasarruflarla bir sigorta fonu tesis etmek ve ileride melhuz riskleri bu fondan karşılamak maksadiyle Ofişçe kurulmuş olan dahilî sigorta fonu hesabının 1951 yılı sonu bakiyesidir.

Bu hesabın 1950 yılı sonu bakiyesi 418 087,22 lira idi. 1951 yılında dahilî sigorta için 439 913,05 lira prim tahakkuk ettirilmiş ve aynı yıl zarfında bu fondan 9 227,06 liralık muhtelif hasarlar karşılanmış ve 1952 yılına da 848 773,21 liralık fon bakiyesinin devredildiği görülmüştür.

Ofis nezdinde kurulan bu dahilî sigortaya göre aşağıda yer alan hususatin % 1,5 prim mukabili sigorta ettirilmesi tesbit edilmiş bulunmaktadır.

a) Dubalarda bekletilen akar yakıtlar.

b) Bir depodan diğer depoya trenle sevk edilen bilûmum akar yakıt ve madenî yağlar.

c) Acentalara ve askerî birliklere gönderilen madenî yağlar.

- d) Acentalardan şubelere gönderilen kablalar.
e) Liman dahili yapılan akar yakıt sevkiyatı.
3. Alacaklılar hesabının müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Bankalar	10 227 341	90
Acentalar	145 598	43
Müşteriler	45 481	02
Şirketler	95 461	28
Muhtelif alacaklılar	27 757 156	80
Yekûn	38 271 039	43

Bankaların alacağı olarak görülen 10 227 341,90 lira Ofisin Ziraat, İş, Osmanlı ve Emlâk Kredi bankaları nezdinde olan borçlu cari hesaplarının yıl sonu bakiyelerini teşkil etmektedir.

Aynı zamanda Ofisin 145 598,43 lira muhtelif acentalara, 45 481,02 lira müşterilere ve 95 461,28 lira da petrol şirketlerine borçları bulunmaktadır.

27 757 156,80 lira muhtelif alacaklıların 6,5 milyon liralık kısmı gümrüklenen malların, yapılan anlaşma gereğince, ertelenen Gümrük resimlerinden, 3,5 milyon liralık kısmı satılıp da henüz teslim edilmeyen madenî yağ ve akar yakıtından mütevellit Ofisin Millî Savunma Vekâletinin muhtelif birliklerine olan borçlarından ve 7 milyon liralık kısmı mal tesliminden Ofisin haricindeki cenebi şirketlere olan borcundan ve geri kalan kısmı da Ofis teşkilâtının muhtelif devair, müessese, şirket ve şahıslara olan borçları ile şubelerarası devredilecek muafiyet farklarından meydana gelmektedir.

Badema şubelerarası devredilecek muafiyet farkları hesaplarının, bilângonun tanziminden evvel, behemehal tasfiyeleri lüzumuna işaret etmek isteriz.

4. 4 941 471,40 liradan ibaret bulunan emanet paraların müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Ödenecek vergiler	122 607	65
Kesilip de henüz yatırılmamış icra tevkifatı	654	39
Ödenecek istihkaklar	59 384	69
Alınan depozito ve teminatlar	77 368	61
Kesilip de henüz yatırılmamış tekaüdiye ve İşçi Sigortalarına iştirak hisseleri	21 071	58
1950 ve 1951 yılları kârları üzerinden ödenecek Gelir Vergisi	4 465 431	67
Ofis kârları üzerinden memurlara ödenecek temettü ikramiyeleri	194 952	81
Yekûn	4 941 471	40

5. Sair pasiflerde görülen 210 725,79 lira Ofisin çeşitli muvakkat alacaklı hesaplarını teşkil etmektedir. Bu hesaplar meyanında yer alan ve senelerden beri devren gelen bâzı hesapların bir an evvel tasfiyeleri lüzumuna işaret etmek isteriz.

6. 1951 yılı sonunda 27 927 281,53 liraya yükselmiş olan Ofis kârlarının sureti terkibi aşağıdaki tabloda arz edilmiştir :

	Lira	K.	Lira	K.
Eski seneler kârları			22 732 097	17
Eski umumi masraf tasarrufu	10 931 202	85		
Eski satış kârları	11 800 894	32		
1951 yılı kârları			5 195 184	36
Umumi masraf tasarrufu	3 220 318	82		
Satış kârları	1 974 865	54		
Yekûn			27 927 281	53

1951 yılı kârlarının sureti terkibi hakkında gereken izahat kâr ve zarar hesabının tahlili vesilesiyle aşağıda arz olunmuştur :

Zimmet	Lira	K.	Matlup	Lira	K.
Personel masrafları	3 316 737	42	Alınan faizler	270 495	73
Vergi ve resimler	239 716	59	Muhtelif gelirler	622 707	92
Sair masraflar	1 625 568	66	Umumi masraf karşılıkları	8 119 085	92
Verilen faizler	688 110	98	Satış kârları	2 965 701	34
Amortismanlar ve intifa hakkı imha payları	301 816	63	Fondan alınan masraf karşılığı	1 362 156	68
1951 yılı temettü ikramiyesi karşılığı	100 481	18			
Muhtelif zararlar	75 124	82			
Gelir Vergisi	2 797 406	95			
Kârlar	5 195 184	36			
Yekûn	13 340 147	59	Yekûn	13 340 147	59

Bu tablonun tetkikinde; 1951 yılı zarfında Ofisin 1 035 411,37 lira aylık ve ücretler, 287 283,81 lira gündelikler, 994 042,24 lira rasyonel çalışma primi fevkalâde çalışma ikramiyesi, fazla mesai, yolluklar, tekaüdiye ve işçi sigortaları aidatı gibi çeşitli masraflar ki, ceman 2 316 737,42 lira umumi personel masrafları, 239 716,59 lira Bina ve Arazi vergileri, Damga Resmi, noter ve mahkeme masrafları gibi vergi ve resimleri, 1 625 568,66 lira sigorta primleri, sabit kıymetler tamir ve bakım masrafları, PTT, havale, kira, aydınlatma ve ısıtma gibi müteferrik masrafları, 688 110,98 lira ödenen faizleri, 301 816,63 lira, netice hesaplarına intikal eden amortisman ve intifa hakkı imha payları, 100 481,18 lira 1951 yılı kârı üzerinden tefrik olunan temettü ikramiyesi, 75 124,82 lira petrol satış zararları ile bâzı alacakların terkininden mütevellit zararları olmak üzere ceman 5 347 556,28 lira-lık çeşitli giderleri ve 1951 yılı kârları üzerinden ödenmesi ihtilâflı bulunan 2 797 406,95 lira Gelir Vergisi karşılığı ayrılmıştır.

1951 yılının kâr ve gelirleri ise aşağıda arz edilmiştir :

87 758,92 lira faiz, lojman kiralardan atelyelerde acentalara yapılan çeşitli işlerden ve muhtelif tavassut komisyonlarından 182 736,81 liralık çeşitli gelirlerden ceman 270 495,73 lira, vagonlarla yapılan nakliyeden 441 625,05 lira, Devlet Demiryollarından vagon rısturnu, Ofis depola-

rından Enebi Şirketlere yapılan mal teslimatından servis ücreti olarak alınan 181 082,87 lira ile ceman 622 707,92 liradır.

Bundan başka, 1951 yılı zarfında satılan akar yakıt ve madenî yağların maliyetlerine intikal ettirilmiş bulunan umumi masraf karşılıklarından 8 119 085,92 lira; satış kârları karşılıklarından da 2 965 701,34 lira; akar yakıt maliyetlerine intikal ettirilen umumi masraf karşılığının fiilî masrafın fevkinde olması dolayısıyla Ticaret Vekâletinin müsaadesiyle akar yakıt fiyat istikrar hesabından şirketlere verildiği gibi Ofise verilen paralardan meydana gelen 1 362 156,68 lira ile birlikte umumi gelir yekûnunun 13 340 147,59 liraya ulaştığı ve binnetice mezkûr yıl faaliyetinin de 5 195 184,36 liralık bir kârla kapandığı müşahede edilmiştir.

1) Teklif ve Temenniler :

Tetkikatımızla ilgili bâzı müşahede, temenni ve teklifimiz aşağıda arz edilmiş bulunmaktadır.

1. Raporumuzun muhtelif bölümlerinde açıklanmış olduğu veçhile, Ofis teşkilâtında âmir ve memurların vazife ve mesuliyetlerini tâyin edecek bir statünün bulunmaması dolayısıyla işlerin muntazam bir seyir takibetmediği ve bu işlerden bir çoğunun emin ve sağlam esaslara bağlandığı ve daha ziyade muvakkat tedbirlerle işlerin idaresi cihetine gidildiği müşahede edilmiştir.

Yurdun akar yakıt ihtiyacının karşılanması hususunda Ofisin işgal etmekte olduğu önemli mevki göz önünde bulundurularak müessesenin bugünkü durumunun süratle ıslahı zımında :

a) Ofisin işgal mevzuu ile alakalı gerek alım, depolama, tevzi ve satış işlerine ve gerek bu işleri tedvir edenler arasındaki salâhiyet ve sorumluluğu tâyin eden depo ve büro işlerine mütaallik ve senelerden beri temenni olunan talimatnamelerin âcilen hazırlanmasını,

b) Ofisin ahenksiz çalışan muhtelif servisleri arasındaki insicamın temini gayesiyle teşkilâtın reorganizasyona tâbi tutulmasını,

c) Ofisin deruhde ettiği işlere malî imkânları nispetinde, selâmetle yürütülebilmesi için, her yıl göstereceği faaliyete dair bir iş programı ve bütçe tanzim etmesini,

d) Müessesenin bugünkü durumunun ıslahı hususunda kadrosunun kemiyetten ziyade forme elemanlarla teçhiz edilmesini,

e) Ofisin, yurttan en büyük akar yakıt istibadecek haciminde depoları ve teşkilâtı bulunan ve tazavuz etmiş bir müessese olması dolayısıyla bugünkü muvakkatlik vasfından kurtaracak bir hüviyetinin kendisine verilmesini, temenniye değer görmekteyiz.

2. Ofis işlerindeki inkişafa muvazi olarak teşkilâtlandırılmamış bulunan Ofis Muhasebesi Müessesesinin hakiki durumunu sarahatle belirtememektedir.

Ofis Muhasebesi 1951 yılı sonlarında bir uzmana tetkik ettirilmiş ve muhasebe sisteminin ıslahı zımında 1952 yılından itibaren de bâzı çarelere tevessül olunmuştur.

Tetkikatımızın yapıldığı 1952 yılı zarfında da muhasebenin Remington kayıt makinalarıyla teçhiz edilerek makinalaştırılması cihetine gidildiği ve bu işin de bir uzmana tevdi edildiği müşahede edilmiştir.

1951 yılı zarfında Ofisin muhasebe teşkilâtında incelemeler yapan mütehasısın raporunda da belirtildiği veçhile, ıslahatın yalnız muhasebeye teşmil ettirilmeyip bunun irtibatsız bir şekilde çalışmakta olan Umum Müdürlüğün diğer servislerle birlikte umumi olarak ele alınmasının yerinde olacağını bir defa daha tekrarlamakta fayda mülâhaza etmekteyiz.

Aynı zamanda Ofis teşkilâtında muhasebeye gereken ehemmiyetin verilmesini ve muhasebenin tehhürsüz yürütülebilmesi için diğer servislerle olan münasebetindeki ahengin sağlanması ve kadrosunun keyfiyet bakımından takviyesi zaruri görülmektedir. Ayrıca, Umum Müdürlük sarfiyatının bütçedeki tahsisat ile mukayyet olarak yapılması, zaruret halinde ek tahsisat istenmesi lüzum ve zaruretini bir defa daha belirtmek isteriz.

3. Adedleri bir hayli artmış olan ve gün geçtikçe de artmakta bulunan acentalıkların ne suretle ihdas edilecekleri ve bunlara açılacak kredi ve verilecek varil, kab ve pompa gibi demirbaşlar ile acentaların Ofisle vâkı münasebatına dair hususata kısaca aşağıda temas etmeyi faydalı görmekteyiz.

Son yıllar zarfında Ofise bağlı acentaların buldukları bölgeler dâhilinde bazı mülâhazalarla müstakbel bâyilik namı altında ikinci bir acentalık ihdası cihetine gidilmekte olduğu müşahede edilmiştir.

Bu durum esas acentanın çalışmalarını tabiatıyla sekteye uğrattığı gibi Ofise de fuzuli birçok iş ve külfetler tahmil etmektedir.

Raporumuzun teşkilât bahsinde de arz edilmiş olduğu veçhile Ofis akar yakıt ve madenî yağ satışlarını yurttan adedi iki yüzü müteceviz acentalıkları ile müstakil bâyilikleri vasıtasıyla yapmaktadır.

Bu hususta Ofisin acentalarla olan münasebatında muhatap adedini asgari hadde indirmesi ve dolayısıyla malî külfetlerin de bu nispette azalması ve kontrol imkânlarının kolaylaştırılması bakımından mevcut acenta ve müstakbel bâyilikleri yerine bunlardan birçoğunu bünyesinde toplayacak bölgelerin tâyin ve tesbiti ve bu bölgelerde acentalıklar ihdası hususunda teşebbüse geçilmesinde fayda görülmektedir. Ayrıca bu acentalara, satış imkânlarına ve malî durumlarına göre krediler açılması, varil, kab ve pompa gibi demirbaşların tahsisi hususlarını da sağlam esaslara bağlanabilmesi için bir talimatname hazırlanması tavsiyeye şayan görülmektedir.

1952 yılı zarfında Adana, Seyhan ve Eskişehir bölgelerindeki Ofis depoları kira mukabili acentalara devredilmişlerdir. Yeniden tesbit edilecek bölgelerde mevcut bulunan Ofise ait tâli depoların bölgeler acentalıklarına devri suretiyle hem işlerin kolaylaştırılmasında ve hem de Ofisin tâli depoculuk gibi müteferri işlerden çekilerek ana mevzularla iştigal etmesinde Ofis işlerinin selâmeti bakımından fayda mülâhaza etmekteyiz.

Birçok yerlerde Ofis tarafından kurulmuş ve kurulmakta olan akar yakıt ile madenî yağ satış yerleri kira ile âhara devredilmektedir.

Bu mahallerin satış hacımlarına göre aylık kiralalarının tesbiti ve müstecirlerin Ofis ile olan hukuki münasebetlerinin tâyinine dair gereken talimatnamenin hazırlanması ve satışları tatminkâr görülmiyen acentaların tasfiyeleri cihetine gidilmesi zaruretine işaret etmek isteriz.

Acenta ve bâyi hesapları üzerinde yapılan incelemelerimiz sırasında görülen bazı noksanlıklar aşağıda hulâsaten arz edilmiştir.

Açılan bir kısım kredi limitlerinin alınan teminat mektupları tutarlarının fevkinde olduğu, acentalara verilen bazı demirbaşlar için teminat alınmadığı, kredi karşılığı olarak ipotek edilen gayrimenkullerin sigortasız olduğu ve kıymet takdir raporlarının mevcudolmadığı, kredi açılan acentaların kârlarına ait gayrimenkul ipoteklerinde keyfiyetin sulh mahkemesi kararına bağlanmamış olduğu, ve vâdeli teminat mektuplarından bir kısmının vâdeleri hitamında tedbirsizlik yüzünden yenilenmemiş olduklarından hükümsüz duruma düştükleri, bazı alacak senetlerinin vâdeleri hitamında tahsil edilememiş olmalarına rağmen protesto edilmedikleri anlaşılmıştır.

4. 16. II. 1951 tarih ve 56 sayılı umum müdürlük kararıyla Ofisin Ankara Acentası, acenta işleriyle lâyık veçhile alâkadar olmamasından dolayı görevine nihayet verilerek Ankara Acentalığının «Değişik Sermayeli ve Hudutlu Sorumlu Petrol Ofisi Memur ve Hizmetlileri İstihlâk ve Yardımlaşma Kooperatifine» verdiği görülmüştür.

Mezkûr kooperatifin statüsü :

- a) Üyelerin her türlü ihtiyaç maddelerini temin etmek;
- b) İhtiyacın gerektirdiği her türlü teşebbüslere girişmek ve her türlü satış yerleri kurmak;
- c) Kooperatifin temin edemediği bazı ihtiyaç maddelerini başka yerlerden mubayaa edebilme-leri için cüzi bir masraf karşılığı mukabili üyelere ödünç para vermek mevzularını ihtiva etmektedir.

Ticaret Kanununun 121 nci maddesinin 5 nci bendi; kooperatifleri «Meslek, sanat veya maişetlerine ait ihtiyaç ve muamelelerini ve muavenet ve kefaleti müteakabile sayesinde tedarik ve ifa etmek maksadiyle teşkil edilen şirketler» diye tarif etmektedir.

Yardımlaşma Kooperatifinin halihazırda ifa ettiği Ankara bölgesinin billûmum akar yakıt ve madenî yağ ihtiyaçlarını tek elden Ofis depolarından temin ederek tevzi etmesi ve aynı bölge dâhilinde birçok yerlerde gerek doğrudan doğruya ve gerek eşhasla ortaklık kurarak akar yakıt sa-

tiş yerleri tesis ederek işletmesi gibi tamamen ticari mahiyet arz eden işlerin Ofis icarecileri tarafından kanunen bu nevi ticaret yapmaya salâhiyetli bulunmayan «Petrol Ofis Memur ve Hizmetlileri İstihlâk ve Yardımlaşma Kooperatifi» uhdesine verilmesi uygun görülmektedir.

Mezkûr Kooperatifin tetkikatımız tarihi olan Kasım 1952 de, Ankara Acentalığı ve buna bağlı on kadar satış yerinden maada İstanbul'da, Taksim ile Eyüp'te ve İzmit'te de Köseköy'ünde satış yerleri işletmekte olduğu anlaşılmıştır.

5. 1951 yılı bidayetinde İstanbul'da Dunarient Firması delâletiyle İtalya'dan üç bin kalvanizli varil teklifi yapılmıştır.

Teklifte bu varillerin bir defa doldurulup boşaltılmış intact'ta olacakları tasrih edilmiş ve akreditif de bu şartlarla açılmış bulunduğu halde kısa bir zaman sonra varillerin yalnız bir defa kullanılmış olup olmadıkları keyfiyetinin tesbitinde güçlüğü karşılıklı bildirilerek İtalya'daki firmanın talebi üzerine akreditif şartları (Kullanılmış ve kullanılabilir) şeklinde Ofise tadil edilmiştir.

Bu açık tadil yapılırken (Sağlam, yamasız, yeni durumda) olmaları gibi vasıflar sarahaten belirtilmemiş olduğu cihetle ilk teklifteki vasıflara hiç uygun olmayan mütaaddit defa kullanılmış, tamir görmüş, yamalı, ezik, kapaksız, hurda variller gönderilmiştir.

Ofis satıcı firma aleyhine mahkemeye müracaat etmiş olup halen de mahkeme safahatının devam etmekte olduğu öğrenilmekle beraber akreditif şartlarından en ehemmiyetlisinin kâfi tedbir alınmadan değiştirilmiş olması sebebi anlaşılamamıştır.

Nisan 1951 tarihinde yapılan Anlaşma gereğince bu variller İtalya'dan beheri sıf 12,50 dolârdan ve Anlaşma tarihinden itibaren üç ay zarfında teslim edilmek kaydıyla satın alınmıştır.

Bu mubayaadan maada Almanya'dan aynı evsafa hiç kullanılmamış ve ilk partisi Kasım 1951 bidayetinde tesellüm edilen diğer bir parti varillerin de beheri sıf 13,75 dolârdan sipariş edilmiş olduklarını burada kaydetmek yerinde olur.

6. 1951 yılı sonlarına doğru Ofis, kıymeti 60 bin liraya baliğ olan, 288 aded akümülatörlü el feneri satın alınmıştır.

1951 yılı zarfında, ofisin göreceği bilûmum işlere dair tanzim olunan Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin tasdikine sunulmuş bulunan iş programında yer almayan ve Ofisin teşkilâtında bu tipte fenerlere bu miktar ihtiyaç hâsıl olup olmadığı tetkik ettirilmeden ve teşkilâtın bu işler ile ilgili teknik elemanlarından fenerlerin evsafı hakkında her hangi bir mütalâa alınmadan ve mubayaaları hususunda da ilân, teklif isteme ve saire gibi hiçbir formaliteye riayet edilmeden daha ziyade şahsi görüş ve mülâhazalara müsteniden bu fenerlerin satın alınmaları cihetine gidildiği anlaşılmıştır. Mezkûr fener mubayaaları kararına, Ofisin alım ve tesisler servislerinin bağlı bulunduğu salâhiyetli umum müdür muavininin iştiraktan bizzat imtina etmiş olduğu da görülmüştür. Ofisin tâbi bulunduğu Millî Korunma mevzuatı gereğince malzeme alımlarında, müesese her ne kadar Artırma, Eksiltme Kanununa tâbi değilse de Ofisin teklif alma, pazarlık açık veya kapalı zarf usulü ile yapacağı mubayaalara kuracağı tesislere ait nuamelenin hüsnüsuretle ifasını ve ihtilâf ve itirazlara mahal vermiyecek şekilde tedvirlerini sağlamak maksadiyle bu işler için ittihaz edeceği usulleri bir nizam ve talimata bağlaması ve gelişigüzel mubayaalardan tevakki etmesi lüzumunu tekrar belirtmekte fayda görmekteyiz.

7. 10 . VIII . 1950 tarih ve 3/11697 sayılı Kararname ile Petrol Ofisine 875 lira ile tâyin edilmiş bulunan umum müdüre, maaşına ilâveten masarifi gayrimelhuza tertibinden ayda maktuan 200 lira ödenmekte olduğu görülmüştür.

Halbuki, müesseseyi temsilen haricte yapılan bilûmum masraflar vesaik mukabili ödendiğine ve Petrol Ofisi Umum Müdürüne temsil tahsisatı verileceğine dair 5026 sayılı ve 22 . II . 1941 günlü Kanunda bir hüküm mevcudolmadığına göre ayda 200 lira ödenmiş olmasının esbabı anlaşılamamıştır.

8. Ofisin sabık umum müdür muavinlerinin 1950 yılında kadrolariyle birlikte vekâlet tetkik kurulunda vazifelendirilmeleri dolayısıyla vekâlet özlük işleri müdürü 11 . VIII . 1950 tarihinde umum müdür muavini işlerini görmek üzere vekâleten tâyin edilmiştir.

Ofiste görmekte olduğu işlere mukabil adı geçene 4 . IX . 1950 tarihinden 28 . IV . 1951 tarihine kadar fevkalâde zammı da verilmek suretiyle 15 lira yevmiye ödenmiştir.

3659 sayılı Kanununun 18 nci ve 22 nci maddeleri hilâfına olarak vekâlet özlük işleri müdürüne Ofise verilen bu yevmiyelerin mevzuata uygun olmadığını belirtmek isteriz.

9. Ofisin İskenderun'daki tesisleri ile bunların kurulu bulunduğu arazi üzerinde mevcut ve uzun zamandan beri mahkemeye intikal ettirilmiş bulunan ihtilâf Hazineyi de alâkadar etmesi dolayısıyla 1950 yılı sonuna kadar, Hazine avukatı ile birlikte hukukçu olan Ofisin İstanbul Şubesinin sabık müdürü tarafından takibedilmekte idi.

Bu dâvanın lehte yürümekte olduğu bir sırada 1951 bidayetinde nısfı peşin ödenmek suretiyle 50 bin lira gibi mühim bir ücret mukabilinde İstanbul Barosu avukatlarından birine verilmesi sebebi anlaşılammıştır.

10. Ofisin 1950 yılında, Norveç'ten satınalmış olduğu bazı tadiller görmüş bir aded harb malzemesi çıkarma gemisinin mubayaa şartlarına göre sevkinden önce «Loyd» tarafından muayenesi gerektiğini, bu teşkilâtın muayeneden istinkâfı üzerine hususi bir teşekküle muayene ettirildiği ve Ofisin İngiltere'deki mümessilinin geminin sağlamlığı hakkındaki menfi mütalâasına rağmen satıcıya karşı hiçbir kanuni teşebbüse geçilmediği, geminin sevk limanından hareketini mütaakıp makinalarındaki âriza dolayısıyla Londra'da tamirine zaruret hâsıl olduğu, tamir sırasında evsaf bakımından geminin matluba muvafık olmadığı görüldüğünden bu geminin Ofise satılmasına dahi tevessül edildiği, tamir masraflarının mubayaa bedeline eklendiği, İstanbul'a gelişine kadar birçok ârizalar gösterdiği, İstanbul'da da yapılan muayenesinde katî ve müspet bir netice vermediği ve Münakalât Vekâletince geminin yalnız Boğaz ve Marmara gibi kapalı denizlerde seyrine müsaade edildiği anlaşılmmıştır.

Ofisin elinde mevcut aynı tip iki geminin zararlı çalıştığı halde mubayaa safhaları yukarda açıklanan bu geminin hangi sebep ve mülâhazaya müsteniden satın alınması cihetine gidildiği sebebi anlaşılammıştır.

11. İkinci Dünya Harbi sırasında İstanbul'da enterne edilmiş olan ve 1950 yılı zarfında İstanbul'daki Fransız Konsolosluğundan 350 küsur bin liraya mubayaa edilen 6 aded duba bedelinin, Türk Parası Kıymetini Koruma Kanunu gereğince Merkez Bankasına yatırılması icabederken mezkûr para konsolosluga tediye edilmiş olması dolayısıyla bu dubalara ait gümrük muamelelerinin bir adedinin hurdaya çıkarılmış olmasına rağmen üç yıldan beri intacı henüz mümkün olamamıştır. Bu durum karşısında, bu muamelenin Ofise bir an evvel tamamlanması hususunda gereken tedbir-
lere tevessül edilmesini tavsiyeye şayan görmekteyiz.

12. 1949 ve 1950 yılı raporlarımızda da belirtildiği veçhile İskenderun Şubesinde 4 lira yevmiye ile bidayeten daktilo ve bilâhara da gümrük memuru yardımcısı olarak istihdam edilen Sami Güvenir 23 . VI . 1950 tarihinde 15 955,45 lirayı zimmetine geçirerek hudut hâricine çıktığı öğrenilmiştir.

Bu hâdiseye ait dosyanın tetkikünde adı geçenin gümrük takip işlerinde mutemet olarak istihdam edileceği keyfiyeti umum müdürlüğün tasvibine arz edilmediği gibi adı geçenin şubesince para işlerinde kullanılacak memurlar hakkındaki ahkâma da tabi tutulmamıştır.

Tahkikat raporundan da, mezkûr şubede avans hesaplarının lâyikeyle tetkik, takip ve murakabe edilmemesi de bahis mevzuu vakanın tahaddüsüne kısmen âmil olduğu anlaşılmmaktadır.

Zimmet hâdisesinin vukuundan ancak 4 gün sonra keyfiyete İskenderun Şubesince muttali olunmuş, durum merkeze aksettirilmiş ve Umum Müdürlükçe de suçlu hakkında takibat yapılması için İskenderun Adliyesine müracaat edilmesi lüzumu bildirilmiştir.

Henüz suçlu ele geçirilmemiş olduğundan hâdiseye hakkında mütemmim izahat verilmesine imkân hâsıl olamamıştır.

13. Mahallî ihtiyaçları karşılamak gayesiyle Siird'e gönderilen ve belediye gazhanesinde muhafaza edilmekte olan Ofise ait akar yakıtlarda açık bulunduğu keyfiyetinin 10 . VIII . 1951 gününde Siird Ziraat Bankasınca, ve bu tarihten bir müddet evvel Ofisin eski acentası tarafından Umum Müdürlüğe ihbar edilmesi üzerine Siird'e gönderilen Ofis müfettişinin huzurunda banka

ve gazhane memurlarının iştirakiyle gazhanede yapılan tadat neticesinde, kayıtlara nazaran ceman 237 817,55 lira kıymetinde muhtelif cins akar yakıt noksanı tesbit edilmiştir.

Vakanın tahaddüsüne sebebiyet verenler hakkında adli takibat yapılması ile mezkûr açığın müsebbiplerinden tazmin ettirilmesi hususunda keyfiyetin Ofis Genel Müdürlüğünce mahkemeye intikal ettirilmiş olduğu ve halen de mahkemenin cereyan etmekte bulunduğu öğrenilmiştir.

Ofisin muhtelif servisleri tarafından görülmekte olan çeşitli işlerden bu servislerin birini, Ofis dâhilindeki insicamsız çalışma tarzı dolayısıyla zamanında haberdar edememeleri neticesinde birçok işler takipsiz, murakabesiz kalmış olmakla beraber bu hususta ilgili memurların da işe karşı göstermiş oldukları lâkaydane hareket Siird'deki zimmet hâdisesinin meydana gelmesine âmil olmuştur.

14. İzmit şubesinde veznedarın Ofis işleriyle ilgili olarak İzmit'te bulunduğu sıralarda şubede vâkı tahsilâtın bazan memurlar bazan da şube muhasebecisi tarafından yapılmakta olduğu öğrenilmiştir.

Şube muhasebecisinin, veznedarın bu şekilde depoda bulunmadığı sıralarda yaptığı tahsilâtın 3 438,29 liralık bir meblâğı vezneye yatırmadığı 1951 yılı sonlarına doğru yapılan kontrol neticesinde meydana çıkmış ve vâkı ikaz üzerine bu paranın mumaileyh tarafından vezneye yatırıldığı anlaşılmıştır.

Bu durum karşısında, hâdisе Ofis müfettişliği tarafından tahkik mevzuu olarak ele alınmış ve neticede, 1950 ve 1951 yılları zarfında muhasebeci tarafından mütaaddit tarihlerde yekûnu 14 552,89 liraya ulaşan vâkı tahsilâtın aynı şekilde vezneye yatırılmadığı ve bu alacaklara ait borçlu hesapların bir kısmının fireler hesabı ile, bir kısmının da makbuzlar üzerinde tahrifat yapılmak suretiyle kapatılmış olduğu neticesine varılmış ve keyfiyetin adliyeye intikal ettirilmiş olduğu anlaşılmıştır.

15. Ofisin İzmir şubesine 1951 yılının Kasım ayı sonlarına doğru akar yakıt getiren ecnebi gemilerden birinin tahliyesinde, şube müdürünün veya yardımcısının gemi erkânıyla tahliye edilecek akar yakıtın tahliye safahatını gösteren bir protokol tanzim etmeleri icabederken bu işi lisan bilmiyen ve aynı zamanda mesuliyeti tâli derecede bulunan ölçü memuruna bırakmaları dolayısıyla şube idarecilerinin bu hususta göstermiş oldukları lâkaydi ve ihmal yüzünden motorin tanklarından birine yanlışlıkla 920 ton kadar gaz boşaltıldığı öğrenilmiştir.

16. Ofisin Ankara'da Ziya Gökalp ile Selânik caddelerinin iltisakında idare binası ihtiyacını karşılamak üzere 1945 yılında, 90 küsur bin liraya satınaldığı ve bugünkü kıymeti takriben 150 bin lira civarında olan bir gayrimenkulü bulunmaktadır.

Bu gayrimenkul iki katlı bir bina ile inşaata elverişli bir arsadan müteşekkildir.

Bu bina halihazırda 100 lira civarında aylık kira mukabilinde umum müdüre lojman olarak tahsis edilmiş ve arsa da 15 yıl müddetle 50 lira aylık icarla, akar yakıt satış yeri inşa edilmek üzere kiraya verilmiş bulunmaktadır.

Ofisin 1949 yılında Ankara'da 4 yıllık süre için 90 bin liraya yıllık kira mukabili bir idare binası isticarı cihetine gittiği ve bu binaya kendi tarafından parası verilerek mal sahibi hesabına dört yıllık kiralardan itfa etmek üzere, 30 bin lira kıymetinde bir kalorifer tesisatı yaptırdığı ve sarf ettiği diğer bâzı paralar ile mezkûr bina için peşin 54 000 liralık bir ödemede bulunduğu görülmüştür.

Diğer taraftan Ofis, 1949 yılında kiralamış olduğu idare binasının kâfi gelmediğini görerek 1951 yılı sonlarında 17 500 lira icar mukabili ve peşinen 36 bin lira ödemek suretiyle 25 ay için ikinci bir bina kiralamış bulunmaktadır. Bu suretle Ofis fiilen bu binalar için ceman 100 000 liraya yakın peşin kira ödemiştir.

Yukarda arz edilmiş olduğu veçhile, idare binası inşaatına elverişli bir arsası bulunan Ofisin peşinen ödemek zaruretinde kaldığı bu paralara bir miktar daha ilâvesiyle idare binası inşası cihetine gitmesi müessesesinin menfaati bakımından daha münasip olurdu kanaatindeyiz.

Bu sebeple Ofis idarecilerinin bu konuda harekete geçmelerini tavsiyeye şayan buluruz.

17. İzmir Şubesi Ticaret Şefi, Ofis bâyilerinden biriyle anlaşarak gönderilen bir kısım emtiaya ait faturaları tahrif ve imha cihetine giderek tutarlarını şahsan tahsil etmiş ve bu suretle 10 bin lira kadar bir parayı zimmetine geçirdiği, mevzuun halen adliyeye intikal etmiş bulunduğu anlaşılmıştır.

18. 1952 yılında Çubuklu deposunda işçi kadrosunda istihdam olunanlardan biri vasıtasıyla gu-beye gönderilen iki bin liranın mezkûr işçi tarafından alâkalılara tevdi edilmeyip keza zimmetine geçirmiş olduğu öğrenilmiştir.

Halen hâdise adliyeye intikal ettirilmiştir.

19. Petrol Ofisi Umum Müdürünün 1951 yılında Amerika'ya yapacağı seyahate dair Ekonomi ve Ticaret Vekâletinden alınan mucipte, merkezi New - York'ta bulunan Kaltex Petrol Şirketinin davetlerine icabet etmek ve ayrıca Türk gemilerinin dünya limanlarında ihrakıye ihtiyaçlarını Ofis vasıtasıyla karşılamakta olan Londra'da kâin W. Cory Müessesesi ile görüşmek hususları zikredilmiş bulunmaktadır.

Bu müeibe göre umum müdürün Harcırah Kararnamesi gereğince en kısa tarikle ve en ehven ve-saitle İstanbul'dan New - York'a ve New - York'tan Londra'ya ve oradan da yurda dönmesi icabeder-ken mumaileyhin İstanbul'dan Paris'e gittiği, Paris'te 5 gün kaldıktan sonra New - York'a hareket ettiği ve avdetinde de gene Paris'e uğruyarak beş gün kaldığı ve oradan vazife icabı olarak Londra'ya geçtiği ve burada iki gün kaldıktan sonra tekrar Paris'e dönerek burada daha dört gün tevakkuf ettiği ve buradan da seyahatini uzatarak Almanya'ya gittiği ve oradan İtalya'ya geçerek Roma'da bir müddet ikametden sonra tekrar yurda avdet ettiği anlaşılmıştır.

İşbu seyahate dair Umum Müdürün tanzim ettiği harcırah beyannamesinde, muvasalat mahalli-nin New - York olmasına rağmen mumaileyhin Birleşik Amerika'nın muhtelif şehirlerini gezdiği görülmekte ve buralar için vasati nakliye ve ziyafet masrafları dercedildiği müşahade edilmektedir.

Umum Müdürün tanzif edildiği vazife ile ilgisi bulunmayan seyahatlere dair tahakkuk ettirilen bilûmum masrafların istirdadı cihetine gidilmesi zaruretine işaret etmek isteriz.

20. Verilen şifahi emir üzerine Etimesgut Askerî İkmal Deposundan Umum Müdürün şahsi otomobilinde kullanılması için 1950 yılında 620, 1951 de 1 140 ve 1952 de de 400 litre kı ceman 2 160 litre 80 oktanlı tayyare benzini verildiği ve bu benzinlerin deponun günlük stoklarından ten-zil edilmediği anlaşılmıştır.

Aynı zamanda, Umum Müdürün şahsi arabası için İstanbul şubesi tarafından da bir miktar 80 oktanlı tayyare benzini verildiği ve mezkûr benzin tutarlarının da masraflar hesaplarına intikal ettirildiği öğrenilmiştir.

Bu benzin bedellerinin ilgili tarafından ödenmesi lüzumuna işaret etmek isteriz.

21. 1951 yılında Amerika'dan satınaldığı beş yüz ton levha tenekenin yurda vürudunda sert olmaları dolayısıyla akar yakıt kabı imaline elverişli olmadıkları ve imalâta fazla fire verdikleri anlaşılmıştır.

Mezkûr levha tenekelerden imal olunan kablârla yapılan akar yakıt sevkiyatının mühim bir kısmının yollarda zayı olduğu ve bu durum karşısında birçok acentalar tarafından sevkiyatın dur-durulmasının dahi talebedildiği anlaşılmıştır.

Vâkı şikâyet neticesinde Amerika'daki firma sattığı malın evsafının düşük olduğunu kabul et-miş, zarar ve ziyan karşılığı olarak da iyi evsaflı 50 ton levha tenekeyi bilâbedel vermeyi teklif etmiştir.

Bu hâdiseler Ofiste yapılmakta olan birçok işlere gereken ehemmiyetin atfedilmediğini ve mu-bayaaların sağlam esaslara bağlanmadığını ve bin netice Ofisin mühim zararlara mâruz kaldığını ve hariçte Ofis prestijinin dahi sarsıldığını göstermektedir.

Bu konulardan bâzılarına geçen seneki raporu muzda temas edilmiş ise de tetkik konumuzu teş-kil eden 1951 yılı hesaplarına taallûk etmeleri dolayısıyla bunlara raporumuzda tekrar yer veril-miştir.

D) *Türk Tütün Limitet Şirketi*

A) Taplu bakış :

Millî Korunma Kanununa müsteniden mütaaddit Koordinasyon kararlariyle Ekonomi ve Ticaret Vekâleti hesabına, müstahsıldan müdahale suretiyle tütün mubayaatında bulunmak maksadiyle, 10 milyon lira civarında bir mütedavil sermaye tahsis edilmiştir.

Bu meblâğ ile yapılan tütün alım ve satımları ve bunlardan tahassul eden lehteki fiyat farklarının da bu tahsise ilâvesiyle elde edilen sermaye, Vekâletin gördüğü lüzum üzerine tesbit edilen kararlar dâhilinde, Yerli Ürünler T. A. Ş. ile Türk Tütün Limitet Şirketi arasında tevzi olunmuştur.

Yurdun muhtelif tütün istihsal bölgelerinde bu şirketler marifetiyle yapılan destekleme tütün mubayaatına mütaallik muamelât geçen yıllara ait raporlarımızda tafsilen arz ve izah edilmiş bulunmaktadır.

Türk Tütün Limitet Şirketince Karadeniz mıntakasında yapılmış olan müdahale mubayaaları ise 1946 yılı sonuna kadar devam etmiştir. Mütaakıp yıllarda ise şirket, stoklarının tasfiyesi ile meşgul olmuştur.

B) Stoklar :

1951 yılında Şirket, aşağıda müfredatı yazılı 22 253 kilo tütün için 1 784,55 lira çeşitli bakım ve muhafaza masrafları ihtiyar etmiş ve bu suretle yıl sonunda tütün stoku kıymetinin 34 145,45 liraya yükseldiği görülmüştür.

	Balya	Kilo	1950 sonu malijeti		1951 masrafları		1951 sonu malijeti	
			Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
1944 mahsulü	64	1 065	3 448	94	—	—	3 448	94
1945 mahsulü	836	20 648	28 911	96	1 784	55	30 696	51
Yekûn	900	22 253	32 360	90	1 784	55	34 145	45

Bakım ve muhafaza masraflarının müfredatı şöyledir :

Masrafın nev'i	Lira	K.
Ambar amelesi	1 545	—
Nakliye	30	90
Sigorta	168	95
İş kazası sigortası	14	10
Analık sigortası	25	60
Yekûn	1 784	55

Yukarda bahis konusu edilen tütün stokunun elden çıkarılması hususunda, geçmiş yıllarda olduğu gibi, 1951 yılında da şirket tarafından birçok teşebbüslere geçilmiş olduğu anlaşılmış ise de bunlardan müspet bir netice alınamamıştır.

C) Bilânço hesabı :

1951 yılında bakım ve muhafazadan maada bir muamele görmeyen Türk Tütün Limitet Şirketi nezdindeki müdahale tütünlerine dair 31 . XII . 1952 tarihi itibariyle tanzim olunan bilânço aşağıya dercedilmiştir.

Aktif	Lira		K.	Pasif	Lira		K.
I - Alât ve edevat		51 587	51	I - Alât ve edevat amortismanı		28 523	68
II - Paraya çevrilebilen kıymetler		34 145	45	II - Satış kârları		3 135 333	77
İşlenmiş tütün				a) 1940 mahsulü üzerinden	1 577 985	49	
1944 mahsulü	3 448	94		b) 1941 » »	296 089	88	
1945 »	30 696	51		c) 1942 » »	169 585	49	
				d) 1943 » »	436 658	37	
III - Cari hesaplar :				e) 1944 » »	452 181	45	
a) Z. B. Genel Müd.	1 139 935	39		f) 1945 » »	202 565	09	
b) Türk Tütün L. Ş.	1 938 189	10	3 078 124 49				
Yekûn		3 163 857	45	Yekûn		3 163 857	45

Bilançonun aktifinde 51 587,51 lira olarak yer alan alât ve edevat, müdahale tütünlerinin işleme, bakım ve muhafazası için mubayaa olunan sabit kıymetleri teşkil etmekte, 34 145,45 lira tütün stoku da henüz elden çıkarılmamış bulunan müdahale tütünlerini ve Ziraat Bankası Umum Müdürlüğü ile Türk Tütün Limitet Şirketinde nakit olarak görülen 3 078 124,49 lira da müdahale tütünlerinin satışlarından tahassul eden müspet fiyat farklarını göstermektedir.

Pasifte görülen 28 528,68 lira amortisman 1950 yılı sonuna kadar alât ve edevat üzerinden tefrik olunanlardır. 1951 yılında amortisman tefrik edilmemiştir.

3 135 333,77 lira kâr da 1940 - 1945 yılları müdahale tütünleri satışlarından elde edilmiş bulunan müspet fiyat farklarını ifade etmektedir.

Bu fiyat farkları da İzmir'de Yerli Ürünler T. A. Şirketi marifetiyle yapılmış olan müdahale mubayaalarından mütevellit zararın mahsubuna tahsis edilmiş bulunmaktadır.

Yukarda tütün maliyetlerine intikal ettirildiği görülen bakım ve muhafaza masraflarından maada 1951 yılında müdahale tütünleri ile ilgili gider ve gelirler bulunmadığından mezkûr yıla ait kâr ve zarar hesabı çıkarılmamıştır.

Ç) Teklif ve temenniler:

Bu bahse son vermeden müdahale mubayaalarından şirket nezdinde kalan 22 253 kilodan ibaret üzü stokun uygun bedelle şirket tarafından mubayaa veya Tekel Genel Müdürlüğüne devrinin ve

müdahale tütünlerinin işletmesi için satın alınan alât ve edevatın da amortismanlarının tenzilinden sonra kalacak bedel üzerinden yine şirkete veya Tekele mal edilerek Türk Tütün Limitet Şirketi nezdindeki müdahale hesabının tasfiyesi cihetine gidilmesinin yerinde olacağını belirtmek isteriz.

E - Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi

Millî Korunma Kanununun 26 ncı maddesine müsteniden doğrudan doğruya müstahsıldan tütün müdahale mubayyasında bulunmak üzere K/83 sayılı Koordinasyon Kararı ile Ticaret Vekâleti hesabına Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi ile Türk Tütün Limitet Şirketi namına 2 000 000 liralık bir mütedavil sermaye tahsis olunmuş ve bu sermaye K/93 ile 4 000 000 liraya ve K/128 ile 5 000 000 liraya ve K/251 sayılı Kararla 10 000 000 liraya iblâğ edilmiş bulunmaktadır.

Bu sermayenin 5 milyon lirası K/379 sayılı Kararla iptal edilmiş ve 1944 - 1945 yılı piyasasında müdahalede bulunmak üzere K/560 sayılı Kararla da bu para tekrar tahsis edilmiştir.

K/683 sayılı Kararla Ege bölgesinin 1946 -1947 yılı tütünlerini satınalmak suretiyle piyasanın tanzim edilmesi ve umumiyetle müstahsıllarla tütün mahsulünün ilân olunan fiyatlar çerçevesi içinde satışı mümkün kılacak tertiplerin alınması görevi Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketine verilmiş olup aynı kararla bu tütün alım ve satımlarından doğacak zararın da Millî Korunma fonundan mahsubedilmesi kararlaştırılmıştır.

Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi tarafından, yukarıda bahis konusu edilen kararla tahsis olunan paralar ile muhtelif yıllar zarfında mubayaa edilerek 1950 yılı nihayetine kadar henüz elden çıkarılmamış bulunan destekleme tütünleri miktarı 2 955 979 kilo ve kıymeti de 11 901 766,95 liradan ibaret bulunmakta idi.

1950 yılından devren gelen tütünlerin 1951 yılı zarfında görmüş olduğu harekât, müfredatlı olarak, aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

	Kilo	Lira	K.
İzahat			
1950 yılından devren gelen tütün stoku	2 955 979	11 901 766	95
1951 yılında satılan tütünler (yıl bîdayetindeki maliyet fiyatları üzerinden)	410 266	1 139 934	45
1951 yılında satılan tütünlerden zuhur eden fireler:	17 084	—	
	427 850	1 133 934	45
1951 yılında satılan tütünlerden zuhur eden fazlalık	7 298	—	
	Yekûn	1 133 934	45
1952 yılına devrolunan tütün stoku (1951 bîdayetindeki maliyet üzerinden)	2 535 927	10 767 832	50
1952 yılına devrolunan tütünler için 1951 yılında yapılmış olan bakım, muhafaza masraflarıyla kredi faizleri	—	497 263	87
1952 yılına stok olarak devredilen tütünlerin maliyet tutarı	2 535 927	11 265 095	37

Yukarıdaki tabloya nazaran; 1950 yılından 1951 yılına 11 901 766,95 lira kıymetinde 2 955 979 kilo tütün stokunun devredildiği görülmektedir.

Bu stokun 1951 yılı içerisinde 1 133 934,45 lira değerindeki 410 266 kiloluk kısmının satıldığı ve bu satışlar neticesinde 17 085 kilo satış firesinin, 7 298 kilo ambar fazlasının zuhur ettiği ve mütaakıp yıla da 2 535 927 kilo sikletinde yıl bîdayetindeki maliyetler üzerinden 10 767 832,50 lira kıymetinde bir stokun devredildiği görülmüştür.

1951 yılı zarfında bu tütünler için ihtiyar olunan 176 772,39 lira bakım ve muhafaza masrafları

ve 320 490,48 lira da kredi faizleriyle birlikte müdahale tütünleri stoku yıl sonu maliyetinin 11 265 095,37 liraya ulaştığı müşahede edilmiştir.

1952 yılına devredilen bu stokun aidolduğu mahsul yılları itibariyle, miktar ve kıymeti aşağıdaki gibidir :

Mahsul yılı	Kilo	Lira
1943 yılı mahsulü (Hastaliksız)	107.777	394 389
1945 » » (»)	13.456	21 057
1945 » » (Hastalıklı .)	1.035.556	5 222 925
1946 » » (»)	1.379.138	5 626 724
Yekûn	2.535.927	11.265 095

Tetkikatımız tarihi olan Haziran 1952 ye kadar bu stokun takriben 2 150 000 lira tutarındaki 450.000 kiloluk kısmının satıldığı ve bu satıştan 1.109 milyon lira zarar tahassul ettiği anlaşılmıştır.

1951 yılı içerisinde Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi tarafından müdahale tütünlerinden maliyet değeri 1 133 934,45 liraya balığ olan 410.266 kilo tütünün satılmış olduğu yukarda belirtilmiş bulunmakta idi.

Satılan bu tütünlerin 1951 yılı bidayetindeki maliyet tutarlarını ve bunlar için 1951 yılı zarfında yapılan bakım ve muhafaza masraflarıyla ödenen kredi faizlerini ve bu tütünlerin satış bedellerini, satış neticelerini ve satışlar ile ilgili olarak ihtiyar olunan satış masraflarını toplu olarak gösterir bir tablo aşağıya dercedilmiş bulunmaktadır.

	Lira	K.
1951 yılında satılan 410 266 kilo tütünün yıl bidayetindeki maliyeti	1 133 934	45
1951 yılı zarfında satılan tütünler için yapılan:		
Bakım ve muhafaza masrafları	6 667	76
Tahakkuk ettirilen faizler	12 087	88
Satılan tütünlerin satış maliyeti	1 162 689	79
1951 yılında satılan tütünlerin satış bedeli	654 288	50
Gayrisâfi satış zararı	498 401	29
Satışlar ile ilgili olarak yapılan satış masrafları	7 803	90
Nümune olarak gönderilen tütün bedelleri	410	67
satış zararları yekûnu	506 615	86

1951 yılında satıldığı görülen 410 266 kilo tütünlere satış anına kadar 6 667,76 lira bakım ve muhafaza masrafları yapılmış ve 12 087,58 lira kredi faizleri tahakkuk ettirilmiş ve bu suretle yıl bidayetinde 1 133 934,45 lira olan tütün maliyetlerinin 1 152 689,79 liraya yükseldiği görülmüştür.

Bu tütünlerin 654 288,50 liraya satılmış olmalarından 498 401,29 liralık gayrisâfi satış zararı tahakkuk etmiş ve bu zararlara 7 803,90 lira çeşitli satış masrafları ile nümune olarak gönderilen tütün bedellerini teşkil eden 410,67 liranın inzımanıyla zararlar yekûnu 506 615,86 liraya yükselmiştir. Bu meblâğın 1951 yılında Almanya'ya satılan tütünlerden elde edilen 82 962,30 lira takas primi tenzil edildikte zarar bakıyesinin, kâr ve zarar hesabında görüldüğü üzere, 423 653,56 liraya indiği anlaşılmaktadır.

1951 yılı zarfında elden çıkarılan müdahale tütünlerinin satış fiyatları 57 - 330 kuruş arasında tehalüf ettiği ve başlıca alıcıların da Yugoslav Monopolü ve Almanya'da Birkmann gibi ecnebi firmalarla bâzı yerli firmalar olduğu müşahede edilmiştir. Bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da belirtilmiş olduğu veçhile müdahale tütünleri satışlarının 1951 yılında % 45 e yakın oldukça mühim denecek nispette bir zararla neticelenmelerinin başlıca sebebiyet âmillerini üç grupta mütalâa etmek mümkündür.

1. 1946 ve 1947 yıllarında satın alınmış olan bu tütünlerin nisfina yakın bir kısmının hastalıklı oluşu,

2. Bu yıllarda tütün mübayaası fiyatlarının diğer yıllara nazaran bir hayli yüksek bulunuşu.

3. Satın alınan bu tütünlerin altı yıldan beri elden çıkarılmamış olmalarına binaen maliyetlerinin, yapılmakta olan depo ve bakım masrafları yüzünden bir hayli yükselmiş bulunması,

Dolayısıyla bundan sonra vukubulacak satışların da aynı sebeplere binaen zararla neticelendiği tahmin edilmektedir.

1951 yılı nihayetinde müdahale mübayaası tütünlerin satışından 9 985 milyon lira zarara mukabil 4 600 milyon lira kâr sağlamak suretiyle zarar yekûnu 5 384 milyon liraya inmiştir.

Ancak, 1952 yılının ilk altı ayı zarfında satılan tütünlerden 1 109 milyon lira zarar hâsıl olmuş ve bakıye tütünlerin takasla satılması halinde ise takriben 2,5 milyon lira ve takassız satılmasında ise 5 milyon lira daha zarar tahassul edeceği derpiş edilmektedir. Bu takdirde müdahale tütünlerinde zarar yekûnunun, satılincaya kadar bakım ve muhafaza masrafları da nazarı itibara alınmak suretiyle 9,5 - 12 milyon lira arasında tehalüf edeceği anlaşılmaktadır.

Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi nezdindeki müdahale tütünleri hesabının 1951 yılı sonu itibarıyla tanzim edilen bilançosu aşağıya çıkarılmıştır.

Aktif			Lira		K.	Pasif			Lira		K.		
Depo demirbaşlar	35	146	35			Alınan krediler	16	883	261	74			
Amortismanları	16	974	83	18	171	52	M. Alacaklılar	178	176	48			
İşlenmiş tütün	11	265	095	37									
Malzeme ambarı		568	48	11	265	663	85						
M. Borçlular	5	267	783	60									
Müşteriler	103	111	24	5	370	894	84						
Kâr ve zarar				406	708	01							
							Yekûn	17	061	438	22		
							Nâzım hesap-						
Nâzım hesaplar				46	312	00	lar	46	312	00			
				Yekûn	17	107	750	22	Yekûn	17	107	750	22

Bu bilançonun tetkikinde :

1. 35 146,35 lira olarak yer alan ve üzerlerinden 16 974,83 lira amortisman tefrik edilmiş bulunan çeşitli depo demirbaşlarının, müdahale alımlarının çoktan nihayete ermiş olmaları dolayısıyla, bir an evvel elden çıkarılmaları lüzumuna işaret etmek isteriz.

2. 103 111,24 liradan ibaret bulunan müşteri borçlarının 1952 yılında tamamen tahsil edildiği anlaşılmıştır.

3. 5 267 783,60 lira olarak görülen muhtelif borçluların müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Geçmiş yıllarda tütün satışlarından tahassul eden zararlar	5 064 350	72
Depo inşası için açılan krediler	114 592	60
Tahsil olunacak takas primleri, peşin kiralar gibi çeşitli alacaklar	88 840	28
Yekûn	5 267 783	60

4. İşlenmiş tütün stoku hakkında gereken izahat evvelce arz edildiğinden bu mevzua tekrar avdet edilmemiştir .

5. Zararların sureti terkiğine kâr ve zarar hesabının tahlili vesilesiyle temas edilecektir.

6. 16 883 261,74 lira olarak görülen krediler yekûnu Ziraat Bankasından müdahale alımları için kullanılan paralarla 1951 yılı sonu bakıyesini ifade etmektedir.

Bu paralar üzerinden 12 . V . 1951 tarihinde yayınlanan K/826 sayılı Koordinasyon Kararı gereğince, Millî Korunma sermayesinden tütün müdahalesine tahsis olunan krediler ile bunlara 1950 yılı sonuna kadar inzımmam eden faiz ve masraflardan terekkübeden borç bakıyesine 1951 yılı bidayetinden itibaren faiz yürütülmemesi esası kabul edilmiş ve buna karşılık olarak da bu meblâğ kadar reeskonta tâbi tutulan Millî Korunma bonolarının da faizden muaf tutulması esası vaz'edilmiş bulunmaktadır.

7. Muhtelif alacaklıların da müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
1947 yılı kârları	86 195	32
Ödenecek takas primleri .	53 592	42
Yerli ürünlerin millî korunmadan alacağı	35 746	27
Muhtelif	2 642	47
Yekûn	178 176	48

Destekleme mubayaatına ait tütünlerin 1951 yılı kâr ve zarar hesabı aşağıya dercedilmiştir.

Zararlar	Lira	K.	Kârlar	Lira	K.
1951 satış zararı	423 653	56	1951 yılında satılan eski çul ve iplerin bedeli	5 792	34
Müteferrik zararlar	1 879	64	1951 yılında satılan yeni kana- viçelerin fiyat farkı	5 402	11
Amortismanlar	3 514	58	Garanti Bankasından tahsil edilen valör farkı faizi	9 019	60
			Sigorta risturnları	1 635	72
			Zarar	406 708	01
Yekûn	428 547	78	Yekûn	428 547	78

1946 yılından 1951 yılı nihayetine kadar Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi delâletiyle Ekonomi ve Ticaret Vekâleti nam ve hesabına müdahale yolu ile satın alınmış olup elden çıkarılan tütünlerden tahassul eden kârlar ile hâsıl olan zararları ve adı geçen Vekâletin emirleriyle Türk Tütün Limitet Şirketi ve Yerli Ürünler nezdinde bulunan geçmiş yıllar müdahale tütünleri müspet fiyat farklarına (tütün fonlarından) tefrik olunan 4 514 177,59 liranın zararlardan mahsup şekli aşağıda arz edilmiştir:

	Lira	K.
1946 yılı zararı	32 957	51
1948 » »	1 924 750	00
1949 » »	6 378 967	77
1950 » »	679 612	34
1951 » »	406 708	01
1946, 1948 ve 1950 yılı zararlarının faizleri	562 237	69
Zararlar yekûnu	9 985 233	32
1947 yılı kârları	86 195	32
Yekûn	9 899 038	00
Bakanlık emriyle tütün kârlarından (fonlardan)		
Mahsubedilen	4 514 174	59
Zarar bakıyesi	5 384 863	41

1951 yılı sonunda müdahale mubayaatı zararları yekûnunun 5 384 863,41 lira olduğu görülmektedir.

Mevcut stoklar elden çıkarılmadıkları takdirde ihtiyar olunacak bakım ve muhafaza masrafları dolayısıyla maliyet fiyatları her an bir miktar daha yükselmektedir.

Bu sebeple ilerdeki zararların da önlenmesi bakımından müdahale mubayaatı stoklarının bir an evvel elden çıkarılmaları hususunda gereken tedbirlere başvurulmasını bir defa daha belirtmekte fayda mülâhaza etmekteyiz.

F) Ziraat Bankası tohumluk hesabı

Millî Korunma Kanununun 42 nci maddesinin verdiği yetkiye müsteniden yayımlanan 23.X.1947 tarih ve K/708 sayılı Koordinasyon kararıyla 1947 - 1948 yılı ekim devresinde ödünç olarak muhtaç çiftçilere müteselsil kefaletiyle ve en geç 31 . XII . 1948 tarihine kadar aynen veya nakden geri alınmak şartıyla tohumluk verilmesi için Ziraat Vekâleti hesabına Ziraat Bankası emrine 3 000 000 liralık bir mütedavil sermaye tahsis edilmiştir.

Tohumlukların tahsis işleri ile Ziraat Vekâleti görevlendirilmiş ve mubayaa, dağıtım ve tahsil işleri de Ziraat Bankası eliyle yürütülmüş bulunmaktadır.

Bu tohumlukların, Toprak Mahsulleri Ofisi depolarından veya Ziraat Vekâleti müesseselerinden peşin bedelle tedarik edilmesi ve bu yerlerde yeter miktarda tohumluk bulunmadığı takdirde ise piyasadan satın alınması kararlaştırılmıştır..

Tevzi edilecek tohumlukların alım fiyatlarına Ziraat Vekâleti ile Ziraat Bankası arasındaki anlaşmaya göre memur ve hizmetlilerin ücret ve yevmiyeleri, yol masrafları, nakliye, depolama, dağıtım, kontrol, tahsil ve sair zaruri masrafların karşılığı olarak ilâve olunacak masraf hissesi ile elde edilecek bedel üzerinden faizsiz olarak yapılması ve aynen ödeme halinde de bu masraf hissesinin ayrıca para ile ödenmesi de tesbit edilmiştir.

Vâde yılının mahsulü, çiftçinin borcunu ödeyemeyecek kadar az olduğu takdirde borcun tecili,

vâdesinde ödenmeyen ve tecil edilmeyen borçlardan tahsil tarihine kadar % 7 geçmiş günler faizi alınması ve bu işlerin yürütülmesinden doğacak bilûmum zararların da tahsis edilen sermayeden karşılanması karar altına alınmıştır.

Yukarda bahsi geçen 3 000 000 liralık sermayenin 1 700 000 liralık kısmı 28 . VI . 1949 tarih ve K/783 sayılı Koordinasyon kararı ile tamirhanelerde kullanılmak üzere Zirai Donatım Kurumuna ve geri kalan 1 300 000 liralık kısmının 700 000 lirası da 2 . I . 1952 tarih ve K/850 sayılı Koordinasyon kararı ile akar yakıt mubayaalarında kullanılmak üzere Petrol Ofisine tahsis edilmiş ve bu suretle mezkûr sermaye 600 000 liraya indirilmiştir.

Bu karara uyularak 1947 ve 1948 yılları zarfında muhtaç çiftçilere tevzi edilen hububat-tan mütevellit 1951 yılı bidayetinde 1 295 974 kilo buğday ve arpaya tekabül eden 338 186,70 liralık bir alacak bakiyesi mevcuttur.

1951 yılı zarfında bu alacak bakiyesinin görmüş olduğu hareketi gösterir bir tablo aşağıya dercedilmiştir.

İzahat	Miktar	Tutar	K.
	Kilo	Lira	
1950 yılından müdevver alacak bakiyesi	1 295 974	338 186	70
1951 yılı takip masrafları		1 076	35
1951 yılında tahakkuk ettirilen faizler		23 286	40
1951 yılında tahakkuk eden masraf karşılıkları		907	94
	Yekûn	363 457	39
1951 yılında nakden tahsil olunan	534 278	134 739	99
1951 yılında tahsil olunan takip masrafları		1 425	63
1951 yılında tahsil olunan faizler		23 286	40
1951 yılında tahsil olunan masraf karşılıkları		907	94
	Yekûn	160 359	96
1952 yılına devrolunan alacak bakiyesi	761 696	203 097	43

Bu tablonun tetkikinde; 1950 yılından devren gelen 1 295 974 kilo tevzi edilmiş buğday ve arpanın bedelini teşkil eden 338 186,70 lira alacak bakiyesinin tahsili zmnında 1951 yılında 1 076,35 lira takip masrafları yapılmış ve vâdesinde ödenmeyen ve ertelenmeyen borçların tahsil tarihine kadar % 7 hesabıyla 23 286,40 lira faiz tahakkuk ettirilmiştir. Masraf karşılığı olarak da ayrılan 907,94 lira ile de borç yekûnu 363 457,39 liraya yükselmiş bulunmaktadır.

Diğer taraftan 1951 yılı zarfında bahis konusu edilen borcun 534 278 kilo hububata tekabül eden 134 739,99 liralık kısmı tahsil edilmiş ve bundan mâaada ayrıca 1 425,63 lira takip masrafları, 23 286,40 lira faiz ve 907,94 lira masraf karşılıkları ki, ceman 160 359,96 lira ödenmiştir. Mütaakip yıla da muhtaç çiftçilere tevzi olunan tohumluklardan mütevellit 761 696 kilo buğday ve arpanın bedelini teşkil eden 203 097,43 lira alacak bakiyesinin devredildiği görülmektedir.

Ödünç olarak muhtaç çiftçilere zincirleme kefaletiyle ve en geç 31 . XII . 1948 tarihine kadar aynen veya nakden geri alınmak şartıyla tevzi edilmiş bulunan tohumlukların üç sene gibi bir zaman geçtiği halde bir kısmının henüz tahsil edilememiş bulunduğu anlaşılmıştır.

Yukarda bahis konusu Koordinasyon Kararı gereğince muhtaç çiftçilere tevzi edilmiş bulunan tohumluklar hesabının 1951 yılı sonu itibarıyla tanzim edilmiş olan bilânçosu aşağıya dercedilmiştir.

Aktif	Lira	K.	Pasif	Lira	K.
I - Kredinin kullanılmıyan kısmı	944	567 45	V - Tahsis olunan sermaye	1 300 000	00
II - Dağıtım hesabı	203	097 43			
III - Muvakkat hesaplar		641 05			
IV - Netice hesabı (zarar)	151	694 07			
Yekûn	1 300 000	00	Yekûn	1 300 000	00

203 097,43 lira olarak görülen dağıtım hesabınının 169 571,00 liralık kısmı 602 244 kilo tohumluk buğdayın ve 33 385,99 liralık kısmı 159 452 kilo tohumluk arpanın, tevziattan mütevellit, henüz tahsil edilememiş borç bakıyelerini ve geri kalan 140,44 liralık kısmı da yapılan takip masraflarından alacakları ifade etmektedir.

1947 ve 1948 yıllarında muhtaç çiftçilere tevzi edilmiş bulunan tohumlukların, 1951 yılı sonuna kadar, çeşitli masrafları ve aynı tahsilâtın satışından hâsıl olan menfi fiyat farklarını ve bu tevziat ile ilgili olarak elde edilen çeşitli gelir ve gider hesabı aşağıya çıkarılmıştır :

Giderler	Lira	K.	Gelirler	Lira	K.
Kredinin 1951 sonu faizi	26	100 14	Tahsil olunan faizler	23	482 13
Müteferrik masraflar	37	43	Hâsıl olan lehde farklar	13	223 53
1951 sonuna kadar şube ve ajanslarca yapılan masraflar	162	262 16	1951 yılı sonu zarar bakiyesi	151	694 07
Yekûn	188 399	73	Yekûn	188 399	73

Tevzi edilen tohumluklar için temin olunan kredinin faizleri ile yine bu tevziat ile yapılan bir kısım masraflardan husule geldiği görülen 1951 yılı sonundaki 151 694,07 liralık zarar bakiyesi alacağın tahsiline kadar, mütaakıp yıllarda daha da artmış olacaktır.

Netice ve teklif :

Yurdun zirai inkişafı ile hemahenk olarak mezkûr hesap bakiyesinin tasfiyesi temenniye şayan görülmüştür.

H) İstanbul Mahrukat Ofisi

İstanbul şehrinin mahrukat ihtiyacını karşılamak üzere 16 . V . 1942 tarih ve 5/332 sayılı Kararname ile kurulan ve 1946 yılı sonuna kadar faaliyette bulunan Mahrukat Ofisi, Bakanlar Kurulunun 3/7563 sayılı Kararıyla ilga edilerek 23 . VI . 1950 tarih ve K/810 sayılı Kararla da tasfiyesinin ikmal ve intacı Ticaret Ofisi Tasfiye Memurluğuna tevdi edilmiş bulunmaktadır.

Ofisin kuruluşundan ilga ve tasfiye tarihine kadar geçen devre zarfındaki faaliyetine mütaallik hesap ve pilânçoları kabule şayan görülmiyerek reddedilmiş bulunmakta idi. Tasfiyeye esas teşkil edecek devir cetvelinin tanzimi ancak 16 . VI . 1948 tarihinde mümkün olabilmiş ve bu tarihten itibaren de tasfiye işlerine girişilmiştir.

Tasfiyenin başlangıcından 1950 yılı sonuna kadar cereyan eden muameleler hakkında gereken izahat geçmiş yıllar raporlarımızda yer almış bulunmakta idi.

Ofisin 1951 yılı nihayetindeki tasfiye durumu hakkında bir fikir vermek üzere 1950 yılı ile 1951 yılı bilanço ve kâr ve zarar hesapları aşağıya çıkarılmıştır.

31 . XII . 1950 vaziyeti

Aktif	Pasif				
	Lira	K.	Lira	K.	
Tahsis olunan sermaye	1 500 000	—	Sermaye	1 500 000	—
Kasa	529	71	Bankalar :		
Demirbaş	614	87	Zerbank (166 B. hesabı)	1 433 654	60
Balât Fırın binası	474 226	03	» (Faiz »)	262 898	37
Muhtelif borçlular	275 214	22	Muhtelif alacaklılar	22 202	82
Muvakkat tediyat	680	—			
Zarar	967 490	96			
	3 218 755	79		3 218 755	79
Nâzım hesaplar	5 650	—	Nâzım hesaplar	5 650	—
Yekûn	3 224 405	79	Yekûn	3 224 405	79

31 . XII . 1951 vaziyeti

Aktif	Pasif				
	Lira	K.	Lira	K.	
Tahsis olunan sermaye	1 500 000	—	Sermaye	1 500 000	—
Kasa	411	49	Bankalar :		
Demirbaş eşya	549	87	Zerbank (166 B. Hes.)	1 450 778	25
Balat'taki fırın binası	474 226	03	» (Faiz »)	366 836	50
Muhtelif borçlular	263 048	61	Muhtelif alacaklılar	10 148	56
Muvakkat tediyat	680	00			
Geçmiş yıllar zararı	967 490	96			
1951 yılı zararı	121 356	35			
	3 327 763	31		3 327 763	31
Nâzım hesaplar	5 650	—	Nâzım hesaplar	5 650	—
Yekûn	3 333 413	31	Yekûn	3 333 413	31

31 . XII . 1951 kâr ve zarar vaziyeti

Zimmet	Matlûp				
	Lira	K.			
1950 yılından devredilen zarar	967 490	96	1952 yılına devredilen zarar	1 088 847	31
1951 yılında kaydedilen zararlar:					
Umumi masraflar	12 439	21			
Müteferrik zarar	4 979	01			
Z. B. lehine tahakkuk eden borçlu hesap faizi	103 938	13			
Yekûn	1 088 847	31	Yekûn	1 088 847	31

Hali tasfiyede bulunan Mahrukat Ofisinin 1951 yılı hesaplarının bir evvelki yıl ile mukayesesinde:

1. Demirbaş eşyada görülen 65 lira azalışın 1951 yılında satılan bir aded masa ile bir aded beki kulübesinden ileri gelmektedir.

2. Ofis alacakları 1951 yılı sonunda 12 165,61 liralık bir azalış kaydederek 263 048,61 liraya inmiş bulunmaktadır. Bu azalış 12 806,91 liralık vâkı tahsilât ile 641,30 liralık kapanan borçların mahsubundan ileri gelmektedir.

3. Kuruluş kararnamesi gereğince Mahrukat Ofisine tahsis olunan 1,5 milyon liralık sermayeye karşılık olarak Ziraat Bankası tarafından açılan borçlu cari hesabın 1951 yılı sonu bakiyesi, geçen seneye nazaran 17 123,65 lira fazlasıyla 1 450 778,25 liradır. Bu hesaba 1951 yılında 3 950,00 lira yatırılmış ve 20 073,65 lira çekilmiştir.

Bu borçlu cari hesabın kredi limitinin müsaıdolmaması yüzünden Ofisin aynı banka nezdinde 1948 yılından beri tahakkuk ettirilen faizlere ait açılmış diğer bir borçlu cari hesabı da bulunmaktadır.

1950 yılı sonunda 262 898,37 liradan ibaret bulunan faizlerden mütevellit boreu 1951 yılında 87 945,16 lira daha faiz boreu inzımam etmiş ve 1948 - 1949 ve 1950 yılları faizlerinden husule gelen borç için tahakkuk ettirilen 15 992,97 lira faiz ile mezkûr hesap bakiyesinin yıl sonunda 366 836,50 liraya ulaştığı görülmüştür.

4. Geçen seneye ait raporumuzda da belirtilmiş olduğu veçhile 1950 yılı nihayetine kadar Mahrukat Ofisinin teraküm etmiş 967 490,96 lira zararları bulunmakta idi.

1951 yılı zarfında Ofisin tasfiye işleri için Tasfiye Memurluğu tarafından maaş, mahkeme, ilâm ve kırtasiye gibi işler için 12 439,21 lira masraf ihtiyar edilmiş 4 979,01 liralık çeşitli alacakların terkini cihetine gidilerek mezkûr meblâğ zarar kaydedilmiş ve Ziraat Bankası nezdindeki borçlu cari hesaplara tahakkuk ettirilen 103 938,13 lira faiz ile bu yıla ait gider ve zararlar yekûnu 121 356,35 liraya yükselmiş ve geçen seneden müdevver 967 490,96 lira zarar bakiyesiyle birlikte 1951 yılı sonunda zararlar yekûnu 1 088 847,31 liraya baliğ olmuş bulunmaktadır.

5. 1951 yılı sonunda 263 048,61 liradan ibaret bulunan Ofis alacaklarının kısmı mühimmi bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da belirtilmiş olduğu veçhile meşkûk alacak olarak mütalâa edilmesi icabetmektedir.

Bunların birçoğu hali ihtilâfta olup mahkemeye intikal etmiş alacaklardan ibarettir.

Bugüne kadar neticelenen alacak dâvalarında olduğu gibi bunların da bâzı evrakı müsbite ile dâva müstenidatının bulunamaması dolayısıyla aleyhe neticeleneceği tahmin edilmektedir.

Şimdiye kadar lehte tecelli eden alacak dâvalarına ait bir kısım paraların da borçlularının bulunamaması ve bulunanların da tediye kabiliyetlerinin âdemimüsaadesi yüzünden tahsil edilemediği anlaşılmıştır.

6. Bilâncoda 474 226,03 lira olarak kayıtlı bulunduğu görülen Balat'taki fırın binasının Millî Emlâk Umumî Müdürlüğünün 29.IX.1951 tarihindeki işarı üzerine Ofis tarafından İstanbul Millî Emlâk Müdürlüğüne bilâhara tesbit edilecek maliyet bedeli üzerinden devredilmiş bulunmaktadır.

Fırın binası 1952 yılı ortalarına doğru Emlâk Müdürlüğünce 500 lira aylık icar mukabili ve Bina Vergisi de müstecir tarafından ödenmek kaydıyla, henüz Hazineye intikal etmemiş olması dolayısıyla Mahrukat Ofisi namına Toprak Mahsulleri Ofisine kiraya verilmiş bulunmaktadır.

Bahis mevzuu 474 226,03 lira fırın binası maliyetine, binanın kıymetinden maada, faiz ve sigorta bedelleri gibi paralar da ithal edilmiş olduğundan binanın Hazineye intikalini teminen maliyetinin tesbitinde bir miktar zararın teceleli edeceği muhtemel görülmektedir.

Mezkûr fırın binasıyla bir kısım meşkûk matlubattan başka bir varlığı kalmamış bulunan ve faaliyeti tamamen zararlar neticelenmiş olan Mahrukat Ofisinin Millî Korunma tahsisinden olan borçlu cari hesabına her yıl yüz küsur bin lira faiz tahakkuk ettirilmektedir.

Zararın terakümünü önlemek gayesiyle Millî Korunma kredilerini teminen reeskonta tâbi tutulan Hazine bonolarının Ofisin borçlu cari hesapları nispetindeki bir kısmının faizden muaf tutularak Ofisin borçlu cari hesaplarına yerli ürünlerde olduğu gibi faiz yürütülmemesi hususunda bir karar ittihaz edilmesinin yerinde olacağını belirtmek isteriz.

Teklif ve temenniler :

Fırın binasının bir an evvel Millî Emlâk Müdürlüğüne intikal ettirilmesi ve on iki bin lira civarında olan yıllık tasfiye masraflarının önlenmesini temin bakımından da yıllarca devamı muhtemel görülen meşkûk matlubat dâvalarının Hazineye devredilerek tasfiyeye son verilmesinin uygun olacağı mütalâa edilmektedir.

İzmir İncir ve Üzüm Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (Devlet yağları)

12. XI. 1942 tarih ve K/393 sayılı Koordonasyon Heyeti Kararıyla yurdun muhtelif bölgelerinde istihsal veya imal olunan nebati yağlara Devlet hissesi olarak % 15 ine değer fiyatı peşin ödenmek suretiyle el konmuş ve mezkûr kararın tatbiki için de Ekonomi ve Ticaret Vekâleti nam ve hesabına İzmir, İncir ve Üzüm Tarım Satış Kooperatifleri Birliği emrine Millî Korunma sermayesinden gereken tahsisler yapılmıştı. Gerek müstahsıldan ve gerek istihsal müesseselerindeki nebati yağlardan alınmakta olan Devlet hissesi K/665 sayılı Kararla sona ermiş, bilâhara Toprak Mahsulleri Vergisiyle Muamele Vergisinin de Hazinece nakden tahsili cihetine gidilmesi üzerine Ekonomi ve Ticaret Vekâletinden Birliğe yazılan 26. VIII. 1947 tarih ve 858 sayılı talimat gereğince Devlet yağları faaliyetinin nihayete ermiş bulunduğu hususları geçmiş senelere ait raporlarımızda da açıklanmış idi.

Birlikçe, Devlet yağları hesabının 31. XII. 1951 tarihi itibarıyla tanzim edilmiş olan tasfiye bilâncosu aşağıya çıkarılmıştır.

Aktif	Lira	K.	Pasif	Lira	K.
Bankalar cari hesabı			Birlik cari hesabı		
T. C. Z. B. İzmir Şubesi	112 373	00	Zeytinyağı T. S. K. B.	4 273	39
Mal sandıkları cari hesabı			Muhtelif alacaklılar :		
İzmir Defterdarlığı	14 946	25	Çuko Birlikten müdevver bloke		
Muhtelif borçlular	131 334	29	hesaplar	3 995	15
Havale aciyoları Ziraat Bankası	1 173	69	Muvakkat hesaplar :		
Havale eşhas ve müessesat	130 160	60	Provizyonlar	140 521	43
	131 334	29	Millî Savunmadan mükerrer tahsil		
Muvakkat hesaplar			olunan sabun bedeli	18 917	49
Fiyat farkı ile karşılanacak mas-			Fiyat farkı hesabı	97 862	08
raflar	1 395	55			
Mahiyeti tesbit edildikten sonra					
tahsil olunacak paralar	1 620	72			
Dâva masrafları	3 899	73			
	6 916	00			
	Yekûn	265 569 54		Yekûn	265 569 54
Nâzım hesaplar			Nâzım hesaplar	4 500	—
	Umumi yekûn	270 069 54		Umumi yekûn	270 069 54

Bu bilânçonun tetkikinde :

Bankalar cari hesabında yer alan 112 373 lira, devlet yağlarının, İzmir Şubesi, Ziraat Bankasındaki alacaklı cari hesabının yıl sonu bakıyesini göstermektedir.

Mal sandıkları cari hesabında görülen 14 946,25 lira zühulen fazla ödenen nebati yağlar devlet hisseleri bedellerinden mütevellit devlet yağları teşkilâtının İzmir Defterdarlığından alacağını teşkil etmektedir.

Bu paranın tahsili hususunda Defterdarlıkla yapılan temasta bu ödeme ile ilgili tahsisatın vürudunda mezkûr hesabın tasfiye edileceği anlaşılmuştur.

Muhtelif borçlularda yer alan 131 334,29 lira ise;

Tasfiye halinde bulunan devlet yağlarının, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası şubelerine fuzulen ödediği acıyo masraflarından doğma 1 173,69 liralık alacağı ile dâvalı ve ihtilâflı hesaplardan mütevellit aşağıda müfredatı yazılı, 130 150,60 liralık matubatını göstermektedir.

Müfredatı şunlardır :

	Lira	K.
İzzet Demirel	66	27
Muhsin Kibar	761	33
Adana Çuko Birlik	97 910	36
Gaziantep Fıstık Birliği	1 785	40
Mikalef Fabrikası	21 947	32
Celâl Togay	1 023	11
Mehmet Denizaşan	6 666	81
Yekûn	130 160	60

Bu alacaklardan; Muhsin Kibar ve evlâtları firmasından talebolunan 761,33 liraya ait ihtilâf hal edilmiş olup tetkikatımız tarihinde (Haziran 1952) bu paraların tahsil edilmek üzere bulunduğu anlaşılmıştır.

Mikalef firmasıyla rafine yağ ihtilâfında 21 947,32 liralık alacak mahkeme kararıyla lehte neticelenmiş ise de alâkalı tarafından bu karar temyiz edilmiş olduğundan henüz tahsil edilememiştir.

Muamele Vergisinden 1 023,11 lira borçlu Celâl Togay aciz vesikası ibraz ettiğinden tahsil edilememiştir.

Sabun ihtilâfından Mehmet Denizaşan'dan mahkeme kararıyla tahsili icabeden 6 666,81 lira alınmak üzere dir.

Çuko Birliğin borcunu teşkil eden 97 910,36 lira Birliğin devlet yağları mümessili olarak faaliyette bulunduğu zararlarda yağ işleriyle vazifelendirildiği memurun mezkûr meblâğı zimmetine geçirdiği paradır. Bu paranın tahsili hususunda her ne kadar Birlikçe de teşebbüse geçilmiş ise de bugüne kadar müspet bir netice alınmadığı anlaşılmıştır. Mevzuun Eknomi ve Ticaret Vekâletince ele alınması tavsiyeye şayan görülür.

Muvakkat hesaplarda kayıtlı bulunan 1 395,55 liralık masraflar da 1952 yılında fiyat farkı hesabına nakledilmiştir.

Devlet yağlarının Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine 4 273,39 lira, Çuko Birlikten devren gelen nebati yağ mükellefleri ile bâzı hizmetlilere ait 3 995,15 lira borçları, dâvalı ve ihtilâflı alacaklar için ayrılan 140 521,43 lira provizyonları, eiheti askeriyeye teslim olunan sabun bedelinden mükerrer tahsil olunup iadesi gereken 18 917,49 lira ile 97 862,08 lira müspet fiyat farkları bulunduğu görülmektedir.

Teklif ve temenniler

Muhtelif postalarda yer alan bu hesapların bir an evvel tasfiyelerinin temin edilmesi suretiyle bir neticeye bağlanması temenniye şayandır.

Tekel İdaresince 1950 malî yılında yapılan destekleme tütün mubayaaları hesabı

Tekel Genel Müdürlüğü Millî Korunma Kanununun 26 ncı maddesine müsteniden neşrolunan 797 ve 815 sayılı Koordinasyon kararları gereğince, 1 . III . 1950 - 28 . II . 1951 tarihleri arasında memleketin muhtelif tütün piyasalarında destekleme mubayaalarında bulunmuştur.

Şöyleki :

1. 20 . XII . 1949 tarihli ve 797 sayılı Koordinasyon kararı gereğince 1949 yılı ekici tütünlere için açılacak tütün piyasasında Tekel İdaresinin Devlet nam ve hesabına piyasada destekleyici mahiyette mubayaada bulunması, hastalıklı ve kalitesi çok düşük tütünlere de mubayaalar haricinde bırakılmaması bu alımların tütün ekiciliğini meslek edinmiş olanlardan yapılması kararlaştırılmıştır:

2. Yine aynı karar gereğince, Tekel İdaresi 1949 yılı mahsulünden kendi ihtiyaçlarına karşılık olarak yapacağı mubayaaları için temin olunacak 25 milyonluk mevsim kredisinden ayrı olarak;

a) 682, 720, 767 sayılı kararlar gereğince ekici tütünlere satış bedellerinden kesilip T. C. Ziraat Bankasına yatırılan ve yatırılacak olan paralar ve faizleri tutarından şimdiye kadar kullanılmamış paralarla 796 sayılı Koordinasyon kararıyla ekici tütünlere satış bedelinden kesilip T. C. Ziraat Bankasına yatırılacak olan % 4 primler ve faizleri;

Not : (Bu suretle alınacak paralar için Ziraat Bankasına % 4,5 faiz ödenmektedir.)

b) K/721 sayılı Kararla Tekel İdaresine tahsis edilen ve bu idare tarafından bilâhara Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına iade edilmiş olan 6 milyon lira ile ayrıca adı geçen vekâlet emrindeki pamuk kredisinde mevcut 3 205 000 lira ve pamuk hesabındaki kârlardan da 795 000,—lira ve yine 1949 yılı tütün mahsulü için K/763, K/769 ve K/793 sayılı kararlarla mubayaa olunan tütünlere satılmış ve satılacak olanlardan elde edilen bedeller, 5 . IX . 1950 tarih ve K/813 sayılı Kararla Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası nezdindeki Millî Korunma fonundan 4 000 000,—lira ile 10 . VII . 1950 tarih ve 3/11556 sayılı Kararla Tekel mevsim kredisinden tahsis edilen 6 500 000,—lira; 1949 yılı mahsulü tütünlere destekleme mubayaatına hasredilmiştir.

3. K/815 sayılı Koordinasyon kararıyla de; 1950 yılı ekici tütünlere için açılacak piyasalarda Tekel Genel Müdürlüğünün Devlet nam ve hesabına piyasaları destekleyici mahiyette mubayaalar yapılması, hastalıklı ve çok düşük kaliteli tütünlere destekleme mubayaaları haricinde bırakılması ve mubayaaların tütün istihsalini meslek edinmiş ekicilerden yapılması uygun görülmüş ve destekleme mubayaası yapılacak yerlerin tesbiti ve destekleme hacminin genişletilmesi ve daraltılması hususlarında Gümrük ve Tekel Vekâleti yetkili kılınmıştır.

Bu maksatla;

a) K/622, K/720,767 ve K/796 sayılı kararlar gereğince; ekici tütünlere satış bedellerinden kesilip T. C. Ziraat Bankasına yatırılan ve yatırılacak olan paralarla faizlerinden şimdiye kadar Devlet nam ve hesabına yapılan destekleme alımlarına tahsis edilmemiş veya tahsis edilip de kullanılmamış olan paralar,

b) 5628 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi gereğince; 1950 mahsulü ekici tütünlere satış bedellerinden kesilip T. C. Ziraat Bankasına yatırılacak olan % 2 primler ve faizleri,

c) 1947 yılı destekleme mubayaası tütünlere kârlarından K/768 sayılı karar hükmüne göre ekici primlerine ayrılan paralar,

d) K/763, K/769, K/193 ve K/797 sayılı kararlarla alınan tütünlere satılanların bedellerinden şimdiye kadar destekleme alımlarından kullanılmıyan veya kullanılmıyacak olan kısmı ile bundan sonra satılacakların bedel ve bedel farkları Tekel Genel Müdürlüğü emrine tahsis edilmiş ve bu suretle alınacak paralar için T. C. Ziraat Bankasına % 4,5 faiz ödenmesi kabul edilmiştir.

Diğer taraftan, d bendinde bahsi geçen kararlar gereğince mubayaa edilip henüz satılmamış olan tütünlerden Tekel İdaresi hizmetlerine elverişli 3 400 000 kiloluk kısmının, stokları hafifletmek gayesiyle, maliyetleri üzerinden Tekel Genel Müdürlüğüne devri uygun görülmüş ve satın alınacak tütünlerin Gümrük Tekel, Ekonomi ve Ticaret Vekâletlerinin muvafakatleri ile piyasa icaplarına göre Tekel Genel Müdürlüğünce satılması ve yapılacak alım ve satımlar için Tekel İdaresine verilecek hizmet ücretlerinin de yukarıda sözü geçen vekâletler tarafından tâyini esas olarak kabul edilmiştir.

Ayrıca K/817 sayılı Kararla da açılacak 1950 yılı mahsulü tütün piyasasında, K/815 sayılı Karar gereğince yapılacak destekleme alımları hastalıklı ve çok düşük evsafli tütünlere de teşmil edilmiş ve 1950 yılı mahsulü tütünlerin alım ve satımlarından hâsıl olacak kâr ve zararların 1948 ve 1949 yılları destekleme mubayaaları neticeleriyle birleştirilmesi esasları dahi kabul edilmiş bulunmaktadır.

Yukarıda da belirtilmiş olduğu veçhile, bahsi geçen kararlar gereğince tahsis olunan paralarla Tekel Genel Müdürlüğü 1.III.1950, 28.II.1951 devresi zarfında yurdun muhtelif istihsal bölgelerinden 24 330 370,73 lira kıymetinde 13 542 645 kilo işlenmemiş ve 1 732 803,73 lira değerinde 575 562 kilo işlenmiş tütün satın alınmıştır.

Geçen seneden müdevver işlenmemiş tütün stoku ile yukarıda bahsi geçen devre zarfında satın alınanları ve bunlardan yine bu müddet içinde işlenenleri ve bu tütünler üzerinden zuhur eden ambar ve yol fireleri ile mütâakıp devreye (1951 malî yılına) devrolunan işlenmemiş tütün stokunu miktar ve bedel itibarıyla gösterir bir tablo aşağıya dercedilmiştir.

İşlenmemiş tütün stoku tablosu

İzahat	Kilo	Lira	K.
28 . II . 1950 den müdevver işlenmemiş tütün stoku	8 538 720	18 047 189	82
1 . III . 1950 - 28 . II . 1951 devresi mubayaatı	13 542 645	24 330 370	73
Yekûn	22 081 365	42 377 560	55
1 . III . 1950 - 28 . II . 1951 de işlenen tütünler	10 320 124	21 746 708	77
Tütünlerin ambar ve yol fireleri	106 292	—	—
Yekûn	10 426 416	21 746 708	77
1 . III . 1951 e devredilen işlenmemiş tütün stoku	11 654 949	20 630 851	78

Bu tablonun tetkikinde; 28 . II . 1950 den müdevver 18 047 189,82 lira değerinde 8 538 720 kilo işlenmemiş tütün stokuna ilâveten 1 . III . 1950 - 28 . II . 1951 devresi zarfında Tekel İdaresi çeşitli menabiden temin olunan paralarla 24 330 370,73 lira kıymetinde 13 542 645 kilo işlenmemiş tütün satınaldığı ve bu devre zarfında işlenmemiş tütünlerin 10 320 124 kilosu ve 21 746 708,77 liralık kısmını işletmeye verdiği ve bu tütünlerde 106 292 kilo ambar ve yol fireleri zuhur ettiği, 1 . III . 1951 tarihine de 20 630 851,78 lira kıymetinde 11 654 949 kilo işlenmemiş tütün devredilgi görülmüştür.

28 . II . 1950 tarihinden müdevver işlenmiş tütün stoku ile 1 . III . 1950 - 28 . II . 1951 devresi zarfında satınalınan işlenmiş tütünleri bu devre içinde bu tütünler için ihtiyar olunan masrafları

aynı devre zarfında satılanlar ve bu satışlar neticesinde zuhur eden fireleri ve mütaakıp devreye intikal etmiş bulunan işlenmiş tütün stokunu miktar ve kıymet itibariyle gösterir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

İşlenmiş tütün stoku

İzahat	Kilo	Lira	K.
28 . II . 1950 den müdevver işlenmiş tütün stoku	9 485 613	27 590 537	78
1 . III . 1950 - 28 . II . 1951 devresi işlenmiş tütünün mubayaatı	575 562	1 732 803	73
İşletmeden gelen tütünler	9 390 532	24 294 360	77
Tütünler için ihtiyar olunan masraflar	—	8 626 607	67
Yekûn	19 451 707	62 244 309	95
1 . III . 1950 - 28 . II . 1951 devresinde satılan tütünler	11 040 303	35 201 418	50
1 . III . 1950 - 28 . II . 1951 devresinde zuhur eden ambar ve satış fireleri	206 706	—	—
Yekûn	11 247 009	35 201 418	50
1 . III . 1951 e devredilen işlenmiş tütün stoku	8 204 698	27 042 891	45

İşlenmeye verildiği görülen 10 320 kilo tütünün işlenmesi neticesinde 929 592 imalât ziyatı kaydedilerek 24 294 360,77 lira değerinde 9 390 532 kilo mamul tütün elde edildiği ve bu tütünlerin bakım, muhafaza ve işlenmesi için de 8 625 607,67 lira umumi masraf ihtiyar olduğu anlaşılmıştır.

Bu devre zarfında işlenmiş tütünlerin maliyet bedeli üzerinden 35 201 418,50 lira tutarındaki 11 040 303 kiloluk kısmı satılmış ve bu satışlar neticesinde 206 706 kilo ambar ve satış fireleri zuhur etmiş ve 1.III.1951 tarihine de 27 042 891,45 lira kıymetinde 8 204 698 kilo mamul tütün devredilmiş bulunmaktadır.

Raporun bidayetinde de açıklanmış olduğu veçhile mubayaaların, tütün ekicilerinden yapılması derpiş olduğuna göre 1 732 803,73 lira değerinde ve 575 562 kilo tütünün işlenmiş olarak Tekel İdaresinden satınması keyfiyeti uygun görülmemiştir.

Yukarda satıldığı görülen tütünlerin kısmı mühimmi Tekel Genel Müdürlüğü teşkilâtı mârifiyetiyle ve geri kalan kısmı da Türk Tütün Limitet Şirketi delâletiyle elden çıkarılmıştır.

1.III.1950 - 28.II.1951 devresi zarfında satıldığı bildirilen tütünlerin miktarını, satış bedellerini, maliyetlerini ve bu satışlar neticesinde elde edilen gayrisâfi satış kârlarını gösterir bir tablo aşağıya dercedilmiştir.

Satış yapan yerler	Satılan tütünler			Maliyeti		Satış kârı	
	Kilo	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Tekel Genel Müdürlüğü	10 960 169	36 426 478	77	35 115 099	17	1 311 379	60
Türk Tütün Limitet Şirketi	80 135	88 902	89	86 319	33	2 583	56
Yekûn	11 040 304	36 515 381	66	35 201 418	50	1 313 963	16

Bu tabloya nazaran, maliyet bedeli 35 201 418,50 liradan ibaret bulunan 11 040 304 kilo mamûl tütünün 36 515 381,66 liraya satıldığı ve bu satışlar neticesinde 1 313 963,16 lira gayrisâfi satış kârı elde edildiği anlaşılmaktadır.

Aynı tabloda Tekel İdaresi tarafından 36 426 478,77 liraya satıldığı görülen 10 960 169 kilo tütünün 30 148 325,33 lira değerindeki 8 688 035 liralık kısmı harice satılmış ve 6 278 153,44 lira kıymetindeki 2 272 133 kiloluk kısmı da K/815 sayılı Karar gereğince maliyet bedelleri üzerinden Tekel İdaresine devredilmiştir.

Mezkûr satışlar üzerinden Tekel İdaresine yukarda bahsi geçen K/797 ve K/815 sayılı kararlar gereğince hizmet mukabili satış tutarı üzerinden % 2 nispetinde 602 961,57 lira komisyon verilmiştir.

Ayrıca mezkûr idare tarafından satışlar için 13 118,03 lira da satış masrafları yapılmıştır.

Satışlar neticesinde, yukarda elde edildiği görülen 1 313 963,16 lira gayrisâfi satış kârından Tekel İdaresine verildiği bildirilen 602 961,57 lira komisyon ile yapılan 13 118,03 lira satış masrafları ki, ceman 616 079,60 liranın, tenzilinden sonra arta kalan 697 883,56 lira sâfi satış kârının 599 420,16 liralık kısmı 1948 ve 1949 mahsulü tütünleri ve 98 463,40 liralık kısmı da 1947 yılı mahsulü tütünleri satışlarından elde edilmiştir.

1948 ve 1949 mahsulü kârları K/817 sayılı Karar hükmüne uyularak tevzi edilmeyip yalnız 1947 mahsulü kârları K/768 sayılı Karar dairesinde aşağıda gösterildiği üzere taksim edilmiş bulunmaktadır.

	Lira	K.
% 46,15 ekicilere	45 440	86
% 38,46 Tekele	37 869	02
% 15,39 Ticaret Bakanlığı	15 153	52
1947 kâr yekûnu	98 463	40
1948 ve 1949 mahsul kârları	599 420	16
Yekûn	697 883	56

Müdahale alımlarının 28 . II . 1951 tarihi itibariyle tanzim edilmiş olan umumi bilânçosu ile kâr ve zarar hesabı aşağıya dercedilmiştir.

Netice

1950 yılı Millî Korunma raporiyle reddedilmiş bulunan Petrol Ofisinin bu yıla ait bilânçosu ile kâr ve zarar hesabı tashih edilmiş bulunmaktadır.

Ofisin düzeltilmiş 1950 yılı hesaplarını da ihtiva eden ve tetkikatımız neticesinin muhasebe kayıtlarıyla uygun olduğu görülen 1951 yılı Millî Korunma bilânçosuyla kâr ve zarar hesabının tasdikı saygı ile yüksek tasviplerinize arz olunur.

Başvekâlet
Umumi Murakabe Heyeti
Reisi

T. C.
İçişleri Vekâleti
İller İd. G. M.
2. Ş. M.
Sayı : 22457 - 4/3916

Özüt : 1951 yılı Millî Korunma
bilânçosu H.

Yüksek Başvekâlete

28 . III . 1953 gün ve Muamelât Umum Müdürlüğü Kararlar Müdürlüğü 312-40/6/979 sayılı emirleri karşılığıdır.

28 . IV . 1952 gün ve 22467-4/5125 sayılı yazımızla da arz olunduğu veçhile İstanbul Valiliğinin emir ve murakabesi altında olmak üzere K/332 sayılı Kararla 1942 yılında kurulmuş olan İstanbul Mahrukât Ofisi 29 . V . 1948 gün ve K/742 sayılı Kararla kaldırılmış ve tasfiyesi için de 15 . VII . 1948 gün ve K/755 sayılı Kararla İstanbul Valiliğine yetki verilmişti.

Bilâhara 13 . X . 1949 gün ve K/791 sayılı Kararla bu ofisin tasfiye işleriyle İstanbul Ticaret Ofisinin vazifelendirilmesi üzerine İstanbul Valiliğince teşkil edilmiş olan tasfiye heyeti tarafından Ofisin bütün evrak, eşya ve parası Ticaret Ofisine devredilmiş ve keyfiyet Ekonomi ve Ticaret Vekâletine de arz olunmuştu.

Bu defa gelen Millî Korunma 1951 yılı umumi bilânçosu hakkındaki Umumi Murakabe Heyeti raporunun 6 ve 114 nü sayfaalarında bahsi geçen bu işin vekâletimizle bir ilgisi kalmamış olup konunun Maliye,, Ekonomi ve Ticaret vekâletlerini ilgilendirmekte olduğunu üstün saygılarımla arz ederim.

15 . IV . 1953
İçişleri Vekili Y.
A. S. Korur

T. C.
Maliye Bakanlığı
Hazine Genel Müdürlüğü
İç Borçlar
Sayı : 54657/2, 16715

20 Mayıs 1953
Özüt : 1951 yılı Millî Korunma Bilânçosuna ait Umumi Murakabe Heyetinin raporu hakkında.

Başvekâlet Yüksek Makamına

Muamelât Umum Müdürlüğü ifadesiyle alınan 28 . III . 1953 tarih ve 32-40/6-979 sayılı tezkere-leri cevabıdır :

Tezkerelerine merbut 1951 takvim yılı Millî Korunma bilânçosuyle kâr ve zarar hesaplarına mütaallik Umumi Murakabe Heyetinin raporu tetkik olundu.

Mezkûr raporda, Vekâletimizi ilgilendiren hususlara ait mütalâamız 3780 sayılı Kanunun 4945 sayılı Kanunla muaddel 51 nci maddesine müsteniden aşağıda arz edilmiştir :

I - Millî Korunma sermayesinin genel durumu ;

a) 3780 sayılı Kanunun 43 nü maddesi gereğince T. C. Ziraat Bankası nezdinde tesis edilen sermayeden mütaaddit Koordinasyon Heyeti kararlariyle muhtelif tahsis mahalleri adına ceman 65 603 031,41 liralık tahsis yapılmıştır.

b) Bu tahsislere mukabil Ziraat Bankasından fiilen 65 133 863,97 lira çekilmiş bulunmaktadır.

Sermayeye nazaran tahsis edilen sermayede görülen 47 598,42 liralık fazlalık; Adalet Vekâleti namına geçmiş seneler zarfında tahsis edilip henüz sarf edilmemiş bulunan bir kısım teşkilât ve idare masraflarından tevellüdetmektedir.

c) Bu 65 133 863,97 liralık ödemelerin 39 355 432,99 liralık kısmı Millî Korunma Kanununun 45 nci maddesinin (Ç) fıkrası gereğince reeskont suretiyle Merkez Bankasından, mütebaki 25 778 430,98 liralık kısmı da aynı maddenin (C) fıkrası hükmüne göre bankanın kendi kaynaklarından temin edilmiş bulunmaktadır.

II - Raporda yer alan temenni ve tekliflere gelince :

1. Ticaret Ofisi :

a) Ofişçe ittihaz edilen idari bir kararla tasfiyesi cihetine gidildiğine işaret edilen 1 453,92 liralık sermaye hesabı bakiyesinin durumu tasfiye memurluğundan sorulmuştur. Alınacak cevaba göre gerekli Koordinasyon Heyeti kararının istihsaline tevessül olunacaktır.

b) Millî Korunma sermayesinden muhtelif Koordinasyon Heyeti kararlarıyla sermaye ve teşkilât ve idare masrafları karşılığı olarak mütaaddit teşekküllere ve bu meyanda Ticaret Ofisine açılan krediler mukabilinde temin edilen demirbaşların, bu teşekküllerin ilga edilmesi sebebiyle halen hangi idarenin tasarrufunda bulunduğu hususu tesbit edilerek Millî Korunma Kanun ve kararları çerçevesi dâhilinde gerekli muamelelere girişilmesine başlanmıştır. Netice yüksek miktarda arz edilecektir.

2. Ziraat Bankası tohumluk hesabı kredisi :

K/708 sayılı Kararla muhtaç çiftçilere ödünç tohumluk tevzii için Ziraat Bankası nezdinde açılan kredinin her yıl devreden bakiyesinin bir an evvel tasfiyesi hususu adı geçen bankaya yazılmıştır. Netice ayrıca arz edilecektir.

3. İstanbul Mahrukat Ofisi :

a) İstanbul Mahrukat Ofisinin Millî Korunma tahsisinden olan borçlu cari hesabına her yıl 100 bin lirayı müteceviz faiz yürütüldüğü müşahede edildiğinden daha bir müddet faiz yürütülmek suretiyle bu hesabın artmasına mahal bırakmamak üzere halen arz ettiği bakiyenin faizsiz bir hesaba nakli hususundaki teklife vekâletimizce de iştirak edilmekte olduğundan keyfiyetin Koordinasyon Heyetince karara bağlanması için gerekli muamelelere girişilmiş bulunmaktadır.

b) Mahrukat Ofisinin elinde bulunan asri fırının bir an evvel 2490 sayılı Kanun hükümlerine göre satılması hakkında İstanbul Defterdarlığına mükerreren talimat verilmiş bulunmaktadır. Fırının bugüne kadar değer fiyatıyla satılamaması dolayısıyla Hazineye müeddi olduğu zarar göz önüne alınarak, mevzuun, hal şekli üzerinde önemle durulmaktadır.

Keyfiyeti derin saygılarımla arz ederim.

Maliye Vekili

H. Polatkan

T. C.

Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı

Teşk. Umum Müdürlüğü

Ş. IV

Sayı : 6/10798

Çok acele ve müddetlidir.

Başvekâlete

28 . III . 1953, 7 . V . 1953 ve 10 . VI . 1953 tarih - 6/979 - 32/40 sayılı yazılarına C. :

1951 yılı Millî Korunma bilançosu, kâr ve zarar hesapları hakkında Umumi Murakabe Heyetince tanzim olunan rapordaki hususata ait vekâletimiz mütalâasının 2 nüshası ve eki ilişik olarak takdim kılınmıştır.

Umumi Murakabe Heyeti raporunda tenkid konusu yapılan bâzı mevzular hakkında Petrol Ofisi Umum Müdürlüğünde gerekli teftişler yapılmış olduğundan rapor hakkındaki Vekâletimiz mütalâasının gönderilmesi gecikmiş bulunmaktadır.

(S. Sayısı : 95)

Yaptırılan bu teftiş neticesinde tenkide mevzu teşkil eden hususat hakkında Petrol Ofisi alâkalılarından hiç kimsenin mesuliyetini mucip bir eihet bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Keyfiyet saygı ile arz olunur.

İktisat ve Ticaret Vekili

K. Zeytinöğlü

Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketinin 1951 yılı muamelât, bilânço kâr ve zarar hesaplarını inceliyen Umumi Murakabe Heyeti raporu hakkında Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının düşünceleri

Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketinin 1951 yılı işlem ve hesapları hakkında Umumi Murakabe Heyeti tarafından tanzim olunan raporla, şirketin mütalâalarını muhtevi cevabi yazısı incelendi :

1. Umumi Murakabe Heyetince, şirketin malî durumu ve sermayesinin kifayetsizliği dolayısıyla kendi nam ve hesabına müsmir bir şekilde çalışmayacak bir duruma girmiş bulunduğu belirtilmiş ve şirkete gereken istikamet bir an evvel verilmesinin yerinde olacağı açıklanmıştır.

Şirketçe, en muvafık çarenin müstakil bir anonim şirket haline ifrağı suretiyle çalışmalarının devam etmesi olduğu belirtilmekte, bu hal tarzı, muvafık görülmediği takdirde Ziraat Bankası bünyesi içine alınması veyahut da tasfiyesi eihetine gidilmesi şıklarından birinin tercihi uygun görülmektedir.

Şirketin 1950 yılı muamelâtında verilen mütalâamızda da bildirildiği veçhile 5628 sayılı Tütün Ortaklığı Kanununun yeni bir şekle sokulması gayesiyle hazırlanıp Türkiye Büyük Millet Meclisine takdim edilen tasarının kanuniyet kesbetmesinden sonra Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketinin durumunu da bu kanundaki esaslara ve Yüksek Genel Kurulun Kararlarına uyularak tetkik edilmesi ve en uygun şeklin bu suretle tesbiti Bakanlığımızca mütalâa olunmaktadır.

2. Müdahale mübayaaları dolayısıyla Şirket elinde kalan tütün stoklarının bir an evvel tasfiyesi ve bu suretle maliyete müessir olan faiz, depo, bakım, sigorta, idare ve sair masraflardan mütevellit zararların da önlenmesi Umumi Murakabe Heyetince muvafık görülmekte ve şirketçe bu hususun önemle ele alındığı ve ancak alım fiyatları yüksek olan bu tütünlerin hali hazır fiyatlarla elden çıkarılmasının zararı mucibolacağı ve bu sebeple şirkete yeni bir veçhe verilmesi sırasında bu hususun da nazarı itibara alınarak stokların Tekel İdaresine devri hakkında Bakanlığımızla Gümrük ve Tekel Bakanlığı arasında bir anlaşmaya varılmasının münasibolacağı beyan olunmaktadır.

Bakanlığımızca, işbu stokların bir an evvel elden çıkarılmasının şirket menfaati bakımından yerinde olacağı mütalâa edilmektedir.

3. Umumi Murakabe Heyetince, müdahale alımlarının çoktan nihayete ermiş olması dolayısıyla bu alımlar için tesis edilmiş olan demirbaşların bir an evvel elden çıkarılması hususunda evvelki yıllarda ileri sürülen temenni tekrarlanmaktadır.

Şirketçe bu demirbaşların hususiyeti itibarıyla cebri satışları pek zararlı olduğundan zaman ve fırsat zuhurunda peyder pey elden çıkarılmasına devam edileceği bildirilmektedir.

Lüzumlu demirbaşların muhafaza edilerek diğerlerinin elden çıkarılmasının uygun olacağı Bakanlığımızca mütalâa olunmaktadır.

4. Muhtelif borçlular hesabında bulunan 600 liralık dâva masrafları için verilen avans hesabının dâvanın neticelenmiş olması dolayısıyla bir an evvel kapatılması tavsiye olunmakta ve şirketçe de hesabın bu yıl içinde kapatılacağı bildirilmektedir.

Bu hususda Bakanlığımızca serd edilecek bir mütalâa yoktur.

Derin saygı ile arz olunur.

Ekonomi ve Ticaret Bakanı

1951 yılı Millî Korunma Bilânçosuyla kâr ve zarar hesapları hakkındaki Başvekâlet Umumi Mürakabe Heyeti raporuna ait, Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin mütalâasıdır

Ticaret Ofisi

a) Kuruluş : (Sayfa : 36)

Bu paragrafta tenkid mahiyetinde bir cihet görülmediğinden, her hangi bir mütalâa serdine lüzum görülmemiştir.

b) Mali kaynaklar : (Sayfa : 37)

Umumi Murakabe Heyeti raporunda, 1 453,92 lira sermaye bakiyesinin kapatılabilmesi için ayrıca bir Koordinasyon Heyeti kararı istihsalı teklif olunmaktadır.

Ticaret Ofisinin kurulmasına ait 102 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararının 7 nci maddesiyle 5 milyon lira sermaye tahsis edilmiştir. Ofis, aynı kararnamenin 1 nci maddesi mucibince, üçüncü şahıslara karşı sermayesiyle mesul bulunduğundan, bu sermayenin tenkisi ancak bir nevi tasfiye muamelesi yapılarak bütün alacaklar tediye edildikten ve Ofisin üçüncü şahıslara borcu kalmadıktan sonra yapılabilir.

Ofis, faaliyeti esnasında sermayesini 17 milyon liraya çıkarmıştır.

Ofisin gerek bidayetteki, gerekse tezyidolunan sermayesi, Millî Korunma Kanununun 45 nci maddesine göre Ziraat Bankasından % 6 faizle alınan kredi ile karşılanmıştır.

Ofis faaliyeti neticesinde Ziraat Bankasına olan bu sermaye borcunu ödemeş ve elde ettiği kârlarla kendi sermayesini meydana getirmiştir. Bu sırada Devlet Demiryollarına vagon alınması için Çekoslovak fabrikasına takriben 15 milyon lira ödenmek zarureti hâsıl olduğundan, Ofisin Ziraat Bankasındaki 17 milyon liraya kadar olan sermaye kredisine yeniden müracaat edilmiş ve vagonların bedeli Devlet Demiryolları hesabına olmak üzere, Ofis tarafından ödenmiştir.

Bu tediye Ziraat Bankasındaki sermaye kredisinin tekrar kullanılması suretiyle yapıldığından Ofisin kârlarıyla vücuda getirmiş olduğu sermayesine dokunulmamış ve Maliye Vekâleti bu paranın tasarrufunun vekâletimize aidolmasını kabul eylemiştir.

Bu itibarla, bahis mevzuu vagonlar bedelinin ödenmesi, Ofis sermayesinde bir azalma husule getirmemiş yahut başka bir deyimle, bu vagon mubayaası dolayısıyla bir an için vagon bedelleri miktarında artırılmış olan - ve takriben 30 milyon liraya iblağ edilmiş bulunan - sermaye miktarından, vagon bedeli düşülünce, diğer üçüncü şahıslara karşı Ofisin mesuliyetini karşılayan sermaye miktarından - takriben 17 milyon lira - bir tahavvül husule gelmemiştir.

Zaten bu nazari sermaye tezyidi bir Koordinasyon Heyeti kararına istinadetmemektedir. Bu sebeple bu sermaye tenkisinin vukubulmuş olması da bahis mevzuu olamaz.

Ofis bu vaziyette iken tasfiye haline girmiştir. Tasfiye halinde ise sermaye tezyit veya tenkisi yapılamaz.

Tasfiyenin vazifesi, alacakların tahsiliyle borçların tediyesi olduğuna göre, neticede sermayeler lehine bir bakiye vücut bulursa bunu sermayedara iade etmek suretiyle hesapları kapatmaktır.

Ofis Millî Korunma Kanununa göre kurulmuş mesuliyeti sermayesiyle mahdut bir müesese olduğundan, tasfiye muamelesinin bakiyesinde Hazine lehine toplanan ve toplanmakta olan paralar, Hazine hesabına olmak üzere başka işlere tahsis edildiğinden bu tahsisler Ofisin sermaye hesabı zaviyesinden bir sermaye tenkisi demek olmayıp tasfiye neticesinde husule gelen sâfi varlığın sermayeden Hazineye iadesi demektir. Bu sebeple, sermaye tenzili şeklinde bir muamelenin Koordinasyon kararı mevzuu yapılması doğru olamaz.

Bununla beraber bu hususta Maliye Vekâleti ile mutabakata varıldıktan sonra nihai bir karar verilecektir.

c) İdari bünye ve kadro :

Bu paragrafta tenkid mahiyetinde bir cihet görülmemiştir.

d) İşletme faaliyetleri : (Sayfa : 42)

Mali kaynaklar bölümünün (b) paragrafında izah olunduğu üzere, Yaş Meyva ve Sebze Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine tanzim satışları için tahsis olunan 500 000 lira için bir Koordinasyon kararı istihsaline de lüzum ve zaruret görülmemektedir.

Mesele, Maliye Vekâletinin muvafakatiyle, tahsis yetkisi vekâletimize bırakılan Ticaret Ofisi kârlarından tahassul eden paranın, mahiyet ve gayesi değiştirilmeden ve yine vekâletimiz müsaade ve muvafakatiyle aynı maksatla yani nemalandırılmak üzere kullanılarak ibarettir.

e) Muhasebe ve muamelât : (Sayfa : 45)

A) Aktif : Bu paragrafta sözü edilen ve vekâletimize devredilen yazı ve hesap makinaları, Ofişçe bir satış mahiyetinde telâkki edilmiş ve vekâletimiz hesabına geçirilmişti. 1953 yılında bu demirbaşların devir tarihindeki kıymetleri üzerinden Ofişçe tahsilât yapılmadığından, amortismanları için mevcut tahakkuk da dâhil olmak üzere Ofişçe hesap kapatılmıştır.

b, c) Bu paragrafta tenkid mahiyetinde bir cihet görülmediğinden mütalâa serdine lüzum görülmemiştir.

d) (Sayfa : 46)

Bu paragraftaki alacağın tahsiline tevessül olunacaktır.

e) Bu paragrafta «İşletme faaliyetleri» bölümünün (d) fıkrasında gerekli mütalâa serd edilmiştir.

f, g) Bu paragraflarda tenkid mahiyetinde bir cihet görülmediğinden mütalâa serd edilmemiştir.

B) Pasif :

a, b, c, d paragraflarında tenkidi mucip bir cihet görülmemiştir.

(Sayfa : 48)

Tasfiye kadrosu, tasfiye işlerinin seyrine mütenazır olarak azalmaktadır. Halen 7 kişilik bir kadro tatbik edilmektedir.

C) Kâr ve zarar : (Sayfa : 49)

Kâr ve zarar hesabında tenkidi mucip bir cihet görülmemiştir.

(Sayfa : 50)

1952 yılından itibaren (Aralık ayı başından) yeni Valide Hanı 5 nci katta Ofisin işgal ettiği odalar, Et ve Balık Kurumuna devredilmiştir. Bu vaziyette Sanayi Müfettişliğinin kirasının Ofişçe ödenmesi mevzuu da ortadan kalkmaktadır.

Petrol Ofisi :

Sayfa : 54 — Tesisat ve Malzeme Şubesinin teknik elemanlarla takviyesi :

Tesisler ve malzeme dairesi, 1952 yılında organize edilmiş teknik ve forme eleman istihdamını sağlayacak surette hazırlanan yeni teşkilât kadroları ile bu dairenin takviyesi imkân nispetinde sağlanmış bulunmaktadır.

Sayfa : 56 - Merkez İdare binası :

Ofisin Merkez Teşkilâtını bir araya toplamak ve aynı zamanda ödenmekte olan kiralardan tasarruf edilmek maksadiyle bir arsa satın alınması ve bu arsa üzerine merkez idare binası inşası, 1953 yılı iş programında derpiş edilmiştir. Bu itibarla, sene içinde malî imkânlar nispetinde Ofişçe tahakkukuna çalışılarak, merkez teşkilâtının bir araya toplanması imkânı sağlanacaktır.

Sayfa : 56 - Kadro :

K/877 sayılı Koordinasyon Heyeti kararıyla 1947 yılında temin olunan 404 aded memur ve müstahdem kadrosunun, son yıllarda büyük gelişmeler kaydeden Ofis ihtiyacını karşılamaktan çok uzak bulunması dolayısıyla, müşavir avukat, müfettiş, müdür muavini ve mühendis gibi ehil ve teknik bilgilere sahip yevmiyeli elemanlar alınmasına zaruret hâsil olmuş ve bunlar, mütakıp yıl istihsal olunan K/863 sayılı kararla elde edilen kadroya geçirilmişlerdir.

Sayfa : 57 - Kadronun Ofis Teşkilâtında tahsis şekli :

K/863 sayılı Koordinasyon Heyeti kararıyla 1952 yılında istihsal olunan kadro, kül halinde mütalâa edilmiş ve Ofis teşkilâtının bölge ve depolarında hissedilen ihtiyaca göre bu kadronun tevzii yapılmıştır.

Bilâhara ihtiyaç hâsil oldukça, bölge ve depolar, kadro tahsisi veya memur nakli suretiyle takvi-

ye edilmiş, sivil ve askerî ihtiyaçların zamanında karşılanması, ithalât ve muhafaza işlerinin, Ofisin ve millî menfaatlerin icaplarına uygun bir şekilde yürütülmesi temin olunmuş ve Ofisin umumi faaliyetinin tetkikinden de anlaşılacağı üzere, beklenen randıman sağlanmış bulunmaktadır.

Sayfa : 58 - İhtisas mevkii kadroları :

Son defa istihlal edilen Petrol Ofis ihtisas mevkii kadroları için Umumi Murakabe Heyetinin temennisi dâhilinde hareket olunmuştur.

Sayfa : 58 - Eski yıllara ait iş programı :

Ofisin 1951 yılı iş programında derpiş olunan tahsisatla, fiilî sarfiyat arasındaki farklar, Ofişçe tahsisat tahminlerindeki isabetsizlikten ziyade, 1951 yılı iş programının tanziminde esas alınan 1950 yılı fiilî faaliyetlerine nispeten 1951 yılı faaliyetlerinin, tahminin üstünde büyük bir inkişaf ve gelişme kaydetmesinden ileri gelmiş bulunmaktadır.

Sayfa : 60 - Yevmiyeli memur kullanılması :

Ofis faaliyetlerinin yıldan yıla artması ve geniş mikyasta gelişmesi karşısında, evvelce alınan kadrolar ihtiyaca kifayet etmemiş ve faaliyetin matlup şekilde yürütülmesini teminen yevmiyeli memur istihdamı zarureti karşısında kalınmıştır.

Sayfa : 61 - İş programının lüzumu :

Ofis faaliyetlerinin programa bağlanarak plânlı bir şekilde yürütülmesi zarureti, hissedilmiş olduğundan Ofis bünyesine uygun bir iş programı ile kadro ve bütçe tanzimi 1953 yılı için teşekkülce esash bir şekilde ele alınmış bulunmaktadır.

Sayfa : 63 - Fireler :

Ofis tarafından Hava Kuvvetlerine yapılan uçak benzini teslimatının, 1951 yılına kadar meydana larda kâin depoların kapasitelerini aşan miktarlar üzerinden iera kılmakta iken, tepkili uçakların 1951 senesinden itibaren memleketimizde kullanılmaya başlanması sebebiyle, jet yakıtı için ayrıca hazırlıklar yapılmış ve diğer uçaklar için depolarda bulunan benzin stoklarından bir kısmının sarfı daha uzun bir zamana inhisar etmiştir.

Bu bakımdan 1951 yılında uçak benzini firelerinin geçen yıllara nazaran bir miktar yüksek olduğu, bununla beraber fiyat unsurlarına ilâve edilen fire karşılıklarının, hakiki fireleri tamamen karşıladığı anlaşılmiştir.

Sayfa : 64 - Emanet emtia hesabı :

Badema emanet emtia, Umumi Murakabe Heyetinin tavsiyesine uyularak ayrı bir hesapta mütalâa edilecektir.

Sayfa 64 - Malzeme mubayaası hesabı :

Görülen lüzuma binaen, Ofis Muhasebe plânında bir mubayaa hesabı açılmış ve akar yakıt ve madenî yağlar bu hesaptan geçirilmiştir. Badema malzeme mubayaalarının da bu hesaptan geçirilmesi Ofişçe kararlaştırılmıştır.

Sayfa : 66 - Mazot ve Dizeloil fiyatları :

Bu cins maddelerin hususiyetlerine ve satış şekillerine göre yapılması gereken masrafların, maliyet unsurlarına ilâve edilen karşılıklarla telâfi edildiği şüphesizdir. Fiyat unsurlarına, bu maksatla bir ilâve bahis mevzuu olmayacağı gibi, beynelmilel ihrakiye fiyatlarının sureti teşekkülü ve tatbiki de buna müsait değildir.

Raporda mevzuubahis edilen menfi masraf farkına gelince; Ofisin umumi satış masrafları karşılıklarıyla, mazotun umumi masraf karşılığının mukayesesi halinde nazari bir fark husule geleceği tabiidir.

Sayfa : 66 - Uçak benzini fiyatları :

Uçak benzinleri maliyet fiyatlarının tesbitinde Ofişçe her hangi bir hata yapılmış değildir. Raporda bahis mevzuu edilen zarar, Amerika Hükümetinin uçak benzinlerini tahdide tâbi tutması dolayısıyla, memleketimiz Şark Bölgesi ihtiyaçlarının, İskenderun yerine Derince deposundan karşılanması neticesi ödenen fazla nakliye ücretlerinden ileri gelmiştir ki, bu da bir zaruretin neticesidir.

Sayfa : 66 - Millî Savunma Vekâleti ile mukavele :

Petrol Ofisi, öteden beri, Millî Savunma Vekâleti ile uzun vâdeli mukavele yapmak imkânlarını

araştırmış ve bu hususta mezkûr Vekâlete çok sarîh tekliflerde bulunmuşsa da, mezkûr Vekâlet bugüne kadar uzun vâdeli bir anlaşmaya yanaşmamıştır. Bununla beraber, Ofişçe girişilen bu husustaki teşebbüslere devam etmekten hiçbir zaman vâreste kalınmadığını da kaydetmek isteriz.

Sayfa : 67 - İzmir Teneke Fabrikası :

İzmir'de, iki üniteden ibaret bulunan Teneke Fabrikasının bir ünitesi, daha mühim ihtiyaç mevki olarak tezahür eden İskenderun'a nakledilmiş ve burada 1953 yılından itibaren faaliyete geçirilmiştir.

Sayfa : 67 - Kara nakil vasıtaları :

Kara nakil vasıtaları, Ofişin şehir içi ve şehirlerarası nakliyatında akar yakıt ve madenî yağ satışlarının faaliyetinin ehemmiyetli bir cüz'ünü teşkil etmektedir. Bununla beraber, umumi faaliyet ve prensiplerin ve Koordinasyon Heyeti kararlarının müsaadesi nispetinde ve fayda mülâhaza edilen hallerde, acentalara, kendi vasıtalarıyla nakliyat yaptırılması cihetine gidilmiştir.

Ofişçe, faaliyetten doğan devamlı ihtiyaç karşısında kalınmadıkça yeniden vasıta mubayaası cihetine tevessül olunmamaktadır. Ancak, halihazır ihtiyaçları kifayetlenile karşılayacak miktarda vasıtaya sahip bulunulmadığı cihetle, vasıta mubayaası cihetine gidilmesi zarureti hâsıl olmaktadır.

Ofiste mevcut nakil vasıtalarının daimî bakım ve muayenesi maksadiyle, vasıta bakım kitabı ve araba hizmet kayıt cetveli hazırlanmış ve bunlarda mevcut hükümler tatbik mevkiine konulmuştur. Bu suretle vasıta tamir, bakım ve işletme masraflarının, asgari hadde indirilmesi hususunda Ofiş tarafından gereken tedbirler alınmış bulunmaktadır.

Sayfa : 68 - 69 - Nakil vasıtalarının işletme masrafları :

Kara ve deniz nakil vasıtalarından terekübeden Petrol Ofiş vasıtaları, sırf nakliye ticareti yapılması maksadiyle temin ve tedarik edilmiş olmayıp akar yakıt ve madenî yağ satış faaliyetinin tahakkukuna mâtuftur. Bu itibarla, ofişin kara ve deniz nakil vasıtaları işletmeleri ayrı ayrı mülâhaza edilmemekte, küll halinde telâkki olunarak fiyat unsurlarında teslim edilmiş olan nakliye masrafları karşılığı ile, fiilî masraflar arasındaki münasebet ve mukayeseler müştereken mütalâa olunmaktadır. Nitekim ofiş bilânçolarında umumi masraf tasarrufunun mevcudiyeti, ofişin bu işletmelerinin zararlar çalışmadığını teyid etmektedir.

Sayfa : 72 - Kasa mevcudu bankadaki Ofiş borçlu cari hesabı :

Muhtelif bankalar nezdinde yıl sonunda mevduat bulundurulmamış olmasının sebebi, o tarihlerde ofiş tarafından gümrüklere yatırılması icabeden resimleri karşılayabilme maksadına mâtuftur. Ofiş, borçlu hesaplar dururken bankalardaki mevduat hesaplarında para bulundurmamaya âzami derecede dikkat ve itina göstermekte ve bu husus günü gününe takib edilmektedir.

Sayfa : 73 - Acenta cari hesapları mutabakatı :

Umumi Murakabe Heyeti raporunda tenkid konusu yapılan acenta cari hesaplarındaki mutabakat temin edilmesi yerinde görülmekte ise de;

Muhasebe teşkilâtına ve bilgisine sahip olmayan ofiş acentalarının birçoğu gönderilen cari hesapların karşılıklarında cevap vermemekte olduğundan acentalarda cari hesap mutabakatı yapılamamaktadır. Bununla beraber bilânçodaki acenta hesapları, Ziraat bankalarından alınan raporlarla ve muhasebe harici tutulan stok kayıtlarına ait malûmatla karşılaştırılmak ve doğruluğuna kanaat getirilmek suretiyle tek taraflı olarak kontrol edilmektedir.

Sayfa : 74 - Akreditiflerin tasfiyesi :

Açılan akreditiflerin tasfiyeleri, açılış maksatlarının tahakkuk ve neticelerine bağlı bulunmaktadır. Neticelenmiş bulunan akreditifler Ofişçe muntazaman takibolunarak tasfiyeleri cihetine gidilmektedir.

Sayfa : 76 - Muhasebe dışı envanter :

Ofişin yıl sonundaki bütün mevcutlarının muhasebe dışı sayımını ve bu sayımla tesbit edilen mevcudatın muhasebe kayıtlarıyla karşılaştırılarak mutabakatını temin maksadiyle, yıl sonundan bir ay önce bütün Ofiş teşkilâtına gereken tamim yapılmakta ve bu için ifası zımında miktarı kâfi sayım ekipleri vazifelendirilmektedir.

Binaenaleyh, muhasebe dışı envantere lâyük olduğu ehemmiyetin verildiği ve mevcutların kayıtlarla mutabakatının temin edilmekte olduğu, anlaşılmaktadır.

Sayfa : 77 - Muvakkat hesapların tasfiyesi :

Muvakkat hesapların, bilhassa inşaat hesaplarının büyük bir kısmı tasfiye edilmiş bulunmaktadır.

Ancak, inşaat bakımından katî stüasyonları yapılmayıp, henüz işletmeye açılacak durumda bulunmayan bâzı inşaat gruplarına, mütaakıp senede masraf tahmili bahis mevzuu olduğundan, bunların bilâncoda muvakkat hesaplarda yer alacağı tabiidir.

Sayfa : 78 - Şubelere devredilecek muafiyet farkları :

Yıl sonlarında bâzı müşterilere ve bu meyanda Millî Savunma Vekâletine satılan muafiyetli akar yakıt için, Millî Savunma Vekâletince tevdiî gereken muafiyet vesikaları Ofişçe geç temin edilebilmekte ve dolayısıyla bölge merkezlerine bilâncu devresi içerisinde gönderilmesine ve muafiyet farklarının tasfiyesine imkân bulunamadığı anlaşılmaktadır.

Bu sebeple muafiyet balığları, depo çıkış emirlerine ve faturalarına istinaden hesabedilmekte ve neticede hesaplarından tefrik olunmak suretiyle Ofişçe muvakkat hesaplara alınmakta ve ancak mütaakıp senede bölgelere devrolunarak muvakkat hesaplardan tasfiyeleri sağlanmaktadır.

Sayfa : 81 - Ofis işlerinin yürütülmesi için lüzumlu talimatnamelerin hazırlanması :

a) Ofisin işgal mevzuu ile alâkalı Satınalma Talimatnamesi hazırlanmıştır ve yakında tatbik mevkiine konulacaktır.

b) Âmir ve memurların vazife, salâhiyet ve mesuliyetlerini tâyin eden Talimatname Ofişçe hazırlanmış olup yakında vekâletimize celbolunacaktır.

c) Ofis bünyesine uygun bir şekilde ihzar olunan memurin ve müstahdemnin talimatnamesi, Aralık 1952 ayında Ofis tarafından vekâletimize gönderilmiş olup, üzerinde bâzı tadiller yapılmak suretiyle bilâhara mevkiî tatbika konulacaktır.

d) Depolama satış ve tevzi işlerine mütaallik mevzuların müstakar esaslara raptı üzerindeki Ofis çalışmaları devam etmektedir.

e) Muhtelif servisler arasında iş birliği ve insicamın temini gayesiyle, reorganizasyon işi Ofisçe yeniden ele alınmış olup, bu husustaki mesaiye devam olunmaktadır.

f) Daha önce de açıklandığı üzere, Ofis faaliyetlerinin iş programına bağlanması temin ve tahakkuk ettirilmiş bulunmaktadır.

Sayfa : 81 - kadro :

Ofis tarafından yeniden düzenlenip halen gerekli Vekiller Heyeti kararı istihsali maksadiyle Başvekâlete takdim kılınmış bulunan yeni teşkilât kadrosunda, kemiyetten ziyade forme eleman teminine mâruf esas prensipler hassaten nazarı itibara alınmış bulunmaktadır.

Sayfa : 81 - Ofisin muvakkat vasfı :

Ofisin muvakkatlık vasfından kurtarılacak müstakar bir bünyeye ve devamlı bir hüviyete kavuşturulması hakkındaki Murakabe Heyeti temennisi, vekâletimizce de yerinde görülmektedir.

Ofis, İkinci Cihan Harbinin en buhranlı devresinde bir harb iktisadi teşekkülü, bir Millî Korunma Müessesesi halinde muvakkat mahiyette kurulmuş bulunmasına rağmen, on iki senelik faaliyeti zamanında seri bir tekâmül sağlamak suretiyle memleketin iktisadi bünyesinde büyük bir boşluğu doldurmuştur.

Bugün Ofisi, muvakkat bir harb ekonomisinin vücut verdiği bir müessese olarak değil, bilâkis yurdun her tarafında kök salmış, dünyanın en büyük petrol müesseseleriyle sıkı münasebet idame eden kuvvetli hayatiyete malik bir İktisadi Devlet Müessesesi olarak görmek doğru olacaktır, vekâletimizce bu teşekküle sağlam bir veçhe verilmesi hususunda çalışmalarda bulunulagelmis ve halen de bu mesele üzerinde önemle durulmaktadır.

Sayfa : 82 - Muhasebenin reorganizasyonu :

Ofis muhasebesinin, Remington kayıt makinalarıyla ve kadro imkânları nispetinde kalifiye eleman teminiyle takviyesine çalışılmakta ve bu meyanda makina sistemine uygun bir şekilde reorganizasyonu üzerinde de durulmaktadır.

Sayfa : 84 - Ofisin acentalarla olan münasebatında, muhatap adedinin asgari hadde indirilmesi temennisi :

Âmme hizmetleri mahiyetinde tezahür eden Ofis faaliyetlerini düzeninde yürütmek maksadiyle, acenta adedini imkân nispetinde dar tutmak ve acentalık işlerini memleket içerisinde muayyen ellerin inhisarına vererek inisiyatifi elden bırakmamak, her ne kadar millî menfaatlara daha uygun hareket olarak mütalâa edilmekte ise de; acenta adedinin, mevcut faaliyeti inkişaf ettirecek şekilde tenkisi cihetine gidilmesi mevzuu halen etüd edilmekte, bu arada faaliyet halindeki acentalarla akdedilmiş bulunan mukavelelerin tasfiyelerinin de zamana vâbeste bulunduğu anlaşılmaktadır.

Sayfa : 85 - Acentalara açılan krediler :

Ofisçe acentalara açılan kredi limitlerinin, bâzı ahvelde % 5 ten fazla olmamak üzere bir artış kaydettiği vâkıdır. Esasen bu krediler için alınmış bulunan teminat mektupları ve senetler, kredi hadlerinin çok üstünde olduğundan % 5 gibi ehemmiyetsiz kredi depasmanları Ofise bir zarar tevli dedecek mahiyet arz etmediği gibi, Ofis muamelâtının gösterdiği hususiyet muvacehesinde tabî ve normal görülmektedir.

Banka teminat mektuplarından vâdeleri hitam bulanların teeditleri muntazaman, Ofisçe takib edilerek icabı yapılmaktadır. Bugüne kadar sadece iki acentaya ait teminat mektubunun teeditinde gecikildiği, bilâhara yeniletilmesinin temin edildiği anlaşılmıştır.

Sayfa : 86 - Ankara Acentalığı :

Raporda «Petrol Ofisi Memurları İstihlâk ve Yardımlaşma Kooperatifi» statüsü ele alınarak, Ticaret Kanununun 121 nci maddesinin 5 nci bendine göre kooperatifin tarifi yapıldıktan sonra, petrol ve müstakları satmak ortaklık kurmak gibi tamamen ticari mahiyet arz eden işlerin, Ofis idarecileri tarafından, kanunen bu nevi ticaretleri yapmaya salâhiyetli bulunmayan (Petrol Ofisi Memurları İstihlâk ve Yardımlaşma Kooperatifi) ne Ankara Acentalığının verilmesinin tenkid edildiği görülmektedir.

Ticaret Kanununun 120 nci maddesinde «Ticaret şirketleri; bir veya mütaaddit muameleyi ticariye icrası maksadiyle teşekkül eden şirketlerdir.» Denildikten sonra, 121 nci maddesinde de mezkûr şirketlerin kolektif, komandit, limited, anonim ve kooperatif nevilerine munkasem olduğu gösterilmiştir.

Bu itibarla, Ticaret Kanununun, yukarda işaret edilen 120 ve 121 nci maddelerinin tarifine dâhil şirketler meyanında bulunan «Petrol Ofisi Memurları İstihlâk ve Yardımlaşma Kooperatiflerinin» her türlü ticari muamele ve faaliyette bulunacağı tabîdir. Ayrıca, vekâletimizin tasvihiyle İcra Vekilleri Heyetinin tasdikine iktiran etmiş bulunan Kooperatif Anatüzüğünün 42 nci maddesinde mezkûr kooperatifin her türlü ticari faaliyetlerde bulunabileceği sarahaten belirtilmiş olduğundan, Ofis idarecilerinin Ankara Acentalığını bu Kooperatife vermiş olmakla mevzuata aykırı bir harekette bulunmadıkları neticesine varılmıştır. Kaldı ki, geçmiş yıllar istatistikleri tetkik edildiği bir inkişafa mazhar kılmış bulunduğu müşahede olunabilir.

Sayfa : 86 - İstanbul'da Dunorient firması delâletiyle İtalya'dan satın alınacak galvanizli variller :

İstanbul'da kâin Dunorient firması delâletiyle 1951 yılı başlarında İtalya'dan satın alınan varillerin akreditif şartları bidayette «bir defa kullanılmış olması» şeklinde idi. Bu mubayaa mevzuunu teşkil eden malın ekspertiziyle vazifelendirilmiş bulunan İtalya'daki firmanın, varillerin kaç defa kullanılmış bulduklarının tâyinine maddeten ve teknik bakımdan imkân olmadığını tesbit eylediği, bu hususta Ofise vâkı müracaatının incelenerek uygun görüldüğü ve âcil ihtiyaca binaen akreditif şartlarının «kullanılmış ve kullanılmaya elverişli» şeklinde tadil edildiği, anlaşılmıştır.

İtalya'daki ekspertizle vazifelendirilmiş bulunan firma, yeni şartlar dairesinde hareketle, Ofis menfaatlerine uygun varilleri tesbit ve tefrik etmiş, ancak, İstanbul'daki satıcı Dunorient firmasının, ayrılmış bulunanları değil, çürük varilleri sevk ettirerek akreditif şartlarına aykırı hareket ey-

lediği, varillerin İstanbul'da tesellümü sırasında yaptırılan ikinci bir ekspertizden anlaşılmıştır. Bu vaziyet muvacehesinde İtalya'daki satıcı firma ile, bu firmanın İstanbul'daki mümessili Ofişçe mahkemeye verilmiş bulunmaktadır.

Bundan başka bu iş Vekâletimizce bir tahkik mevzuu yapılmış ve alâkahıllardan hiç kimsenin mesuliyetini mucip bir cihet bulunamamıştır.

Sayfa : 87 - Mubayaa kararları ve usulleri :

Yukarda da açıklandığı üzere, bilûmum malzeme mubayaalarının sabit ve yazılı esaslara bağlanmasını sağlamak maksadiyle, Ofisin Satınalma Talimatnamesi hazırlanmış olup derdesti tatbik bulunmaktadır.

Mubayaalar, bundan böyle Talimatname hükümleri dairesinde, teklif alınmak veya gazetelere ilân verilmek suretiyle ve teşkil olunan salâhiyetli komisyon marifetiyle yaptırılacaktır.

Sayfa : 87 - Umum Müdüre ödenen masarifi zaruriye :

Petrol Ofis Umum Müdürüne, masarifi gayri melhuze tertibinden her ay 200 lira gibi mukannen bir para verilmiş olmadığı, ancak, muhtelif sebep ve zaruretlar neticesi tahakkuk eden ve bizzat Umum Müdür tarafından karşılanan zaruri temsil masraflarının bir aylık tutarının ay sonlarında kendisine ödendiği anlaşılmıştır.

Sayfa : 88 - Tefvik Tüzer'e verilen yevmiye :

Ofis Umum Müdür Muavinliğini, mesai saatleri dışında tedvir etmek üzere muvakkaten vazifelenirilmiş olan Vekâletimiz Zatişleri Müdürü Tefvik Tüzer'e 15 lira yevmiye verilmesi, Maliye Vekâletinin 10 Mayıs 1953 tarihli ve 1329/119 - 1985 sayılı tebligatına muvafık bulunmuştur.

Sayfa : 89 - Sami Güvenir'in zimmetine para geçirme hâdisesi :

Zimmetine para geçirmek suretiyle memleket dışına kaçan, Ofisin İskenderun Bölgesi memurlarından Sami Güvenir hâdisesi dolayısıyla Ofişçe mükeffel veznedar ve tahsildar istihdam mecburiyeti vaz'edilmiş bulunmaktadır.

Sayfa : 89 - 1950 yılında Norveç'ten satın alınmış bulunan harb malzemesi çıkarma gemisi :

Raporda mevzuubahsedilen Petrol III Gemisi, İstanbul ile İzmit limanları arasında bilhassa gemilere ihrakiye verilmesi hizmetinde kullanılmak maksadiyle, Norveç'te Norsk Tankanlaeg A/S Firmasından 1950 yılında satın alınmış ve beynelmilel limanlarda Ofis ihrakiye işlerini takibeden Wm. Cory ve Son Mimitet Firması delâletiyle Det Norska Varitas Şirketine 20. II. 1950 tarihinde muayene ettirilerek Oslo'dan İstanbul'a müteveccihen sağlam bir durumda yola çıkarılmıştır. Ancak, Uskant'ın 100 mil cenubunda ve ayrıca Akdeniz'de Cebelitarık ile Malta arasında şiddetli fırtınalara tutulmuş ve bu yüzden hasara uğramış bulunduğu cihetle lüzumlu tamirat yaptırılmış ve tamir bedelleri önce Ofis tarafından ödenmiş, bilâhara sigorta şirketlerinden istirdadedilmiştir.

Sayfa : 89 - Satınalınan 6 aded dubanın gümrük muameleleri :

Fransız Konsolosluğundan 1950 yılında satınalınan 6 aded dubanın gümrük muamelelerinin tekemmülü hususunda Ofisin İstanbul Teşkilâtına gerekli talimat verilmiş olup, bu muamelelerin en kısa bir zamanda intacına çalışılmakta olduğu anlaşılmıştır.

Sayfa : 90 - Siird acentası ihtilâsı :

Mahallî ihtiyaçları karşılamak maksadiyle Siird'e sevk edilen ve mahallî belediye gazhanesinde muhafaza edilmekte olan akar yakıttan doğma 217 817,55 liralık suiistimal, Ofisin Siird Acentasının sahte evrak tanzim ederek gazhane memuruna ibraz eylemek suretiyle bedelsiz mal çekmesinden meydana gelmiş bulunmaktadır.

Bu itibarla hâdise, belediye gazhanesiyle acenta arasında ve bedeli normal şekilde yaptırılmışcasına cereyan etmiştir.

Bu hususta Ofise her hangi bir malûmat intikal etmemiş olduğundan, Umum Müdürlüğün keyfiyetten zamanında haberdar olamadığı, bilâhara vukubulan ihbar neticesinde duruma muttali olduğu ve teftişi mutaakıp hâdisenin mahkemeye intikal ettirildiği anlaşılmaktadır.

Sayfa: 91 - İzmir Teşkilâtı Muhasebecisi Suat Tok'un ihtilâs yoluyla zimmetine para geçirmesi hâdisesi :

İzmir Bölge Müdürlüğü Muhasebisi Suat Tok'un ihtilâs yoluyla zimmetine para geçirmesi keyfiyeti maatteessüf bir vakıadır. Ofis Umum Müdürlüğü duruma muttali olur - olmaz mahalline müfetiş izam etmek suretiyle tetkik ve tahkikat yaptırmış, suç sabit görülerek mevzu derakap adlı mercilere intikal ettirilmiştir.

Sayfa : 91 - Selânik Caddesindeki Ofis binası :

Ziya Gökâlp caddesiyle Selânik caddesinin iltisak noktasındaki kâgir ev, Ofisçe idare binası olarak satın alınmış değildir. Mezkûr bina ittisalindeki 13 parsel numarasında müseccel arsa, bir benzin istasyonu vücuda getirilmek maksadiyle satın alınmak istenmişse de, mülk sahibi bu arsayı yukarda ismi geçen kâgir evle birlikte satabileceğini beyan etmiş bulunduğundan, mezkûr arsanın, ittisalindeki bina ile birlikte satın alınması Ofisçe muvafık görülmüştür.

Bunlardan kâgir evin, 31 . I . 1951 tarihli ve 53 numaralı Umum Müdürlük Kurulu Kararına istinaden ve Devlet konutlarıyla İktisadi Teşekküller lojmanları kira bedellerine kıyasen Ofis Umum Müdürüne, ayda 96 lira üzerinden kiraya verildiği,

Aynı mahalde bulunan arsanın da, bir benzin istasyonu tesis edilmek ve mukavele müddetinin hitamında bu istasyon işler bir halde bilâbedel Ofise devrolunmak üzere Ofisin Ankara acentasına 15 sene müddetle icara verildiği,

Ankara'nın en mutena, işlek ve istihlâke elverişli bir mahallinde müesses istasyonun otomatik yağlama ve yıkama cihazları noksan bulunduğundan, ihtiyaçları daha kolaylıkla karşılamak ve esasen yüksek olan satışlarını daha da artırmak maksadiyle halihazır kıymetini yükselten lüzumlu tevsi ve inşaatın Ofisçe yaptırıldığı ve ihtiyar olunan masraflarının, istasyon binasının sabit kıymetine intikal ettirildiği,

Anlaşılmıştır.

Sayfa : 92 - Umum Müdürlük idare binası :

Bilindiği üzere Ofis, bidayette İstanbul'da teşekkül etmiş, bilâhara görülen lüzuma binaen Ankara'ya nakledilerek Müdafaa caddesinde Zekâi Apaydın veresesine ait binaya yerleşmişti.

Vekâletin bâzı daireleri ile birlikte işgal edilmekte olan bu binanın tahliyesi için, mal sahipleri tarafından vekâlet aleyhine ikame olunan dâva, müddeiler lehine neticelenmiş olduğundan, Umum Müdürlük merkez teşkilâtı idare binası olarak kullanılmak üzere, bir binanın araştırılması zarureti hâsıl olmuş ve Ofisçe Selânik Caddesindeki 60 kapı numaralı bina uygun görülerek 1 Kasım 1949 tarihinden itibaren kiralanmıştır.

Mezkûr binanın kalorifer tesisatının noksan bulunması dolayısıyla, bu tesisatın vücuda getirilmesini teminen mal sahibine, dörtte biri her yıl ödenecek kira bedelinden mahsubolunarak 4 yılda itfa edilmek üzere, 30 bin liraya kadar avâns verilmesi Ofisçe uygun görülmüş ve keyfiyet Ofis tarafından vekâletimize arz olunmuş bulunmaktadır.

Binanın, matluba tamamen tevafuk eder bir surette ikmalini mütaakıp da Ofisin nakli yapılmıştır.

Ofisin günden güne artan iş hacmı ve faaliyetleri sebebiyle, Selânik caddesinde kiralanmış olan binanın, Umum Müdürlük merkez teşkilâtını istiafedemez hale gelmesini tevlideylemiş ve 1 Ekim 1951 tarihinde Yenışehir Karanfil sokakta, kalorifer tesisatını havi, 4 daire ve iki garajı ihtiva eden bir apartmanın seneliği 17 250 liraya 25 ay müddetle isticar olunmasını zaruri kılmıştır.

Filhakika Ofis, idare binası olarak isticar ettiği binalara 90 bin lira raddesinde peşin para ödemek mecburiyetinde kalmıştır. Lâkin bunu, yukarda açıklandığı üzere, zaruretin icabı olarak mütalâa etmek lâzımdır.

Mamafih Ofis İdaresi, bu duruma son vermek ve merkez teşkilâtını bir araya toplamak maksadiyle, 1953 yılında bir idare binası inşasına karar vermiş ve bu maksatla da 1953 yılı iş programında lüzumlu tahsisat derpiş olunmuştur.

Sayfa : 93 - İzmir Şubesi Ticaret Şefinin zimmetine para geçirme hâdisesi :

İzmir Şubesinde Ticaret Şefinin zimmetine para geçirmesi keyfiyetinin maatteessüf bir vakıa ol-

duğu, yapılan teftiş neticesinde hâdisenin sabit olması üzerine durumun adli mercilere intikal ettirildiği, anlaşılmıştır.

Sayfa : 93 - Çubuklu Deposundaki suiistimal :

Ofisin Çubuklu Deposunda o tarihte vezne teşkilâtı bulunmadığından mezkûr depo idaresi, perakende satışlardan elde ettiği günlük hasılatı, bağlı bulunduğu İstanbul Bölge Müdürlüğü veznesine yatırmak üzere bir mensubunu vazifelendirmişti. Sözü geçene bu maksatla teslim edilen 2 000 liranın vezneye yatırılmamış olduğu anlaşılmakla keyfiyet Ofisçe derhal adli mercilere intikal ettirilmiştir.

Sayfa : 93 - Umum Müdürün İngiltere ve Amerika seyahati :

Muvakkat vazife ile İngiltere ve Amerika'ya gönderilen Ofis Umum Müdürünün, Murakabe Heyeti raporunda tenkid konusu yapıldığı üzere vekâletimiz mucipnamesinde zikredilmeyen yerlere de uğraması dolayısıyla aldığı fuzuli harcahların istirdadı hususu Ofise tebliğ edilecektir.

Sayfa 94 - Umum Müdürün hususi arabasına benzin verilmesi :

Petrol Ofisi Umum Müdürünün husuşi arabasına verilen benzin bedelinin alâkahdan tahsili için Ofise gerekli tebligat yapılmış ve badema bu gibi hususlardan tevakki edilmesi hatırlatılmıştır.

Sayfa : 94 - Amerika'dan satınalınan 500 ton levha teneke :

1951 yılında Amerika'dan Ofisçe temin ve tedarik olunan 500 ton levha tenekenin mubayaa ve teslim şekli aşağıda açıklanmıştır.

Amerika'daki eksper firmanın matluba muvafık olmayan levha tenekeler için hilâfihakikat verdiği muayene raporu üzerine Türkiye'ye sevk edilen malların durumu, İstanbul'da Eksper Gözetme Şirketine Ofisçe tesbit ve tevsik ettirilmiş ve satıcı firmaya rücu edilerek, ârızalı levha tenekelere karşılık 50 ton bedelsiz mal alınmış ve siparişten henüz teslim edilmemiş bulunan kısmının fiyatından da 4 sent tenzilât yaptırılmıştır.

Bu suretle ilk partide gelmiş olan sert tenekeler, yakın mesafedeki müşterilerin ihtiyaçlarının karşılanması maksadiyle yapılan imalâtta kullanılmış ve bu tedbir sayesinde de, firenin asgari ve normal hadde indirilmesi sağlanmıştır.

Türk Tütün Limited Şirketi

Türk Tütün Limited Şirketi elinde bulunan stok tütünlerle bu tütünlerin işlenmesi için satınalınan alât ve edevatın amortismanlarının tenzilinden sonra kalacak bedel üzerinden, Tekel Umum Müdürlüğüne veya Şirkete mal edilerek, Şirket nezdindeki müdahale hesabının tasfiyesi cihetine gidilmesinin doğru olacağı şeklindeki mütalâaya, vekâletimizce de iştirak olunmaktadır.

Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi

Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi 1951 yılı muamele ve hesapları hakkında, Umumi Murakabe Heyetince tanzim olunan rapor üzerine, evvelce İktisadi Devlet Teşekkülleri Umumi Heyetine takdim olunan vekâletimiz mütalâanamesinden bir nüsha ilişikte takdim kılınmıştır.

Bu mütalâanameye ilâve olunacak başka bir husus görülememişi gibi, bilânço hakkında da serdedilecek bir mütalâa bulunmamaktadır.

İzmir İncir ve Üzüm Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri (Devlet Yağları)

1. 121 - 124 ncü sayfalardaki tetkik mevzuları üzerinde Umumi Murakabe Heyeti beyan ve mütalâalarına iştirak edilmektedir.

2. 31.XII.1952 tarihi itibariyle tanzim olunan bilânço ve mizanın tetkikinden, bakıye irae eden hesapların tasfiyesinin, dâva safahatının neticesine bağlı bulunduğu anlaşılmıştır.

Tasfiye halinde İstanbul Mahrukat Ofisi

1. Mahrukat Ofisinin faaliyetinin tamamen zararlı neticelenmiş bulunduğu malûmdur. Hazi-

neye aidolması bakımından bu zararı Ofisin Ziraat Bankası nezdindeki borçlu cari hesabına faiz tahakkuk ettirmek suretiyle mütemadiyen yükseltilmesinde isabet görülememektedir. Bu hususta, Umumi Murakabe Heyetinin teklifi gereğince bir karar ittihazi yerinde görülmüştür.

2. Ofisin meşkûk matlûbatından gayri yegâne varlığını teşkil eden Balat'ta kâin fırın binasının Hazineye devrine Tasfiye Memurluğunca tevessül edilmişse de, muamelesinin tekemmül ettirilmesi sırasında, İstanbul Belediyesine vâkı mubayaa talebi üzerine başlıyan temasların bugüne kadar bir neticeye bağlanması mümkün olmamış, İstanbul Defterdarlığı Millî Emlâk Müdürlüğünden Tasfiye Memurluğuna gönderilen 14.III.1953 tarih ve 528/129/10509 sayılı yazıda;

«Ehli-vukufça 240 720 lira kıymet takdir edilen sözü geçen binaya İstanbul Belediyesine 100 000 lira teklif edildiği ve bu teklifle ehli-vukuf raporu, vekâletimizin tensiplerine arz edilmiştir, alınacak cevaba göre muamele yapılacağına bilgi edinilmesi rica olunur.»

Denilmekte olduğu, bu yazıya cevaben Maliye Vekâletinden Defterdarlığa gönderilen 25.III.1953 tarih ve 3307 - 832/5718 sayılı cevapta, sözü geçen binanın İstanbul Belediyesine 100 000 liraya devrinin doğru olamayacağı ve takdir edilen 240 720 lira muhammen bedel üzerinden ihtilâflar alıcıya aidolmak üzere binanın artırılmaya çıkarılmasının istenmekte olduğu anlaşılmıştır.

Bu itibarla, bedeli bilâhara tesbit edilmek üzere bir zabıta İstanbul Defterdarlığı Millî Emlâk Müdürlüğüne teslim edilen ve halen bu müdürlükçe Toprak Mahsulleri Ofisine kiraya verilmiş bulunan mezkûr binada Et ve Balık Kurumuna ait malzemeler hıfzedilmekte olduğuna göre, sözü geçen binaya ihtiyaçları olduğu takdirde tasfiye halinde İstanbul Mahrukat Ofisi ile Et ve Balık Kurumu arasında bir anlaşmaya varılarak mezkûr binanın Et ve Balık Kurumuna devrinin münasib-olacağı düşüncesindeyiz.

3. Henüz dâvaya intikal etmemiş bulunan 36 309 liralık meşkûk matlubatın, Tasfiye Memurluğunca tevsiğine çalışılmakta ise de, dosyalarda sıhhat ve intizam bulunmaması sebebiyle buna imkân elvermeyeceği, mezkûr Tasfiye Memurluğundan alınan bir yazıdan anlaşılmıştır. Bu hususlar katî olarak tesbit edildikten sonra alacak dâvalarının ve icra tahsilâtının Hazine marifetiyle takibi cihetine gidilmesi mümkün olacaktır.

T. C.

Tarım Vekâleti

Zi. İş. U. Müdürlüğü

U. No. Şube 13

H. No. 2081, 23117

14 Nisan 1953

Başvekâlet Yüksek Makamına

Muamelât Umum Müdürlüğü ifadeli 28 . III . 1953 gün ve 32-40/6-979 sayılı yazıları karşılığıdır.

Millî Korunma Kanununun 4945 sayılı Kanunla değişik 51 nci maddesinin 2 nci fıkrası gereğince 1951 yılı millî korunma bilânçosu kâr ve zarar hesapları hakkında Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanmış bulunan raporda 708 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla vekâletimiz namına tahsis olunan (3 000 000) liralık Millî Korunma sermayesiyle 1947, 1948 yıllarında mubayaa olunarak muhtaç çiftçilere ödünç olarak zincirleme kefaletiyle en geç 31 . XII . 1948 tarihine kadar aynen veya nakden geri alınmak şartıyla tevzi edilmiş bulunan tohumlukların 1952 yılı sonuna kadar (2 361 739,68) lirası tahsil olunarak 1953 yılına (450.891) kilo tohumluk bedeli (119 168,70) lira devredilmiştir.

Geri kalan alacakların kısa zamanda tahsilleri hususunun Ziraat Bankası nezdinde takibedilmekte olduğunu saygılarımla arz ederim.

Tarım Vekili

N. Ökmen

T. C.

İşletmeler Vekâleti

İşletmeler Dairesi Başkanlığı

Sayı - Genel : 2725

Özel : 3

10 Nisan 1953

Özü : Millî Korunma bilânçosu raporu hakkında.

Başvekâlet Yüksek Makamına

28 . III . 1953 tarihli ve 32-40/6-979 sayılı yazıları cevabıdır:

1951 yılı Millî Korunma umumi bilânçosu ile kâr ve zarar hesapları hakkında Umumi Murakabe Heyeti tarafından verilen rapor incelenmiş ve vekâletimizle ilgili olarak; ithal çimentolarının satışlarından elde edilip Sümerbank nezdinde bulunan 170 267,68 liralık Millî Korunma kârının Ziraat Bankasında faizli bir hesaba nakledilmesi hakkındaki temenni üzerinde durularak mezkûr meblâğın, ithal çimentosuna ait hesapların katı tasfiyeleri alınmaya kadar halen olduğu gibi Sümerbank nezdinde kalması ve temenni ve hile normal bir mevduat faizine tâbi tutulması suretiyle muamele yapılmasının yerinde olacağı mütalâa edilmiştir.

Raporu Millî Korunma Kanununun 4945 sayılı Kanunla değişik 51 nci maddesi gereğince ayrıca vekâletimiz mütalâasını icabettiren bir hususun mevcut bulunmadığını saygılarımla arz ederim.

İşletmeler Vekili
S. Yırcalı

T. C. Ziraat Bankası

Kapital : 300 000 000 Türk lirası

Telgraf adresi : Zerbank

Genel Müdürlük

No. M. K. M. B. 17

3 . VII . 1953

Yüksek Başvekâlete

Muamelât Umum Müdürlüğü ifadesiyle alınan 8 . III . 1953 tarih ve 32-40/6-979 sayılı emirleri cevabıdır :

1951 senesi Millî Korunma umumi bilânçosu ile kâr ve zarar hesaplarının Umumi Murakabe Heyetince tetkiki neticesinde hazırlanarak yukarıda tarih ve sayısı yazılı emirleriyle gönderilen rapora - ilgili mevzularda - bankamızın mütalâa ve cevabını ihtiva eden rapor ilişik olarak yüksek huzurlarına sunulmuştur.

Bu vesile ile en derin saygılarımızın kabulünü dileriz.

Türkiye Cumhuriyeti
Ziraat Bankası

İmza okunamadı

İmza okunamadı

1951 senesi Millî Korunma bilânçosuyle kâr ve zarar hesabının tetkiki neticesinde Umumi Murakabe Heyetince tanzim olunan rapora - ilgili konularda - bankamızın mütalâa ve cevabı aşağıda arz olunmuştur:

II - Bilânçonun tetkik ve tahlili

A) Aktif

III - Sermaye tahsisinden borçlular 23 153 116,99 lira

1. Mütedavil sermaye 15 436 201,57

(S. Sayısı : 95)

Toprak Mahsulleri Ofisi 319 219,20 lira

Umumi Murakabe Heyetince 1950 bilânço raporunda dermeyan olunan hususlar da nazarı itibara alınarak tanzim olunan kuru fasulye, kuş yemi ve kuru bakla hesapları Toprak Mahsulleri Ofisince 1953 yılında bankamıza gönderilmiş bulunmaktadır. Bu hesap, mütaakıp sene Millî Korunma bilânçosuna ithal edilecektir.

2. İkrazlar 7 716 091,34 lira

e) T. C. Ziraat Bankası : Muammer Alemdar 16 091,34 lira

Millî Korunma kredisinden 21. 000 lira borçlu Muammer Alemdar bu borcuna mahsuben muntazam bir tediyede bulunmamıştır.

İdari ve kanuni takiplere mâruz kalan mumaileyhin mühlet isteklerine ve taksitle tediyeye taleplerine muvafakat edilmesine rağmen bu tekliflerini kuvveden fiile çıkarmadığından bu talepler dolayısıyla zaman zaman ara verilmiş olan kanuni takibe devam etmek zaruretinde kalmıştır.

Hesaba yalnız takip masrafları kaydedilmiştir. Faizler tahsil safhasına geldiğinde tahakkuk ettirmek üzere hesaba yazılmamıştır.

Geçen senelerde arz edildiği veçhile borçlunun taksitle tediyeye teklifini mütaakıp 1949 senesinde yatırdığı 10 000 lira bu teklifin mukaveleye bağlanmak suretiyle intacına talikan borçlu hesaba kaydedilmiyerek muvakkat hesapta tutulmuş ve keyfiyet Yüksek Başvekâletle Maliye Vekâletinin itilalarına da arz edilmiştir. Bu tahsilâtla beraber Pasinler Ajansımız kayıtları, fiilen faiz tahakkuk ettirilmediğinden ana para ve masraf olarak 6 091,34 lira bakiye göstermektedir.

Aneak, Maliyece Hazine avukatı vasıtasıyla takibedilmekte olduğundan bankamıza başkaca yapılacak bir muamele bulunmamaktadır.

VII - Sabit kıymetler 13 987 056,48 lira

Yüksek Başvekâlet Koordinasyon Bürosuna ait demirbaşların iktisap kıymetlerinden fazla tefrik edilen amortisman miktarı 1952 yılı bilânçosunda tashih edilmiştir.

Bankamıza evrakı müşbite göndermekle mükellef olan sermaye tahsis mahallerinden, demirbaşların sene sonu sayım zabıtları birçok taleplerimize rağmen şimdiye kadar alınmadığından mefruşat ve demirbaşlar Millî Korunma bilânçosuna bankamız kayıtlarına göre derecedilmiştir.

İlga edilen teşkilâta ait mefruşat ve demirbaşlar için Umumi Murakabe Heyetinin temenni ve mütalâaları dâhilinde ilgili vekâletlerce ittihaz olunacak karara göre muamele yapılacağı tabiidir.

IV - İşletme faaliyetleri :

F) Ziraat Bankası tohumluk hesabı 338 186,70 lira.

Koordinasyon Heyetinin 708 sayılı Kararıyla Yüksek Tarım Vekâleti emrine bankamız hesabına tahsis olunan 3 000 000,— liralık Millî Korunma kredisiyle 1947 ve 1948 yıllarında mubayaa olunarak muhtaç çiftçilere 7 109 044 kilosu buğday ve 2 225 906 kilosu arpa olmak üzere dağıtılan ceman 9 364 950 kilo tohumluk bedeli 2 480 908,38 liradan 1952 yılı sonuna kadar 2 361 739,68 lira tahsilât yapılmış ve 1953 yılına 450 891 kilo tohumluk bedeli olarak 119 168,70 lira devredilmiştir.

En geç 31 . XII . 1948 tarihine kadar geri alınması gereken bu alacaklardan bir kısmının kuraklık ve sair âfetler dolayısıyla evvelki yıllarda tecil veya imhale tâbi tutulması sebebiyle matlubatın tamamen tahsil edilmesi mümkün olamamıştır.

1953 yılına devredilen alacak bakiyesinin bir an evvel tahsil ve tasfiyesi için idari ve kanuni yollardan takibat yapılmaktadır.

B) Pasif

1. Muhtelif alacaklılar 50 254 892,12 lira

2. Alacaklı şahıslar 28 561 104,33 lira

Tütün satış kârları 2 094 290,07 lira.

Yerli Ürünler T. A. Ortaklığının 1939 - 1942 yılları tütün satışlarından mütahassıl kârlardan Ekonomi ve Ticaret Vekâleti hissesi olup muhtelif alacaklı hesaplarda yer alan 2 094 290,07 lira muhtelif borçlu hesaplardaki Kontr partisi ile mahsubedilerek hesap 1952 yılı bilânçosunda kapatılmıştır.

XIII - Karşılıklar 3 123 230,91 lira.

2. Kok kârı 38 404,41 lira.

Umumi Murakabe Heyeti raporunda işaret buyurulduğu veçhile 5 sayılı Koordinasyon kararı ile Etibank emrine mütedavil sermaye olarak tahsis edilen meblâğa ait tasfiye bilânçosu henüz alınmadığından bu hesapta kayıtlı bulunan 38 404,41 liranın nakil ve tasfiyesi mümkün olamamıştır.

Keyfiyeti derin saygılarımızla arz eyeriz.

T. C. Ziraat Bankası

İmza okunamadı

İmza okunamadı

Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Divanı Muhasebat Encümeni

Esas No. 3/54

Karar No. 20

15 . IV . 1958

Yüksek Reisliğe

6107 sayılı 10 . VII . 1953 günlü Kanunla red edilmiş bulunan Petrol Ofise ait 1950 takvim yılı bilânço kâr ve zarar hesabını ihtiva eden 1951 Millî Korunma bilânçosu ile buna ait 3780 sayılı Kanunun muaddel 51 nci maddesi gereğince Başvekâlet Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanmış olan rapor ve bu işlerle alâkalı vekâlet ve müesseselerin yazılı cevapları, İktisat ve Ticaret Vekili, Umumi Murakabe Heyeti, Vekâletler, T. C. Ziraat Bankası ve murakabeye tâbi teşekkül ve müesseselerin umum müdürü, müavin ve temsilcileri huzuriyle incelenmiş ve neticeleri aşağıda arz edilmiştir.

1. Umumi Murakabe Heyeti raporundaki müşahedeler hesabın tetkiki vesilesiyle yapılmıştır. Her ne kadar Millî Korunma Kanununun 51 nci maddesiyle mezkûr heyete yalnız hesabın incelenmesi vazifesi tahmil edilmişse de bundan böyle, Millî Korunma Kanunu ile kurulmuş Ofis ve Kurumlar, kendilerine vazife verilmiş bileümle müesseseler ve yine aynı kanunun verdiği salâhiyetle müdahale işleri gördürülen teşekküller için, mezkûr heyetin tanzim edeceği raporlarda hesabla beraber muamelât ve işletme faaliyetlerine ve bunlarla alâkalı tenkid, temenni ve tekliflere yer verilmesi komisyonumuzca muvafık görülmüştür.

II - Petrol Ofisi:

A) Petrol Ofisin reddedilen 1950 yılı bilânçosu dolayısıyla mezkûr yıl mazbatamızda

mevzu olarak ele alınan ve tasfiyeleri zaruri görülmüş olan hesabın tasfiye edildiği murakabe heyetinin 1951 yılı raporunda belirtilmekte ve bu suretle 1950 yılı hesaplarının ibrası temenni ve teklif olunmaktadır.

Bu hususta, İktisat ve Ticaret Vekili ile alâkahıların verdiği izahat sonunda evvelce redde mevzu hesabata mütaallik eksikliklerin ıslah edilmiş olduğu anlaşılmağa murakabe heyetinin teklifine uyularak Petrol Ofisi 1950 yılı hesabının ibrası muvafık görülmüştür.

B) Ofisin reddedilen 1950 yılı bilânçosunun tetkiki sırasında muamelâta mütaallik olarak tetkik edilen ve kabule şayan görülmiyen mevzulardan:

a) Norveç'ten satın alınan akar yakıt nakline mahsus çıkarma gemisinin mubayaa cihetine gidilmesi sebebinin bilinmemesi,

b) Fransız Konsolosluğundan mübayaa edilen dubaların gümrük ve döviz muamelâtının henüz ikmal edilmemesi,

c) İtalya'dan mübayaa edilen varillerin akreditif şartının değiştirilmesi,

ç) Akümülatörlü, el fenerlerinin usule uygun olmadan mübayaa edilmesi,

d) İskenderun tesislerine ait mahkeme safahatının müspet bir şekilde sona ermekte olduğu bir sırada bu işin yüksek bir ücreti vekâletle başka bir avukata verilmesi,

e) Ofis Umum Müdürüne, maaşına ilâveten temsil ödeneği tediye edilmesi,

f) Vekâlet Zat İşleri Müdürüne asli vazifesine ilâveten 15 lira yevmiye ile Ofis Umum Müdür Muavinliği vazifesi gördürülmesi.

g) Umum Müdürlük binası tedariki hususunda müessesenin menfaati göz önünde tutularak hareket edilmemesi,

h) Teşkilâtta murakabesizlik yüzünden Siird Gazhanesinde 237 bin liralık bir suiistimalin vukuuna meydan verilmesi,

Hususları Komisyonumuzca tekrar incelenmiş, alâkahlardan alınan mütemmim izahat ve İktisat ve Ticaret Vekilinin verdiği bilgi sonunda (a - c - e - d - f) fıkralarında kayıtlı hususların Petrol Ofisin Kuruluşunun zaruri icapları neticesinde vâkı olduğu, ıslahı eihetine gidildiği, müsebbipleri hakkında idari tedbir alındığı, (b) fıkrasında kayıtlı dubaların gümrük ve döviz muamelâtı kanuni yollardan yürütülmekte olduğu, (e) fıkrasında kayıtlı temsil ödeneğinin istirdadı eihetine gidildiği, (g) fıkrasında kayıtlı bina inşası için faaliyete geçildiği, (h) fıkrasındaki Siird suiistimali mevzuunun adli mercilere intikal ettirildiği,

ve Başvekâlet Umumi Murakabe Heyetinin raporundaki mevzuların cümlesinin de müfettişler tarafından teftiş ve tetkika tâbi tutulduğu, adli mercilere intikaline imkân vermeyecek neticelere varıldığı anlaşılmalı bu hususlarda tâyini muameleye mahal görülmemiştir.

C) Başvekâlet Umumi Murakabe Heyetinin Petrol Ofisin 1951 yılı hesaplarını derliyen raporunda :

1. Ofisin işlere ve iştigal mevzuu ile alâkalı münasebetlere dair talimatnamelerin hazırlanmamış olduğu, servisler arasında ahenk bulunmadığı, iş programları tanzim edilmemiş, personelin keyfiyet bakımından takviyesi eihetine gidilmemiş bulunduğu, yevmiyeli memur istihdam edildiği, ihtisas yeri kadro unvanlarının Murakabe Heyetinden geçirilmediği, sarfiyatın bütçedeki tahsisat ile mukayyet olarak yapılmasının gerektiği, kamyonla yapılan nakliyatın zararlı kapanmaması için tedbir alınmasının acentalarla olan münasebatın düzeltilmesinin kredi ve teminat işlerinin zaptı rapta alınmasının zaruri bulunduğu;

2. Müessesenin muvakkatlık vasfından kurtarılmasının, Ofis memurları İstihlâk Koopera-

tifinin Ankara Acentalığına ve diğer yerlerin acentalıklarını alma istidadı göstermesinin doğru olmayacağı hususlarında yapılan tetkikatta :

a) Ofisin işlere ve iştigal mevzuları ile alâkalı münasebetlere dair talimatnamelerin 1953 - 1954 senelerinde hazırlandığı, ancak satınalma ve personel talimatnamelerinin henüz mevki tatbika konulmadığı anlaşılmıştır.

Mezkûr talimatnamelerin de hazırlanarak tatbik mevkiine vaz'ı muvafık olacaktır.

b) Umumi Murakabe Heyetinin tenkidleri üzerine Petrol Ofişçe, iş programlarının vakti zamanında tanzim edilerek alâkalı mercilere tevdi edilmekte olduğu ve ihtisas yeri kadrolarının Murakabe Heyetinden geçirilmesine başlandığı, sarfiyatın bütçedeki tahsisat ile mukayyedolarak yapıldığı, Ofisle acentalar arasında münasebetlerin düzeltilmekte olduğu, sarıncılı kamyonlarla yapılan nakliyatın zararlı neticelenmemesi için tedbir alındığı, bir kısım nakliyatın acentalara yaptırıldığı kredi depasmanların yapılmaması hususunda çalıştığı alâkahlardan alınan mütemmim izahattan anlaşılmıştır.

c) Müesseseyi muvakkatlık vasfından çıkarılması mevzuunda çalışmalar yapılmış olmakla beraber Petrol Ofisin furnisörü bulunan bâzı eenebi şirketlerin mevcudiyeti ve aralarındaki mevcut anlaşmalar dolayısıyla bugünkü kuruluşun devamı mevzuunda İktisat ve Ticaret Vekilinin tamamlayacağı izahatından bilgi alınmış ve vaziyetin inkişafına değin bu konuda şimdilik bir karara varılmasına lüzum görülmemiştir.

3. Petrol Ofisi memurlarına ihtiyaç maddeleri temin etmek maksadıyla kurulan İstihlâk Kooperatifine Ankara Acentalığının verildiği, Ankara'dan başka yerlerde de mezkûr kooperatifin satış yerleri işletmesi dolayısıyla statüye muhalif hareket edildiği, Ofis idarecilerinin mezkûr kooperatifin idare meclisine girerek salâhiyet sahibi olmalarının hakkın ihlâline sebebiyet vereceği bu durumun giderilmesi mevzuları incelenmiştir.

İktisat ve Ticaret Vekiliyle alâkahların verdikleri izahat ve komisyona tevdi ettikleri mütemmim bilgi sonunda; Ofişçe kooperatife hususi bir muamele tanınmadığı ve şimdiye kadar da yapılmadığı, evvelce verilmiş olan Ankara Acentalığı ile bâzı satış yerlerinden başka ye-

ni bir acentalık verilmediği ve bundan böyle de verilmeyeceği, Ofis idarecilerinin, Kooperatif İdare Meclisine iştirak etmeyecekleri, her sene âza adedinin artırıldığı ve bu suretle kazancının muayyen bir zümreye inhisar ettirilmediği, kooperatifin bâyilere daha iyi şekilde akar yakıt ve malzeme yardımı yapabildiği, bu suretle şehir ihtiyacının da süratle karşılanmakta olduğu anlaşılmakta, durumun arz ve izah olunan bugünkü şekil ve haliyle devamında bir mahzur bulunmadığına karar verilmiştir.

III - Tasfiye halindeki Ticaret ve Mahrukat ofisleri ile Tarış Devlet Yağları mevzuu ile alâkalı olarak Murakabe Heyeti raporunda :

a) Ticaret Ofisinin sermaye hesabı bakiyesi olarak kalan 1 453,92 liranın kapatılması için bir koordinasyon heyeti kararına lüzum olduğu,

b) Ticaret Ofisinin tasfiyeden önce İstanbul Yaş Meyva ve Sebze Tarım ve Satış Kooperatifleri Birliğine verdiği 500 bin liranın tasfiyesi geciktirilmekte olması dolayısıyla istirdadı cihetine gidilmesinin gerektiği,

c) Faaliyeti tamamen zararlar neticelenen Mahrukat Ofisinin Millî Korunma sermayesine karşı olan borcu tahsis haddini aşmış bulunduğu cihetle her sene 100 küsur bin olarak tahakkuk ettirilen faizin yürütülmemesi, furun binasının Millî Emlâk Genel Müdürlüğüne devrinin uygun olacağı;

ç) Tarışın devlet yağı müdahale işine 1947 yılında son verildiği, ancak dâvalı ve ihtilâflı alacaklılar hesabında yer alan 130 160,60 liralık hesap içinde Çuko Birliğinin borcunu teşkil eden 97 910,36 liranın tahsili hususunda İktisat ve Ticaret Vekâletinin bir karar ittihaz etmesinin ve bileümle tasfiye işlerinin süratlendirilmesinin icabedeceği kayıtlı bulunmaktadır.

Komisyonumuzca alâkalılardan alınan mütemmim izahat ve yapılan tetkikat sonunda :

a) 10 . V . 1953 tarihli ve K/962 sayılı Kararla Ticaret Ofisinin 1 453,92 liralık sermaye bakiyesinin iptali cihetine gidildiği, Mahrukat Ofisinin borçlu cari hesabına aynı kararlar faiz tahakkuk ettirilmemesinin kararlaştırıldığı anlaşılmakla bu hususta yapılacak muamele kalmamıştır.

b) Tasfiyeye tâbi tutulmuş Ticaret, Mahrukat ofisleriyle Tarış Devlet yağlarının süratle tasfiyelerine ve alacak dâvalarının Hazineye devri ile alâkalı mevzulara 1955 yılı mazbataımızda yer verildiğinden tekrarına lüzum görülmemiştir.

c) Çuko Birliğinin Tarış ve dolayısıyla Millî Korunmaya borcunu teşkil eden 97 910,36 lira, her ne kadar Çuko Birliğinin Antakya mümessilinin zimmetine geçirdiği mal bedeli ise de, Tarış karşı evvel emirde muhatap ve mesul müessese olan Çuko Birliğinin mezkûr bedeli Tarış ödemesinin ve badehu Antakya mümessiline rücu etmesinin lâzımgüleceği neticesine varılmakla bu yolda muamele yapılması muvafık görülmüştür.

Umumi Heyetin tasviplerine arz edilmek üzere Riyaset Makamına saygı ile sunulur.

Divanı Muhasebat En. Reisi Bu M. M.
Bilecik Bolu

Ş. Hasırcı R. Akşemsettinioğlu

Kâtip		
Aydın	Afyon K.	Diyarbakır
F. Batur	G. Yiğitbaşı	S. Demiray
Bolu	Çanakkale	Erzurum
M. Tütüncüoğlu	N. Ural	M. Özer
İzmir	Tokad	Yozgad
S. Acun	R. Önder	F. Nizamoğlu

DİVANI MUHASEBAT ENCÜMENİNİN TEKLİFİ

3780 sayılı Millî Korunma Kanununa göre yapılmış olan harcamalara ait 1951 takvim yılı bilânçosunun kabulü hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 3780 sayılı Millî Korunma Kanununa göre ilişik cetvelde gösterilmiş olan harcamalara ait 1951 yılı bilânçosu ile kâr ve zarar hesabı (Petrol Ofisinin 6107 sayılı Kanunla tenzil edilen 1950 yılı bilânçosu ile kâr ve zarar he-

sabı da ithal edilmek suretiyle) kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini İeraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

1951 senesi Millî Korunma Bilânçosu

AKTİF

	Lira	K.
I - Tahsis edilen sermaye	65 603 031	41
II - Sermaye tahsisinden borçlular	23 153 116	99
III - Diğer tahsislerden borçlular	2 248 106	99
IV - Muhtelif borçlu hesaplar	66 316 600	39
V - Mutavassıt hesaplar	67 590 542	32
VI - Stoklar	30 587 993	29
VII - Sabit kıymetler	13 987 056	48
Yekûn	269 486 447	87

PASİF

	Lira	K.
VIII - Sermaye	65 555 432	99
IX - Fazla kârlar fonları ile kârlardan yapılan tahsisler karşılığı	2 248 106	99
X - Sermaye tahsisinden alacaklılar	65 133 863	97
XI - Muhtelif alacaklı hesaplar	50 254 892	12
XII - Mutavassıt hesaplar	52 732 955	49
XIII - Karşılıklar	3 123 230	91
XIV - Kâr	30 437 965	40
Eski seneler ve cari yıl kârı	27 529 521	23
Petrol Ofisinin 1950 kârı	2 908 174	17
Yekûn	269 486 447	87

1951 senesi Millî Korunma kâr ve zarar hesabı

ZİMMET

	Lira	K.
Ticari işletmeler masrafları	10 782 657	02
Teşkilât ve idare masrafları	892 034	56
	11 674 691	58
Kâr	4 069 613	70
Yekûn	15 744 305	28

MATLUP

	Lira	K.
Ticari işletmeler gelirleri	15 755 305	28
Yekûn	15 744 305	28